

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

SIĞINMACI ÖĞRENCİLERLE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN PSİKOLOJİK
İYİ OLUŞ, UMUT VE İŞ DOYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Tolgahan ÜNLÜ

Danışman: Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Soner ÇAKMAK (Çukurova Üniversitesi)

YÜKSEK LİSANS

MERSİN / HAZİRAN 2021

ONAY**T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE**

201810001 numaralı öğrencimiz olan **TOLGAHAN ÜNLÜ** tarafından hazırlanan “**Sığınmacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş, Umut ve İş Doyumları Arasındaki İlişkinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi**” başlıklı bu tez çalışması jürimiz tarafından **oybirliği** ile Psikoloji Ana Bilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır)

Üniv. İçi Asıl Üye- Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır)

Üniv. İçi – Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır)

Üniv. Dışı – Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Soner ÇAKMAK
(Çukurova Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır)

30/06/2021

Doç. Dr. Murat KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

*Sevgili Anneme, Babama ve Kız Kardeşime...
Bana olan katkılarınıza ve emeklerinize ithafen, sonsuz şükran ve sevgilerimle...*

*“Mutsuzluğu tatmadan, hep mutlu olmak istersin. Oysa nelerin seni mutsuz ettiğini
bilmeden, nelerle mutlu olacağını bilemezsin.”
Sigmund Freud*

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

Bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

30/06/2021

Tolgahan ÜNLÜ

TEŞEKKÜR

İlk olarak tez çalışmam boyunca değerli tecrübeleriyle yol gösteren, tez danışmanım değerli hocam Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ' ye, teşekkürlerimi sunarım.

Jüri olarak tez savunmama katılan ve görüşleriyle tezime katkı sunan değerli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE ve Dr. Öğr. Üyesi Soner ÇAKMAK'a çok teşekkür ederim.

Tüm tez sürecim boyunca bana her zaman desteğini sunan, cesaretlendiren, motive eden, yol gösteren ve her şeyden önemlisi arkadaşım olarak hayatıma katkı sağlayan Bayram IRMAK'a teşekkür ederim.

Tüm hayatım boyunca bana her yerde, her konuda, ne olursa olsun desteğini sunan ve emeğini esirgemeyen canım babam Kadir ÜNLÜ 'ye, dünyada bana en çok inanan, güvenen hem arkadaşım hem annem olan ve eğitim hayatım boyunca en büyük destekçim olan canım annem Nurgül ÜNLÜ 'ye ve olmasaydı hep yarım olacağımı düşündüğüm diğer parçam minik kardeşim Selay ÜNLÜ 'ye en içten duygularıyla teşekkür ediyorum. Varlığınız en büyük güç bana.

Değerli görüşleriyle tezime katkı sağlayan Dr. Murat BAŞ'a çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans sürecimde beni destekleyen ve bu süreci kolaylaştıran idarecilerim Kuddusi YENER ve Derya CAN'a teşekkür ederim.

Tüm yüksek lisans sürecinde bana destek olan ve inancımı arttıran Nuri, Hediye ve Muharrem ALPYÜRÜR'e teşekkür ederim.

Tüm sorularıma, mesajlarıma, aramalarıma ve maillerime saat kaç olursa olsun cevap verip yardımcı olan Sosyal Bilimler Enstitüsü Sekreteri Senay DEMİR'e, teşekkür ederim.

Çalışmaya katılan tüm katılımcılara teşekkür ederim.

Son olarak bu noktaya gelmemde emeği olan ve ufkumu açan bütün öğretmenlerime sonsuz şükranlarımı sunarım.

ÖZ**SIĞINMACI ÖĞRENCİLERLE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ, UMUT VE İŞ DOYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ****Tolgahan ÜNLÜ****Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı****Danışman: Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ****Haziran 2021, 122 sayfa**

Çalışma sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumları arasındaki ilişkinin demografik değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın örneklem grubunu Mersin İli Toroslar İlçesinde sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenler oluşturmuştur. Çalışmada kişisel bilgi formu, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Sürekli Umut Ölçeği ve Minnesota İş Doyum Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma 247 öğretmenle yürütülmüştür. Araştırmada Student T Testi, One Way Anova ve Korelasyon analizleri yapılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre psikolojik iyi oluşla cinsiyet, yaş, medeni durum, çalışma süresi, mezun olunan lisans bölümü doğrultusunda çalışılan alan ve Suriyeli öğrencilerle ilgili hizmet içi eğitim alma arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. Umudun cinsiyet, yaş, çalışma süresi ve Suriyeli öğrencilerle ilgili hizmet içi eğitim almayla arasında anlamlı ilişki vardır. İş doyumunun yaş, medeni durum, çalışılan kademe, çalışma süresi, mezun olunan lisans bölümü doğrultusunda çalışılan alanla ve Suriyeli öğrencilerle ilgili hizmet içi eğitim alma durumuyla arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunun birbiriyle arasında pozitif yönde yüksek ilişki bulunmuştur. Psikolojik iyi oluşla umut arasında ,598, psikolojik iyi oluş ve iş doyumunu arasında ,752 ve umutla iş doyumunu arasında ,538'lik bir ilişki bulunmaktadır. Sonuç olarak psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunun birbiriyle ilişkili kavramlar olduğu düşünülmüştür.

Anahtar kelimeler: psikolojik iyi oluş, umut, iş doyumunu, sığınmacı öğrenci

ABSTRACT**EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PSYCHOLOGICAL WELL-BEING, HOPE AND JOB SATISFACTION OF TEACHERS WORKING WITH REFUGEE STUDENTS ACCORDING TO DEMOGRAPHIC VARIABLES****Tolgahan ÜNLÜ****Master Thesis, Department of Psychology****Supervisor: Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ****June 2021, 122 pages**

The study was conducted to examine the relationship between psychological well-being, hope and job satisfaction of teachers working with refugee students according to demographic variables. The sample group of the study was composed of teachers working with Syrian students in Toroslar District of Mersin Province. Personal information form, Psychological Well-Being Scale, Continuous Hope Scale and Minnesota Job Satisfaction Scale were used. The study was carried out with 247 teachers. Student T Test, One Way Anova and Correlation analysis were made in the study. According to the findings obtained in the study, there is a significant relationship between psychological well-being and gender, age, marital status, length of work, field of study in line with the undergraduate department graduated, and receiving in-service training on Syrian students. There is a significant relationship between hope and gender, age, working time and receiving in-service training on Syrian students. There is a significant relationship between job satisfaction, age, marital status, level of work, duration of work, field of study in line with the undergraduate department graduated and in-service training related to Syrian students. A high positive correlation was found between psychological well-being, hope and job satisfaction. There is a relationship of ,598 between psychological well-being and hope, ,752 between psychological well-being and job satisfaction, and ,538 between hope and job satisfaction. As a result, it is thought that psychological well-being, hope and job satisfaction are interrelated concepts.

Keywords: psychological well-being, hope, job satisfaction, refugee student

ÖN SÖZ

Pozitif psikolojin konularından olan psikolojik iyi oluş ve umudun yanı sıra Endüstri Psikolojisi çalışma konusu olan iş doyumuna üzerine birçok çalışmaların yapıldığı konulardır. Bu tez çalışmasında literatüre katkı sağlayacağına inançla Mersin Toroslar 'da sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi demografik değişkenlere göre incelemek amaçlanmıştır. Uluslararası ve ulusal literatürde psikolojik iyi oluş ve umut, psikolojik iyi oluş ve iş doyumuna, umut ve iş doyumuna üzerine araştırmalar bulunurken psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunun birlikte ele alındığı çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu açıdan çalışmanın literatüre psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunun arasındaki ilişkinin incelenerek katkı sağlaması ve hem uluslararası hem de ulusal düzeydeki ilk yayınlardan biri olması hedeflenmiştir.

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
ONAY	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	vii
ÖN SÖZ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	x
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
EKLER LİSTESİ	xiii
1. GİRİŞ	1
2. YÖNTEM	34
2.1. Katılımcılar.....	34
2.2. Prosedür.....	35
2.3. Araştırmada Kullanılan Materyaller.....	35
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	35
2.3.2. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği.....	35
2.3.3. Sürekli Umut Ölçeği.....	36
2.3.4. Minnesota İş Doyum Ölçeği.....	36
2.4. Araştırmanın Modeli.....	37
2.5. Araştırma Verilerinin Analizi.....	39
2.6. Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenirliliği.....	39
3. BULGULAR	40
4. TARTIŞMA VE SONUÇ	64
KAYNAKÇA	73
EKLER	99

KISALTMALAR

AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi
APA	: Amerikan Psikolojik Derneği
BM	: Birleşmiş Milletler
GEM	: Geçici Eğitim Merkezi
GKAS	: Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MİDÖ	: Minnesota İş Doyum Ölçeği
PIKTES	: Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi
PIÖÖ	: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği
SPSS	: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
SUÖ	: Sürekli Umut Ölçeği
TDK	: Türk Dil Kurumu
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuk Acil Yardım Fonu
VD	: Ve diğerleri
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.	<i>Katılımcılara Ait Kişisel Bilgiler</i>	41
Tablo 2.	<i>Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Ortalama-Ortanca ve Çarpıklık-Basıklık Değerleri</i>	42
Tablo 3.	<i>Sürekli Umut Ölçeğinin Ortalama-Ortanca ve Çarpıklık-Basıklık Değerleri</i>	43
Tablo 4.	<i>Minnesota İş Doyum Ölçeğinin Ortalama-Ortanca ve Çarpıklık-Basıklık Değerleri</i>	45
Tablo 5.	<i>PIÖÖ, SUÖ, ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ Puanlarının Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırması</i>	47
Tablo 6.	<i>PIÖÖ, SUÖ, ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ Puanlarının Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırması</i>	49
Tablo 7.	<i>PIÖÖ, SUÖ, ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ Puanlarının Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Karşılaştırması</i>	52
Tablo 8.	<i>PIÖÖ, SUÖ, ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ Puanlarının Katılımcıların Çalıştıkları Kademeğe Göre Karşılaştırması.....</i>	54
Tablo 9.	<i>PIÖÖ, SUÖ, ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ Puanlarının Katılımcıların Çalışma Sürelerine Göre Karşılaştırması</i>	57
Tablo 10.	<i>PIÖÖ, SUÖ, ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ Puanlarının Katılımcıların Çalıştıkları Alanlara Göre Karşılaştırması</i>	60
Tablo 11.	<i>PIÖÖ, SUÖ, ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ Puanlarının Katılımcıların Suriyeli Öğrencilerle İlgili Eğitim Alma Durumlarına Göre Karşılaştırması</i>	62
Tablo 12.	<i>Sığınmacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Yaş, Çalışma Süresi, Psikolojik İyi Oluş, Umut ve İş Doyumları Arasındaki Korelasyon Analizi</i>	63

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. İyi oluşun Üç Unsuru.....	11
Şekil 2. Ryff'ın Psikolojik İyi Oluş Modeli.....	15
Şekil 3. Umudu Etkileyen Değişkenler.....	20
Şekil 4. Araştırmanın Modeli.....	38
Şekil 5. Psikolojik İyi Oluş Histogram Grafiği.....	42
Şekil 6. Psikolojik İyi Oluş Q Plot Grafiği	42
Şekil 7. Umut Histogram Grafiği.....	44
Şekil 8. Umut Q Plot Grafiği	44
Şekil 9. İş Doyumu Histogram Grafiği.....	45
Şekil 10. İş Doyumu Q Plot Grafiği	45

EKLER LİSTESİ

Ek A.	Etik Kurul Onay Belgesi.....	99
Ek B.	Bilgilendirilme Formu	102
Ek C.	Kişisel Bilgi Formu	103
Ek D.	Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	104
Ek E.	Sürekli Umut Ölçeği	105
Ek F.	Minnesota İş Doyum Ölçeği.....	106
Ek G.	Çağ Üniversitesi Tez Etik Kurul İzin İstek Yazısı	107
Ek H.	Mersin İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tez Anket Uygulama İzin Yazısı.....	108



1. GİRİŞ

BM verilerine göre 2015 yılında vatanlarından ayrı olan kişilerin sayısı 60 milyonu geçerken ülkemize de sayıları milyonu aşan Suriyeli sığınmacının geldiği tahmin edilmektedir. (Deniz ve Yıldız, 2016). İlk olarak 29 Nisan 2011’de Suriye’den Türkiye’ye sığınan 252 kişiyle başlayan göç hareketi, Suriye’deki iç savaşın ve şiddetin giderek artmasıyla daha da genişleyen bir göç hareketine neden olmuştur (Akşit, Bozok ve Bozok, 2015). Bu süreçte Türkiye, diğer ülkelerin aksine Suriyeli sığınmacılara yönelik açık kapı politikasını benimsemiş ve Suriyelilere geçici koruma statüsü vermiştir. Bu sebeple, Türkiye’ye sığınan Suriyeli sığınmacı sayısı gittikçe artarak, Türkiye’deki sığınmacı nüfusunun genel nüfus içerisindeki oranının artmasına yol açmıştır (Kılcan, Çepni ve Kılınç, 2017).

2011 senesinde Suriye iç savaşının başlamasıyla birlikte ülkemize göç ve sığınmacılar konusunun kontrol altına alınamamasının tüm uluslar için ciddi bir tehdit unsuru olduğu tartışılmaktadır. Kontrol altına alınmadan meydana gelen sığınmacı göçü, göç edilen ülkede sığınmacılara karşı korku ve öfke gibi güvenliği tehdit edecek olaylara zemin hazırlamakta, siyasal, ekonomik ve sosyo-kültürel yapılara zarar verebilmektedir (Deniz, 2014). Nitekim Türkiye’de bulunan sığınmacılar ülkemizin en önemli sorunlarından biri haline gelmiş sosyal, kültürel, siyasi ve ekonomik yapıyı etkilemişlerdir (Ertan ve Ertan, 2017).

Bir ülkede göçmen bir ailenin üyesi olan bir çocuğun psikolojik ve davranış problem yaşama olasılığına göçmen olmanın etkisinin olduğu söylenebilir. Bu bağlamda bakıldığında sığınmacı çocukların başka bir ülkede okula başlamasından ve dillerini bilmediği sınıf arkadaşlarıyla aynı sınıfta öğrenim görmelerinden dolayı uyum problemleri yaşaması çok doğaldır. Aynı zamanda öğrenimlerini sürdürdükleri sınıfta sınıfın demografik yapısını da etkileyen, değişikliklere sebep olan sığınmacı öğrenciler, farklı bir dil, kültür için yetiştirilmiş ve bu yönde eğitim almış sınıf öğretmenleri için de sorun haline gelmektedirler (Ergen ve Şahin, 2019).

Öğretmenlerin toplumun hemen her yapısından insanla etkileşim içinde olduğu bilinmekte ve mesleğin doğası gereği toplumun hemen her kesimini etkileyebileceği potansiyeli bulunmaktadır. Özellikle öğrencilerle çalışıldığı düşünüldüğünde ilk etkinin öğrenciler üzerine olacağını söylemek mümkündür. Bu yönüyle bakıldığında öğretmenlerin psikolojik durumlarının yerinde olması eğitimin kalitesi için önem verilmesi gereken bir durumdur. Genel olarak öğretmenlerin kendilerine yönelik

algılarının çevrelerine yönelik algılarının ve yaşamlarına dair düşüncelerinin pozitif olması bir gerekliliktir. Öğretmenlerin öncelikli olarak kendilerine daha sonra çevresinde bulunanlara, eğitimini yürüttükleri öğrencilerine ve yaşama dair perspektiflerinin pozitif olması bir gerekliliktir (Demir ve Murat, 2017). Öğretmenlerin psikolojik durumları, geleceğe dair beklentileri ve işlerinden aldıkları doyum öğrencilerin eğitimleri üzerinde etkiye neden olacağı için psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunun önemli kavramlar oldukları söylenebilir. Çünkü insanın doğası gereği günlük yaşamında elde ettiği doyum bireyin geleceğe ve iş yaşamına dair beklentilerini etkilemektedir. Bireyler düşünceleri neticesinde hareket eder, yaşamlarını kurgular ve belli olaylar karşısında duygular geliştirir. Tüm bunları yaparken bireylerin sahip oldukları düşüncelerin sağlıklı ve akılcı olması bireyin yaşamını olumlu yönde etkileyecektir (Irmak, 2020). Bu bağlamda daha olumlu bir yaşam için öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumlarının incelenmesi önemli hale gelmiştir.

Bu çalışmanın ana problemi Suriyeli sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumlarının arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Çalışmada ek olarak aşağıda yer alan sorulara da cevap aranmaktadır.

1. Cinsiyete göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumları düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Yaşa göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumları düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Medeni duruma göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumları düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Çalışılan kademeğe göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumları düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Meslekte geçen süreye göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumları düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
6. Çalışılan alana göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumları düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
7. Sığınmacı öğrencilerle ilgili eğitim alma durumuna göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumları düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Bu çalışma sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkiyi ve farklılığı ortaya koyma amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki hipotezler öne sürülmüştür.

H1: Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Cinsiyete göre Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Yaşa göre Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Medeni duruma göre Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5: Çalışılan kademeye göre Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunu düzeyleri arasında ilişki vardır.

H6: Meslekte geçen süreye göre Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H7: Çalışılan alana göre Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H8: Sığınmacı öğrencilerle ilgili hizmet içi eğitim alma durumuna göre sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Ancak bu çalışmada belirli sınırlılıklar bulunmaktadır. Bu çalışma 2020-2021 eğitim öğretim yılında 21 Eylül 2020 ve 18 Haziran 2021 tarihleri arasında Merin İli Toroslar İlçesindeki tüm devlet okullarında Suriyeli Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerle sınırlandırılmıştır.

Çalışmanın varsayımları aşağıda belirtilmiştir. Bu çalışmada:

1. Öğretmenlerin kişisel bilgi formu ve ölçekleri samimi bir şekilde doldurdıkları varsayılmıştır.
2. Araştırmada kullanılan “Kişisel bilgi formu”, “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği”, “Sürekli Umut ölçeği” ve “Minnesota İş Doyum Ölçeği” kullanılarak araştırmada belirlenen amaç ve alt amaçları ölçeceği var sayılmıştır.
3. Örneklemin evreni temsil edeceği var sayılmıştır.

Çalışma boyunca sıkça kullanılan temel kavramlar ana hatları ile aşağıda tanımlanmıştır.

Psikolojik iyi oluş: Psikolojik iyi oluş, hayatı tam doyum sağlayacak şekilde, aktif bir şekilde yaşayabilme anlamına gelmektedir (Deci ve Ryan, 2008). Hayatta karşılaşılan tüm güçlük ve zorluklara karşı direnebilmeyi (diğer insanlar ile olumlu ilişkiler kurma, bireysel gelişimini tamamlama ve yaşam amaçlarını anlamlı devam ettirme) yönetme olarak tanımlanmıştır (Keyes, vd., 2002).

Umut: Türk Dil Kurumu (TDK, 2017) umudu, ummaktan ortaya çıkan his, olması istenilen ya da olacağına inanılan şey, ümit olarak nitelendirmektedir. Snyder, Irving ve Anderson, (1991) ise etkileşim sonucunda ortaya çıkan ve kişinin başarıma duygusunu oda kabul eden bir motivasyon durumu olarak ifade etmişlerdir. Başka bir tanımlamada umut, hedef ve yolların karşılıklı olarak başarı duygusunu temel kabul eden bir bilişsel yapı şeklinde betimlenmiştir (Snyder vd., 1991).

İş Doymu: İş doymu, bireylerin işlerine karşı gösterdikleri tepkiler olarak ifade edilmektedir. İş doymu bireylerin işlerine, çalıştıkları ortama, iş arkadaşlarına, yöneticilerine ve iş arkadaşlarıyla yöneticilerinin kendilerine yönelik davranışlarına, iş yerindeki iletişim biçimine ve iş yerlerindeki gördükleri hizmetlerin çeşitliliğine göre gösterdikleri duygusal tepkiler olarak tanımlanabilir (Süslü, 2020).

Suriye Savaşı ve Göç

Göç bakıldığında çoğunlukla ani değişimler içerdiğinden, kişilerin uyum sağlama süreçleri gerçekleşen değişimden negatif etkilenebilmektedir (Rogler, 1994, Moilanen vd., 1998; Rousseau ve Nadeau, 2003). Göç, toplumda siyasi, sosyo-kültürel, politika, eğitim gibi konuları etkileyen bir olgudur. Bu tarafıyla çeşitli meslek gruplarının “antropolog, psikolog, eğitim bilimciler, sosyal bilimciler, sosyologlar, psikolojik danışmanlar” dikkatini ve ilgisini çeken, çalışmalarına konu olan bir durumdur (Şahin, 1999). Göç, ekonomik, toplumsal ve siyasi olaylar sebebiyle kişilerin toplu veya bireysel olarak buldukları yeri değiştirmesidir. Uzun ya da kısa süreli olan yer değişiklikleri çoğunlukla aynı toplumsal yapı içerisinde “iç göç” şeklinde gerçekleşmektedir. Bazen de çeşitli nedenlerden ötürü “dış göç” şeklinde meydana gelebilir (Tekeli ve Erder, 1978). Göçler otoriteden kaynaklanan baskı veya doğal sebeplerden nedeniyle “zorunlu göç” ya da bireylerin kendi hür iradeleriyle gerçekleşen “gönüllü göç” biçiminde de olabilmektedir (Gökdere, 1978).

Zorunlu göçlerin temelinde birçok neden vardır. Bu nedenlerin arasında en öne çıkan savaş ve güvenlidir. Dünyada herhangi bir noktada, savaş veya bir iç karışıklık yaşandığı an, güvenliği tehdit eden olaylar yaşanmakta ve insanlar kendilerini, ailelerini kurtarmak için görece güvenli bölgelere göç etmeyi tercih etmektedirler. Savaş sebebiyle göçmenler yaşadıkları yere göre yaşam standardı, refah seviyesi, ekonomik ve demokratik düzeyi yüksek olan ülkelere göç etmeyi tercih ederler. (Kaypak, 2016).

Türkiye gerek coğrafi gerek stratejik konumu sebebiyle uluslararası göç hareketlerinin geçiş güzergâhında yer alan ve göç alıp veren bir devlet olma özelliği taşımaktadır. Ülkemiz insan haklarının göz ardı edildiği, siyasi, ekonomik konularda yoğun istikrarsızlığın yaşandığı Ortadoğu ve Asya ülkeleriyle, yaşam standardının yüksek olduğu, demokratik haklara önem verilen Avrupa ülkeleri arasında bir köprü konumundadır. Bu sebeple ülkemize yakın veya komşu olan ülkelerde yaşanacak güvenliği tehdit eden herhangi bir durumda ülkemizin, göç edilmesi en muhtemel yerler arasında olduğu söylenebilir.

Suriyeli Çocukların Eğitimi

Suriye’de meydana gelen savaştan sonra ülkemize göç eden Suriyelilerin etkilendiği alanlardan biri de eğitim olmuştur. Bu durum Afet ve Acil Durum Başkanlığının (AFAD) kamuoyuna sunduğu veriler doğrultusunda ele alındığında ülkemizde, şehirlerde, belli bölgelerde oluşturulan konteynır veya çadır kentlerde yaşamlarını sürdürenlerin çoğunun çocuk ve genç olduğu söylenmektedir (Cin, 2018).

Suriye’de yaşanan olaylar ve bu olaylara bağlı gelişen göç neticesinde gelişen olaylardan en fazla çocukların etkilendiği söylenebilir. Çocuklar karşı karşıya kaldıkları ruhsal travmaların yanında, toplumsal ayrımcılık, ekonomik ve cinsel olarak sömürülme, çocuk yaşta evlilikler gibi birçok riskle karşılaşmış, buna karşın savunmasız durumda kalmışlardır (Unicef, 2016). Henüz gelişim çağında bulunan çocuklarda yaşanan tüm bu olumsuz yaşam olaylarından etkilenilmesi ve hayatlarında unutamayacakları etkiler bırakması oldukça olasılığı yüksek bir durumdur (Beter, 2006). UNICEF’in Ocak-Haziran 2019 tarihli verilerine göre Türkiye’ye göç eden 3,626,820 kayıtlı Suriyelinin 1,591,876 kişisi 0-18 yaş aralığındaki çocuklardan oluşmaktadır. Bu kişilerden 643,058’i okula gitme döneminde bulunmaktadır. Ayrıca 400.000 okul çağında bulunun çocuğun da okulda uzak olduğu tahmin edilmektedir (Unicefturk, 2019). Sığınmacıların büyük bir çoğunluğunun çocuklardan oluşması, çocukların eğitimine dikkat edilmesini önemli hale getirmektedir.

Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin (GKAS) yaşadığı göç olaylarının yaşamlarında birçok zorluğa yol açtığı ve hak ihlallerine uğradıklarını söylemek mümkündür (Cin, 2018). Savaşta ailelerini, yakınlarını ve evlerini kaybetmiş çocukların psikolojik olarak travmatik yaşantılarının olması, bu çocukları üzmenin yanında, dezavantajlı hale de getirmektedir. Ülkemizin de içinde bulunduğu, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeyle çocukları korumak için belirlenen haklar olsa da çocukların barınma, eğitim, çocukların barınma, eğitim, sömürü ve istismar gibi doğal olan birçok insani hakları çiğnenip yol sayılmaktadır (Pınar ve Mazman, 2016).

Okula katılamayan çocukların yaşadığı hak ihlalleri arasında belki de en üzücü olanı küçük yaşta kız çocuklarının evlendirilmesi ya da cinsel olarak taciz edilmelerine yol açan durumların yaşanmasıdır (Cin, 2018). Bunlara ek olarak ucuz işçi olarak çocukların çeşitli iş yerlerinde çalıştırılmaları da başka bir sorun olarak karışımıza çıkmaktadır. Ayrıca en göze çarpan durumlardan biri de mendil satan, kağıt toplayan veya dilenen çocuklardır. Bu durumlar çocukların geleceği açısından tehlike arz etmektedir (Unicef, 2016). Ülkemiz bu hak ihlallerini azaltmak için çeşitli önlemler almakta ve çocukların hem haklarını ve yaşamlarını korumaya yönelik adımlar atmaktadır. Tespit edilen durumlar düzeltilmekte ve olumsuzlukların önüne geçilmektedir. Ancak gün geçtikçe artan Suriyeli çocuk sayısı yeni durumların yaşanmasına sebep olmakta ve süreçte yeni olayların yaşanmasına zemin hazırlamaktadır. Tüm bu nedenlerden ötürü yaşanan hak ihlallerinin yaşanmaması, çocukların güvenliğinin sağlanması, emek ve yaşam istismarının engellenmesi için çocukların iyi bir eğitim alması oldukça önemli bir konu haline gelmiştir (Pınar ve Mazman, 2016).

Suriyeli çocuklara sunulan eğitim hizmetleri pek çok değişime uğrayıp çeşitli şekiller almıştır. İlk olarak Suriyelilerin evlerine dönecekleri senaryosu üzerine hareket edilmiştir. Bu sebepten ötürü kısa süreli planlamalar yapılmış ve daha çok kampta bulunan Suriyeli çocuklara yönelik politikalar hazırlanmıştır. Bu doğrultuda, ülkelerine gidecekleri üzerine oluşturulan plan üzerine Suriyeli çocuklara Türkçe yerine kendi dillerinde ve kendi müfredatlarında eğitim verilmiştir. Savaş sürecinin uzaması ve Türkiye’de var olan Suriye uyruklu kişilerin sayılarının gün geçtikçe fazlaşması, uzun zaman boyunca eğitimden uzak kalan çocukların ileride kestirilemeyecek problemlerle yüz yüze gelebilme imkanını ve bunun oluşturabileceği tehlikeleri düşündürmüştür. Tüm bunların etkisiyle daha kalıcı çözüm arayışlarına başlanmıştır (Gencer, 2017).

2013 yılında Suriyeli çocukların eğitim hizmetlerine yönelik daha fazla ve farklı adımlar atılmaya başlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Arapça bilen öğretmenler, okullaşma amacı, Türkçe ve mesleki eğitim kursları, Türk müfredatında eğitim-kayıt imkanı gibi uygulamalar başlatılmıştır. 26 Eylül 2013’de konuya dair “Ülkemizde Geçici Koruma Altında Bulunan Suriye Vatandaşlarına Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri” isimli geniş kapsama sahip bir genelge yayımlanmıştır. Bu şekilde MEB Suriyeli çocukların eğitimi aşamasında daha kurumsal ve düzenli bir sürece geçilmiştir. İç savaşın başlamasıyla ortaya çıkan göç hareketleri neticesinde ülkemize gelen Suriyelilerin eğitimi sivil toplum kuruluşlarının öncülüğüyle yürütülürken MEB’in yayınladığı genelgeyle yasal bir zemine oturtularak işlemeye başlamıştır (Coşkun ve Emin, 2016). 2014’te 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) ile Geçici koruma statüsü kapsamında eğitim hakkı elde eden Suriyelilerin eğitimlerine yönelik, MEB 2013 yılında çıkardığı genelge kapsamını daha fazla genişletip yeni bir genelge çıkarmıştır. 23 Eylül 2014 tarihinde 2014/21 sayılı “Yabancılara Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri” başlıklı genelgeyle Suriyeli çocuklara verilecek eğitimi belirli bir çerçeveye oturtmuş ve güven altına almışlardır. Bu bağlamda, Suriyeli çocuklar geçici eğitim merkezler ve devlet okullarında eğitime erişmişlerdir. Eğitim hizmetlerinden faydalanmak için geçici koruma kaydı yaptırmak gerekmektedir. Kayıt neticesinde her ilin adının yazdığı geçici koruma kimlik belgesiyle ve belgede yer alan kimlik numaralarıyla ülkemizde; okulöncesinden başlayarak üniversiteye kadar tüm kademelerde Türkçe ve mesleki eğitimin verdiği tüm imkanlardan yararlanılmaktadır (Human Rights Watch, 2015).

MEB, koordinasyonunu Cumhurbaşkanlığı tarafından yürütülen Suriyeli çocukların eğitiminde en üst düzeyde karar alan mercidir. Anayasa değişmeden önceki dönem Bakanlıkta Müsteşar yardımcılığına bağlı olarak Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü altında Göç ve Acil Durum Daire Başkanlığı özellikle Türkiye’deki Suriyelilerin eğitimi için 2016 yılında kurulmuştur. Suriye’deki savaş ve ekonomik sebeplerden ötürü fiziksel veya psikolojik travma yaşamış, eğitimlerine ara vermek zorunda kalmış ya da hiç başlamayan çocukların eğitime başlamaları ve eğitime uyum sağlarken karşılaşılabilecekleri suçlanma, dışlanma ve ayrımcılığa maruz kalma gibi olayların yaşanmaması amacıyla öğretmen, idare ve diğer personeller için farkındalık arttıran hizmet içi eğitimler hazırlanmış ve okul rehberlik servislerinden yararlanılması planlanmıştır. 2016-17 eğitim öğretim yılında, yaşı okul çağına gelen Suriyeli çocukların resmi veya özel okullarda kayıtları amacıyla daha geniş çaplı çalışmalar

yürütülerek, Temel Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda valilik tarafından alınması planlanan önlemlere rehberlik etme amacıyla tüm illerin valiliklerine bir plan iletilmiştir. Çalışmalarla durumuna bakılmaksızın bütün çocukların nitelikli bir eğitime ulaşmaları amacıyla gerekli önlemlerin alınması düşünülmüştür. Bu doğrultuda da Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından koordinasyonu sağlanacak birçok güncelleme ve düzenlemeler hayata geçirilmiştir. Bu düzenlemelerden birkaçına aşağıda yer verilmiştir (MEB, 2016a):

- Okullarda eğitimlerine devam etmekte olan Suriyeli çocuklar, dilerse kendi kültürlerini ve dillerini yaşatmak için okuldaki ders zamanları dışında kendi dillerine yönelik eğitim alabilecekler,
- Okullarda öğrenci sayısında yaşanacak olan artışa göre norm kadrolar güncellenerek, yeterli öğretmen ataması veya görevlendirmesinin eğitim öğretim yılı başlamadan yapılacak,
- Türkçe dil becerileri yeterli olmayan öğrenciler için Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü aracılığıyla Halk Eğitim Merkezleri tarafından Türkçe dil kursları düzenlenecek,
- İlkokula ve ortaokula gitmesi gerekirken okuldan uzak kalan, akademik olarak beceri yönünden buldukları sınıfın düzeyine göre yeterli olmayan öğrencilerin okula uyum sağlayabilmeleri maksadıyla okul ve buldukları çevre şartları da göz önünde bulundurularak, MEB Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca günlük çalışma saatleri dışında kalan zamanlarda, hafta sonları, sömestr ve yaz tatillerinde Türkçe başta olmak üzere ihtiyaç duydukları derslerde yetiştirme kursu ve program açılacak,
- Öğrencilerin Türkçeyi yaşayarak öğrenmeleri maksadıyla Türkçe dil becerisi yetersiz olan öğrencilerin sınıflara dağıtılırken dengeli bir dağılım yapılmasına özen gösterilerek, akranlarıyla kaynaşması sağlanacak,
- Suriyeli öğrencilerin okullaşma oranlarının arttırmak amacıyla yatılı bölge ortaokullarında bulunan boş kapasitenin kullanılması konusunda valiliklerin yerel imkanları değerlendirmeleriyle, il ve ilçe yatılılık komisyonlarınca bu öğrencilerin pansiyonlara dengeli bir şekilde yerleştirilecek
- Öğrencilerin yerleşeceği yatılı okulların, çocukların ailelerinin olduğu ilde olmasına özen gösterilecek ve gerekli olan sosyal, kültürel uyum süreçlerinin göz önüne alınarak çocukların kaynaşmasına imkan tanınacak.

Psikolojik İyi Oluş

Psikolojinin geçmişine bakıldığında olumsuz duygu ve tecrübelerin çözülmesi gereken daha önemli problem alanları olarak algılanması, olumlu duygu ve deneyimlerin göz ardı edilmesiyle birlikte daha çok olumsuz yaşantılar üzerine odaklanma söz konusudur (Sağkal ve Türnüklü, 2017). Ancak 21. yüzyılda bu yaklaşım biçiminden giderek uzaklaşarak iyimserlik, güven, umut, kişilerarası ilişki becerileri, cesaret gibi bireylerin olumlu ve güçlü taraflarının desteklenip, kapasitelerini ortaya koymalarına ve geliştirmelerine ihtiyaç vardır (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000; Eryılmaz, 2013).

Psikoloji literatüründe yapılan araştırmalara bakıldığında genel anlamda psikopatoloji ve olumsuz kavramlar üzerine bina edilen bir sistemin var olduğu söylenebilir. Bireylerin iyi oluşları, akademik başarıları, fizyolojik sağlıkları, sosyal yaşamdaki ilişkileri başta olmak üzere yaşam kalitesi bakımından oldukça önem arz etmektedir (Gülcan ve Bal, 2014).

Ryan ve Deci'e (2001) göre bireylerin gündelik yaşamlarının düzeniyle oluşan psikolojik rahatlığı tek başına mutluluk (hedonik) kavramı ile açıklamak mümkündür. Bireyin kendini kabulü, sahip olduğu olumlu ilişki sayısı, özerklik, yaşamın anlamı da bu yapının içindedir. Bu bağlamda bireylerin kendilerine ve hayata ilişkin pozitif tutumlarının, bireyi mutlu edeceğini ve yaşam doyumlarına katkı sağlayacağını dile getirmek mümkündür. Sonuç olarak psikolojik rahatlığın, yapı taşlarını bulunan zaman ve kültür bağlamında birey için istikrar niteliğinde ele alınması gerekliliği ifade edilmiştir.

Psikoloji alanında mutluluk, iyi oluş kavramıyla ifade edilmektedir. İyi oluş, kişinin yaşamında yaptığı ölçme ve değerlendirme olarak söylenebilir (Hybron, 2000).

İyi oluş, tek boyuttan oluşan bir yapı değil, birden fazla boyuta sahip bir kavramdır (Eryılmaz ve Ercan, 2011). Bu boyutlar; yaşam doyumu, iş, evlilik gibi öneme sahip olan alanlarda doyum; neşe, gurur, sevinç, hoşlanma gibi olumlu duygular ve suçluluk, utanma, stres, depresyon gibi olumsuz duygulardır (Diener, 2000; Lyubomirsky, Sheldon ve Schade, 2005).

Diener (1984) iyi oluşa yönelik üç belirleyicinin olduğunu ifade etmiştir. Birincisi öznellik boyutudur ve bireyde var olması gerekliliğini ifade eder. İkincisi sadece olumsuz duygu yokluğu değil aynı zamanda olumlu durumların oluşması adına alınan önlemlerin olmasıdır. Sonuncusu ise, yaşam değerlendirmesi yapılırken dar bir kısmın değil, geniş bir yelpazenin değerlendirilmesidir. Bu üç belirleyiciye bakıldığında iyi

olma yani psikolojik iyi oluş bireylerde uzun vadede gözlemlenebilen olumlu veya olumsuz duygularının tamamıdır.

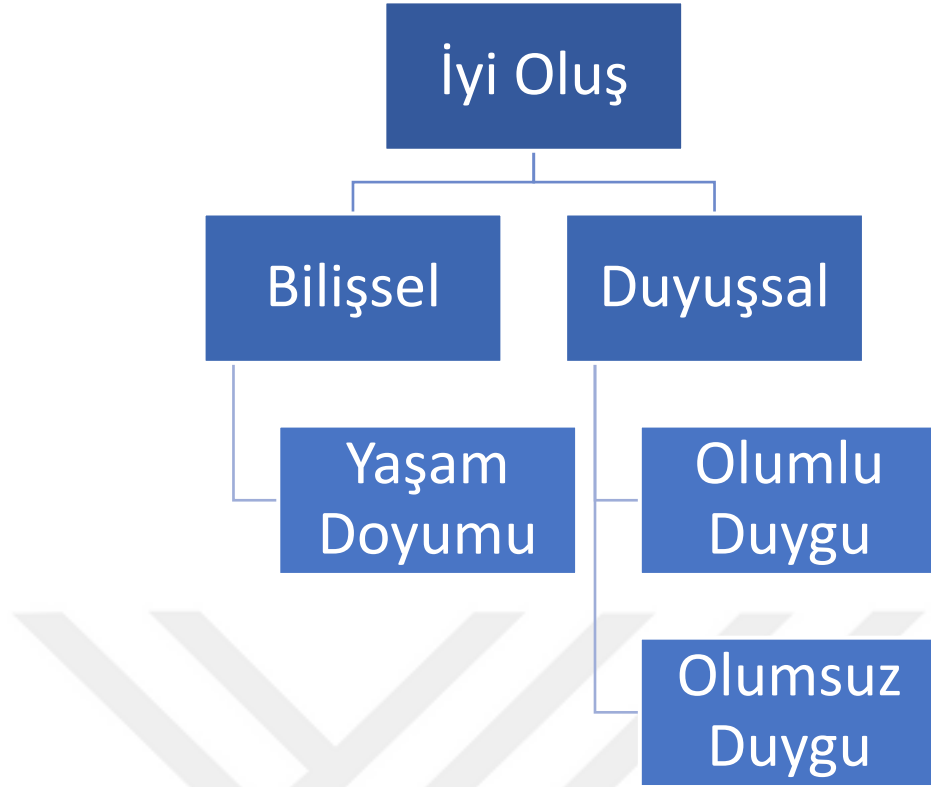
İyi oluş iyi bir yaşam için gerekli olan ve yüksek kabul gören temel bir yapıdır. Memnuniyet, yaşam doyumu, olumlu duygular ve hayatta anlama sahip olma gibi terimleri bünyesinde taşımaktadır (Çankaya ve Meydan, 2018).

Bireyler, eğer buldukları hayatlarından doyum alıyorsa, genel anlamda pozitif duygular yaşıyorlarsa ve sınırlı olarak olumsuz duygular yaşıyorlarsa iyi oluş düzeyleri yüksektir. Yani, bu bireyler mutlu olarak nitelendirilebilir (Eryılmaz, 2016).

İyi oluş, bireyselliğin yanı sıra kişinin yaşadığı çevre, toplum ve dış etmenlerle de ilişki içerisinde olan bir kavram özelliği taşımaktadır. Diener ve Diener 'in (1995) de ifade ettiği gibi iyi oluş kavramının belirleyicileri bireysel ve toplumsal farklılaşmalar göstermektedir. İyi oluş bireyler için farklı anlamlar ifade etmekte ve bireyler tarafından farklı biçimlerde tanımlanmaktadır. Bir insan için iyi oluş maddi anlamda ferahlık içinde olma durumuyla ilgiliyken, başka bir kişi için iyi oluş sevgi, manevi değerler veya yalnızca basit bir davranıştan ibaret olabilir (Lyubomirsky ve Lepper, 1999). Wilson (1967) iyi oluşla ilişki içerisinde olan değişkenlerle alakalı yapılan çalışmaları incelemiş ve mutlu bireylerin, genç, sağlıklı, iyi bir eğitim almış, iyi ücret kazanan, sosyal olarak dışadönük, iyimser, endişe içerisinde olmayan, inançlı, evli, yüksek benlik saygısının yanında yüksek iş ahlakına sahip olan, alçak gönüllü ve farklı zeka alanlarına sahip olan bireylerin olduğunu dile getirmiştir. Bu araştırma sonucunda saptanan kişilik özelliklerine sahip olan bireylerin aynı zamanda yüksek düzeyde yaşam doyumu yaşadıkları ve karşılaştıkları veya sahip oldukları problemlere yönelik pozitif, yapıcı tavır içerisinde oldukları belirtilmiştir.

İyi Oluşun Boyutları

Mutlu hissetmek, kendini iyi olarak nitelendiren kişinin yaşadığı bireysel bir deneyim olup yalnızca sahip olunan kişi tarafından ölçülebilir (Bozkurt, 2019). Yani mutlu olmak için öznel olarak iyi olma durumu olduğu söylenebilir. Araştırmacılar mutluluğun temel birtakım boyutlarının bulunduğunu ifade etmişlerdir (Diener, 1984; Seligman, 2002). Bu boyutlar üç tanedir ve isimleri; olumlu duygu, olumsuz duygu ve yaşam doyumu olarak belirlenmiştir. Ancak en temelde bilişsel ve duygusal olarak ayrılmıştır.



Şekil.1. İyi Oluşun Üç Unsuru

Şekil 1’de görüldüğü iyi oluş kavramı en temelde duygusal ve bilişsel olmak üzere iki boyutta incelenmektedir (Diener vd., 1985).

Not: Diener, E., Horwitz, J., & Emmons, R. A. (1985). Happiness of the very wealthy. *Social indicators research*, 16(3), 263-274’ ten alınmıştır.

a) Bilişsel Boyut: Yaşamından memnun olma olarak ele alınan bu boyutta, öznel iyi oluşun bilişsel yönünün temsil edildiği iyi oluş boyutudur. Yaşam memnuniyeti kavramı ise bireyin yaşamında ulaşılmış olduğu olumluluk düzeyidir (Ege, 2018). Başka bir deyişle yaşam doyumu, kişinin hayatında elde ettiği kazanımların ve elde etmek istediği kazanımların karşılaştırılması sonucu ortaya çıkan değerlendirmedir (Bulut, 2015). Yine kişinin kendi yaşamına yönelik memnuniyet durumu olarak da ifade edilebilir (Kümbül Güler ve Emeç, 2006). Yaşam memnuniyeti, mutluluğa nazaran daha sübjektif, daha ana bağlı ve daha soyut bir ifadedir (Akın ve Yalnız, 2015). Bilişsel boyutta kişinin iş ve sosyal yaşamında sahip olduğu memnuniyet düzeyinin yüksekliği psikolojik iyi oluş kavramıyla açıklanabilir (Lyubomirsky, 2001; Diener, 1984; Ben-Zur, 2003; Myers ve Diener, 1995).

b) Duyuşsal Boyut: Bu boyutta olumlu ve olumsuz duyguların olduğu bilinmektedir. Olumlu duygular olarak; gurur, memnuniyet, huzur, güven iyimserlik gibi duygular

sayılabilir. Olumsuz duygular olarak; üzüntü, stres, hayal kırıklığı, sıkıntı, güvensizlik, endişe, utanç, umutsuzluk, suçluluk ve kıskançlık gibi duygular vardır. (Bulut, 2015). Fromm (1994) 'a göre olumlu ve olumsuz duygulanımlar mutluluk ve mutsuzluk duygularıyla benzerlik göstermektedir. Bu durumda bireyin duygu ve düşünce yapısında bulunan zayıf olma durumu kişideki mutsuzluğun belirtisidir. Yine olumsuz duygulanıma sahip bir kişinin iş yaşamında genellikle çatışma yaşadığı ve işten kaçınma eğilimine sahip olduğu söylenebilir. Böyle bir durum da kişinin iş performansında düşüş yaşamasının sebebi olmaktadır (Solmuş, 2005).

Psikolojik İyi Oluş ile İlgili Kuramlar

a) Çok Yönlü Uyuşmazlık Kuramı

Çok yönlü uyumsuzluk kuramı (*multiple discrepancy theory*) düşünce altyapılarını eski Yunanlardan, Wilson, Campbell ve diğerlerinden alan Micholas tarafından ortaya konmuştur. Bu kuram bireylerin belirli karşılaştırmalar yaptığını söyler. Birey kendini diğerleri, geçmişteki olaylar, tutkular, doyum elde etmek için gereken ideal düzey, bireyin ihtiyaçları ve amaçları da dahil olmak üzere birtakım ölçütlerle karşılaştırmalar yapar. Bu durumda bireyin mutluluğu o an içinde bulunduğu şartlar ve kendisine ölçüt olarak belirlediği kişi ve standartlar sonucu yaptığı değerlendirmeye bağlıdır. Bireyin aldığı doyum on an bulunduğu koşullar ve koyduğu standartlar arası farka dayanır. Eğer fark fazlaysa doyum az, fark azsa doyum yüksek olmaktadır (Diener vd., 1999).

Bu kurumda iki çeşit karşılaştırma vardır. İlki bireyin öznel iyi olma düzeyini arttırmak için kendinden daha kötü durumda olan kişilerle yaptığı karşılaştırmadır. Bu aşağı düzey karşılaştırma olarak ifade edilir. Aşağı düzey karşılaştırmada kişi kendinden kötü olanları gördükçe mutsuzluğa kapılmasını önlemiş olacaktır (Yazıcı, 2015). İkincisi ise, bireyin aynı sorunun başkaları tarafından yaşandığı gördüğünde yaşadığı mutlu olma halidir (Yetim, 2001).

b) Uyum (Adaptasyon) Kuramı

Kişilerin gündelik yaşamlarında karşılarına çıkan farklılık oluşturan durumlar karşısında adapte olabilme yeteneği kuramın temelini oluşturmaktadır. Bu yetenek, kişiye hüznün veren olayların ardından mutsuzluk hissini, neşe veren olaylardan sonra mutluluk hissini belirli bir zaman boyunca devam ettirerek denge sağlama avantajı sağlar (Dost, 2004). Böylelikle kişiler önceden tepki gösterdikleri olaylar karşısında güçlü kalarak duruma uyum sağlayacaktır (Yetim, 2001). Uyum kuramı kişilerin geçmiş

yaşantılarının kişi için bir standart olduğunu ifade eder. Yani kişi eğer mutlu olmak istiyorsa şu an ki yaşam standartlarını daha iyi bir düzeye getirmelidir. Fakat belirli bir zaman geçtikten sonra kişi o duruma da alışacağından psikolojik iyi oluş düzeyi ilk zamanlardaki gibi olmayabilir (İlhan, 2009). Araştırmalar sonucunda elde edilen verilere göre kişinin uyum sağlaması için gereken zamanın üç ay olduğu saptanmıştır (Suh, Diener ve Fujita, 1996).

c) Erek (Telic) Kuramı

1960 yılında Wilson tarafından dile getirilen kuram, bireylerin gereksinimleri karşılandığından mutlu olacaklarını belirtir. Çünkü iyi olma ancak bir amaç olduğunda erişilebilir (Köker, 1991). Kuram mutluluğu amaçlarla ifade eder ve açıklar. Amaçları farklılaşan insanların iyi oluş düzeyleri de farklılaşmaktadır (Diener, Suh ve Fujita, 1996). Kısaca kişiler kendilerine hedefler koyarak, mutlu olacaklarına dair inanç içerisinde olurlarsa, karşılaştıkları zorluklara karşı daha kolay baş edebilir ve direnç gösterebilirler (Cantor ve Sanderson, 1999).

d) Etkinlik ve Akış Kuramı

Bu kuram mutluluğu tarif ederken bireylerin yaptıkları etkinlikler sürecini belirtir (Canbay, 2010). Bu kurama göre bireyler kendilerine hedef olarak belirledikleri şeyleri elde edince değil, aslında ulaşırken geçen süreçte daha mutlu hissederler. Bireyler kendilerine ulaşabilecekleri bir hedef belirler ve süreç boyunca ilerlerken doyum elde ederler (Tuzgöl Dost, 2004). Akış kuramı etkinlik kuramının tam olarak içerisinde yer alarak, bireylerin belirli bir akış içerisinde ilerlemeleri ve yapılan etkinliğin kişinin tüm benliğince benimsenmesi olarak ifade edilebilir (Myers ve Diener, 1995). Akış, bireylerin iç dünyalarında yaşamlarını denetleyerek mutluluğa giden yolu ele almaktır (Yazıcı, 2015).

e) Tavandan-Tabana ve Tabandan-Tavana Kuramı

Tabandan tavana kuramına göre kişinin hayatında haz duyduğu, doyum sağladığı anların ve yaşantıların toplamına mutluluk denilmektedir. Kuram standart yaşam şartlarının kişilerin mutluluğunun referans noktasını olduğunu ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle bireyler hayatlarına dair değerlendirme yaparak kendilerini mutlu ya da mutsuz olarak değerlendirmektedir (Brief vd., 1993). Tavandan-tabana ve tabandan-tavana kuramı, bireylerin ana bağlı olarak yaşadığı haz ya da acının kişinin kendini

mutlu veya mutsuz hissettireceğini ifade eder (Yazıcı, 2015). Bu kuram bireylerin sahip olduğu özelliklere göre mutluluğun şekilleneceğini dile getirmektedir (Deneve ve Cooper, 1998). Buna göre gündelik yaşamında karşısına çıkan olaylara yerinde tepkiler vererek mutlu olan kişiler özellikleri, inandıkları, düşünce yapıları ve genetikleri sayesinde mutlu hissetmektedirler (Malkoç, 2011).

f) Dinamik Denge Kuramı

Headey ve Leasing'e (1992) göre, dinamik denge kuramı kişilik ve uyumu birleştirmektedir. Dinamik denge kuramına göre kişilerin yaşadığı olumlu veya olumsuz olaylar, kişileri sahip oldukları referans çizgilerinden uzaklaşmalarına yol açabilir. Belirli bir zaman sonunda bireyler eski referans çizgilerine geri gelirler. Örnek olarak Winter ve diğerleri (2000), yeni evliliklerin kişilerde olumlu duygu, yeni boşanmaların ise olumsuz duyguları tetiklediklerini saptamışlardır. Buna karşın araştırmacılar, uzun süreli evliliklerin veya boşanmaların ardından geçen uzun zamandan sonra bireylerin olumlu veya olumsuz duygu düzeylerinde bir değişime yol açmadığını ve bu tespitin uyumu desteklediklerini belirtmişlerdir. Headey ve Wearing'e (1992) göre olumlu duygu dışa dönük kişilik yapısıyla, olumsuz duygu nevroitik kişilik yapısıyla ilişkilidir.

g) Ryff'in Psikolojik İyi Oluş Kuramı

Ryff kuramını gelişim ve klinik psikolojisinde yer alan terimlerden meydana getirmiştir. Kurama göre, kişinin ruhen sağlıklı olması için belirli alanlarda işlevselliği önem arz etmektedir. Altı boyutu vardır. Bu boyutlar; kendini kabul, bireysel gelişim, yaşam amacı, diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet ve özerklik-otonomidir. Kurama bakıldığında olumlu işlevlere sahip olma konusuyla ilgilenen batı kuramcılarının fikirleriyle ortak özellikler taşımaktadır. Buna bakarak kuram, pozitif işlevi bulunan kişilerin sahip oldukları özellikleri analiz eden kuramların bir karışımıdır (Ryff, 1989).



Şekil 2. Ryff'ın Psikolojik İyi Oluş Modeli

Not: Ryff, C.D. (1989) Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*. 51, 1173-1182'den alınmıştır.

Ryff 'ın psikolojik iyi oluş kavramlarını oluşturan bu altı alt boyut ve içerikleri aşağıda ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır:

Kendini kabul: İyi oluş için en önemli kriter aslında bireyin kendini olduğu şekilde benimseme durumudur. Erikson'a ait olan yaşam boyu gelişim kuramı da aynı şekilde bireyin geçmişine yönelik ve benliğine dair kabulüne eğilimindedir. Kendini kabul, kendini gerçekleştirme, optimal işlevlerde bulunma ve olgunluk gibi psikolojik iyi oluşun merkezinde yer alan bir nitelik olarak bilinmektedir. Bu sebeple olumlu psikolojik işlevin temel yapı taşı aslında kişinin kendisine dair olumlu tutumlarının tespit edilmesidir (Ryff, 1989).

Diğerleriyle Olumlu İlişkiler: Ryff, olumlu ilişkileri, “diğer insanlarla açık ve güvenilir ilişkiler kurma ve güçlü empati ve sevgi duyguları” olarak ifade etmiştir. Bakıldığı birçok teori, dürüst ve sıcak kişilerarası ilişkilerin önemini dile getirir. Bireyler sevebilme yetisi psikolojik sağlığın en önemli yapılarından bir tanesi olduğu belirtilmektedir. Yetişkinlik dönemine yönelik teoriler de diğer insanlarla samimi birlikteliklerin, diğerleriyle üretmen olarak yol göstermenin öneminden bahseder. Bu yüzden, diğerleriyle olumlu ilişkiler içinde olmak psikolojik iyi oluş kavramı içinde önemi vurgulanan terimlerdir. Diğer insanlarla sıcak ilişkiler, Allport’un olgunluk kavramı içinde önemli bir ölçüt olarak görülmektedir (Ryff, 1989). Diğerleriyle olumlu ve güvenilir ilişkilere sahip olmak; diğer insanların psikolojik iyi oluşlarını istemek, iyi derecede empati yapabilmek, anlamlı duygulara sahip olabilmek ve güzel dostluklar edinebilmek bu boyutta beklenen davranışlardır.

Otonomi: Otonomi: kendi başına özerk seçimler yapma, bireyselleşme, kendini gerçekleştirme gibi kavramları içerisinde bulundurmaktadır. Kişinin kendi kararlarını vermesi, özerklik ve öz düzenleme becerisi gibi terimler otonomi için önemlidir. Kendini gerçekleştirme; özerk davranabilme ve toplumsal baskılara boğun eğmeme olarak tanımlanabilir. Bir kişi eğer tam anlamıyla işlevde bulunabiliyorsa içsel değerlendirmelerini kendi standartlarına göre yapıyor demektir. Bir kişi bireyselleşmek istiyorsa kurallar oluşturmalıdır. Otonomi, bireyin davranışlarını sergilerken içsel güçlere düzenlediğini, kendi standartları ölçüsünde kendi değerlendirmelerini yaptığını, sosyal baskılara göğüs gerdiğini belirtmektedir (Ryff, 1989).

Ryff ve arkadaşlarına göre (1999) otonomiye sahip kişilerde toplumsal korkular ve kaygılar yoktur. Toplumun inanışlarından ve kanunlardan pek etkilenmemektedirler. Otonomi toplumsal korku ve inançlara bağlanmadan, geleneklerden sıyrılmak şeklinde nitelendirilir (Ryff vd., 1999).

Çevre Hâkimiyeti: Bireylerin kişisel yetenekleri ve fiziksel koşullarına uygun olarak bir çevre oluşturmaları ya da çevreyi seçmeleri psikolojik sağlıklarının işaretlerindedir. Kişinin olgun olması kendisinin dahil olduğu çevreden farklı olarak aktivitelere katılmalarını gerektirmektedir. Yaşam boyu gelişim karışık halde olan çevrede kontrol sağlamak ve o çevreyi yönetmeyi de gerektirir. Çevre hakimiyetine sahip olan kişi, çevresel etkinliklerin karışık düzenlemeleri üzerinde kontrol sahibi olan; anlık ihtiyaçlar ve değerlere yönelik uygun şartları sağlayan ya da seçebilendir. Çevresel hakimiyete sahip olmayan kişiler ise gündelik hayatlarında problemler yaşarlar. Bu problemler; günlük sorumlulukların düzenlenmesinde güçlük çekme, çevresel koşulları

geliştirmek ya da değiştirme yetisinden yoksun olmak; çevresel durumlara dair farkındalık eksikliği ve dış dünyaya dair kontrolünün olmaması gibi durumlardır (Ryff, 1989).

Yaşamın amacı: bireyin hayatına dair sahip olduğu anlam ve amacı da ruh sağlığının tanımları içerisinde yer almaktadır. Jung ve Erikson, bireylerin yaşamlarındaki değişikliklerin çeşitliliğini belirtmişlerdir. Bu sebeple, olumlu amaca sahip olma ve olumlu yönlerde ilerleme duygusu kişiye hayatını anlamlı bulma konusunda katkı vermektedir. Bu şekilde yaşamın anlamı ve amacı psikolojik iyi oluşun bir belirtisi olarak nitelendirilmektedir. Yaşam boyu gelişim teorilerine göre; ileride kişinin yaşam amaç ve hedeflerinde oluşacak değişimlerin çeşitlilik göstermesi üretken ve yaratıcı olmak, duygusal bütünlüğü yakalayabilmek için önem arz etmektedir. Böylelikle; kişinin hedeflerinde oluşacak gelişim, hedefler, niyet ve yönlendirilmelerin tamamı yaşam anlamı duygusunun oluşmasını ortaya çıkartır (Ryff, 1989).

Kişisel Gelişim: Üst düzeyde psikolojik işleve sahip olmak, öncelikli önem arz eden özellikleri sağlamakla ortaya çıkmaz. Özelliklere ek olarak kişinin sahip olduğu potansiyelin gelişmesi ve büyümesinin devamını da gerektirir. Kişisel gelişimin temelinde kişinin kendini gerçekleştirme ve potansiyelinin farkında olması vardır. Maslow insanın kendini gerçekleştirme çabasını bireylerin gelişiminin en yüce amaçlarından birisidir. Rogers, bu durumun içten gelen bir güdü olduğunu ve en üst seviyede psikolojik işlev gösterebilmek için önem ifade ettiğini dile getirmektedir. Yeni deneyimlere açık olma, tam anlamıyla işlevde bulunan kişi için bir anahtar özelliği taşımaktadır. Kişinin gelişiminin süreklilik arz etmesi, devamlı aynı yöntemle problem çözmesinden olumlu bir durumdur. Yaşam boyu gelişim teorileri, bireyin sürekli gelişmesi ve farklı zamanlarda farklı meydan okumalarla baş etmeleri gerekliliğini dile getirir (Ryff, 1989).

Kısaca Ryff'ın (1989) yaklaşımından da anlaşılacağı gibi yukarıdaki altı boyutta işlevsellik gösteren bireylerde psikolojik oluş yüksek düzeyde olacak ve birey kendini iyi hissedecektir.

Psikolojik İyi Oluş ve Kültür

İyi hissetmenin bireylerin en önemli ihtiyaçlarından olduğunu söylemek mümkündür. Bireyler topluluğunu oluşturan toplumda da olması gereken bir duygudur. Fakat bütün toplumlar için tek bir psikolojik iyi oluş kaynağı var olduğunu söylemek yanlış olabilir. Bu anlamda iyi oluşun kaynağı toplumdan topluma, kültürden kültüre değişebilir. Batı

ve doğu kültürleri olarak bakıldığında iyi oluş algısının farklılaştığını gösteren araştırmaların olduğu görülür. Buna rnek olarak Markus ve Kitayama'nın (1991) yaptığı araştırmada batı toplumlarının özerk olma ve bağımlı olmama duygusunun dayandırılarak ortaya çıkan "bağımsız benlik kurgusu" kavramıdır. Genel anlamda batıdaki insanların iyi oluş algılarına bakıldığında bireysel başarı, eğence, haz ve bağımsız düşünme özelliklerini benimsediklerini görmek mümkündür (Schwartz, 1994). Bağımsız benlik kurgusunun batı toplumlarında sanayileşme sonucu insanlar arası kişilerin ilişkilerinde kopmaların olduğu söylenbilir (Bulut, 2015). Doğu toplumlarına bakıldığında zaman aileler arası bağların ve dayanışma unsuru daha fazla var olduğu için toplumun iyiliği tek tek kişilerin iyiliğinin önünde gelmektedir. Buna "karşılıklı bağımlı benlik kurgusu" denilmektedir (Markus ve Kitayama, 1991). Bu anlayışa göre kişinin mutlu olması toplum tarafında sınırları çizilmiş Şekilde yaşandığı ölçüde mümkündür. Birey yaşadığı topluma göre kendi değer sistemini oluştırmakta ve bu sayede kişisel menfaat yerine toplumsal menfaatleri önemsemektedir (Schwartz, 1994). Ülkemiz özelinde bakıldığında toplumumuzun her iki kültürel özellikler arasında bir yerde olduğu söylenbilir. Ancak ağırlık olarak doğu toplumların özellikleri barındırmakta ama teknolojik gelişmeler neticesinde batı toplumların özelliklerinin giderek bireysellik algısını arttırdığı söylemek mümkündür. lke içerisinde batıda bireysellik, doğuda toplumcu özelliklerin olduğu görülebilir (Bulut, 2015).

Sonuç olarak psikolojik iyi oluş algısı kültürlerin sahip oldukları anlayışa, birikime ve kültürel değerlere göre farklılaşmalar göstermektedir.

Umut

Olumlu duyguların oluşmasına neden olan, iyi oluşla ilişkili kavramlardan biri de umuttur. Umut, psikolojik problemlere karşı koruma sağlayan iyi oluş kavramının pozitif tarafı olarak nitelendirilmektedir (Haroz vd., 2015). Bernardo'nun (2015) da ifade ettiği üzere araştırmacılar son 20 senede, çocuklar ve ergenlerin de dahil olduğu, bireylerin psikolojik iyi oluş ve umut düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya yönelik çalışmalar yürütmüşlerdir. En sade haliyle umut, gelecekte beklenen olumlu gelişmeler Şeklinde ifade edilen ve duygu durumlarını ifade ederken sık kullanılan bir kavram olarak göze çarpmaktadır (Staats, 1987).

Umudu çeşitli kuramcılar tanımlamışlardır. Lazarus (1993) umudu bireyin herhangi bir konunun sonucunun olumlu olmasına dair beklentisini gösteren pozitif bir yapı olarak tanımlamıştır.

Snyder'in umut kuramına göre ise umut; kişinin kapasitesine yönelik bilişsel ve motivasyonel bir kavramdır. Bu yapı "net olarak nitelenen amaçlarının olması", "amaçları elde etme amacıyla özel planlar oluşturma (pathways thinking)", ve "bu planları uygulama ve devam ettirmeye yönelik motivasyonunun olması (agency thinking)" şeklinde üç boyuttan oluşmaktadır (Snyder, 2002). Kişinin belirlediği amaçların peşinden gitme motivasyonu (agency) ve amaca ulaşma yolları (pathways) umut kavramını açıklama yaparken kullanılan önemli boyutlardır.

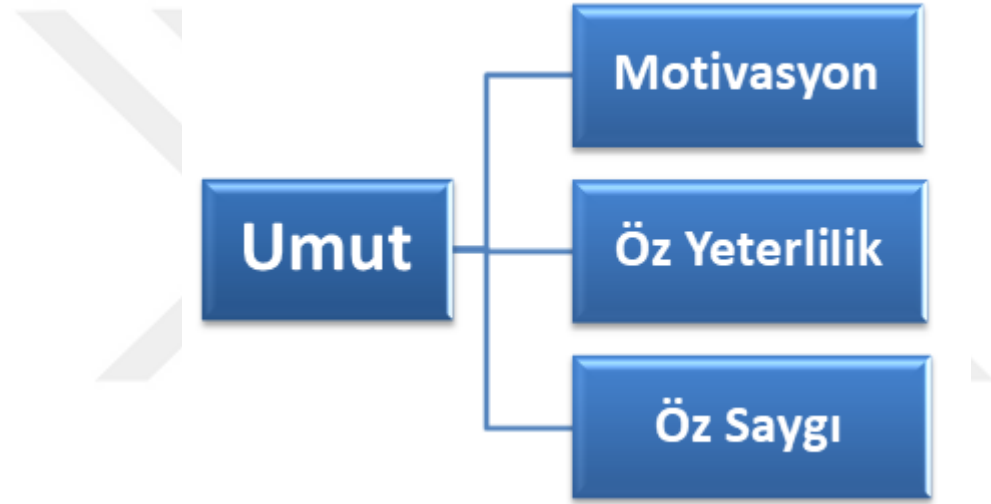
Amaçların peşinden gitme/amaca güdülenme boyutu, kişinin amaçlarına ulaşmayı istemesi ve amaçlarına ulaşmak için kendisinde güç hissetmesi biçiminde tanımlanmaktadır. Kişinin ben başarabilirim düşüncesini yansıtmaktadır. Bu boyut dün, bugün ve yarındaki amaçlara ulaşmak için belirlenen stratejileri içerdiği için kuramın motivasyonel kısmını oluşturan yönüdür. Motivasyona sahip olan birey amaçları için hareket edebilir, hareketini sürdürebilir, karşısına çıkan engellere karşı koyabilir ve engellerle baş edebilir. Tüm bu süreç boyunca kişi kendi motivasyonunu yükseltmek için içsel konuşmalar yapar.

Amaca ulaşma yolları boyutu ise; kişilerin amaçlarına ulaşmaları için planlar yapmaları ve farklı yollar bulmaları konusunda kendilerine yönelik inançlarını içinde barındırmaktadır (Snyder, 2000; 2002; 2005). Umut kuramında amaç bireyin istedikleri her konuda olabilir. Kişinin ulaşmak istediği hedefler uzun veya kısa dönemli ya da basit veya zor olabilir. Yine amaçlara ulaşma konusunda kişi başarılı veya başarısız olabilir. Ancak, yüksek umut düzeyine sahip olan kişiler, daha zor hedefler belirleyebilmektedir (Snyder vd., 1996, Snyder, 2002). Yüksek umut düzeyine sahip bireyler, amaçlarına ulaşma süreçlerinde önüne çıkan engellerde farklı yollar bulabilmekte ve etkili bir biçimde baş edebilmektedir. Bu bireyler bilişsel esnekliğe sahip, amaca ulaşma için alternatif yol üretebilen kimseler olarak kendilerini nitелеmektedir. Dolayısıyla yüksek umut düzeyine sahip kişilerin, düşük umut düzeyine sahip kişilere göre amaçlarına ulaşmak için daha cesaretli adımlar attığı düşünülmektedir (Snyder ve diğer., 1997, 2002, Snyder, 2002). Bunların yan sıra yüksek umut düzeyine sahip bireyler, amaçlarına ulaşmak amacıyla seçmiş oldukları yol ve yöntemlerden daha eminken, düşük seviyedeki kişilerin yolları ya güvenilir değildir ya da kişiyi çözüme götüreceği düşünülmemektedir (Snyder, 2000, 2002, 2005). Çankaya ve Meydan'ın (2018) yaptığı çalışmada umutlu düşünce eğiliminde olan çocuk ve ergenlerin, yüksek düzeyde özsaygı, yeterlik algısı ve yaşam doyumuna sahip olduğu bulunmuştur.

Bir kişiyi tanıyabilmek, var oluş yapısını anlamak, tabiatını öğrenebilmek ve potansiyelini fark edebilmek onun, bu alemle olan ilişkinin bilindiği ölçüde mümkündür (Bircan, 2001). Buradan yola çıkarak kişilerin umutlarını ya da umut düzeyleri üzerinde etkiye neden olan değişkenleri bilmenin kişiyi anlama sürecinde fayda sağlayacağını söylemek mümkündür.

Umudu Etkileyen Farklı Değişkenler

Umut motivasyon, öz yeterlilik ve öz saygı olmak üzere üç değişkenden etkilenmektedir.



Şekil 3. Umudu Etkileyen Değişkenler

1. Motivasyon: Motivasyon, bireyin davranışını yönlendirerek bireyi amaca yönelten ve harekete geçmesini sağlayan güç şeklinde ifade edilmiştir. Bir başka deyişle motivasyonu, kişileri ulaşmak istedikleri hedeflere yönelik aktif kılan çabaların birleşimi olarak dile getirmek mümkündür (Ertürk, 1995).

Bireyi koyduğu hedefe yönelten ve davranışlarına şekil veren, bireyin duygu ve düşünceleri, umutları, özetle istek, ihtiyaç ve korku duyduklarıdır. Bu kelimeler kişiyi aktif kılan, harekete geçiren kuvvetlerdir. Bireyin davranışında belirleyici olan, bireyin gereksinim ve korkularıdır. Tüm bu bileşenler, bireyi bir hedefe yönlendirmek için düzenler ve kişiye hareketlilik kazandırır (Vromm, 1964).

Uzaktan eğitim kursuna kayıtlı öğrencilerle yapılan bir araştırmanın sonucuna göre motivasyonun, umudu olumlu ölçüde etkilediği tespit edilmiş ve verilen eğitimin

sonucunda istenilen düzeyde motive olmuş kişilerin başarı düzeylerinin daha yüksek olduğu ifade edilmiştir (Brooks, 2011).

Motivasyon ve umut kapsamında 200 lise öğrencisiyle yapılan bir araştırmada ise; öğrencilerin iş umudu ve kariyer planlamalarında motivasyonun payının önemli olduğu saptanmıştır (Kenny vd., 2010).

Öğrenme bozukluğu olan çocuklarla yapılan bir araştırmada ise; çocuklara daha fazla motive olabilecekleri bir öğrenme ortamı sağlandığında umut duygularında da artış olduğu gözlenmiştir. Yine çocukların motive edilmesinin iyimserlik ve umutlarının gelişmesi konusunda yüksek bir etkiye sahip olduğu dile getirilmiştir (Brooks, 2001).

2.Öz Yeterlilik: Öz yeterlik, bir kişinin belli bir konuda istediği veya hedeflediği davranışı iyi bir şekilde gerçekleştirebileceğine dair olan inanç olarak ifade edilmektedir (Bandura, 1977; 1986). Bandura tarafından açıklanan ve öz yeterlik teorisiyle ilgili çalışmasından (1977) bu yana üstüne çalışılan bir kavram olmasında önem arz etmiştir. Yeterlilik algısı bireyin yetenek ve becerilerine yönelik görüşlerini açıklamaktadır. Bandura (1986), insanların tavırlarının yetenekli oldukları bir alandaki kabiliyetlerden ziyade, hedeflediği alandaki kabiliyetleri üzerine olan düşüncelerinden etkilendiğini belirtmiştir. Bu sebeple, bireyler sağlam yeterlilik isteklerinde ustalaşırlarsa daha fazla aktif olacak ve enerji harcayacaklardır (Aypay, 2010). Bireyin herhangi bir alanda iyi bir iş başarmak için sahip olduğu yeteneklerine olan inancıyla hedeflenen davranışı hayata geçirme sonucuyla olumlu ya da olumsuz durumlarla karşılaşma görüşünü birbirinden ayrı tutar. Bu sebeple bireysel yeterlik beklentisi, kişinin karşılaştığı sorunlarla başa çıkma tutumlarını harekete geçirmeyi ve bu hareketi devam ettirmeyi etkilemektedir. Kişisel yeterlik beklenti umutları, kişilerin herhangi bir olay karşısında tüketeceği enerjiyi, olumsuz ve hoş gitmeyen deneyimler karşısında ne kadar süre devam edebileceklerini belirlemektedir (Bandura, 1977).

Öz yeterlik, kişinin güç ve stresli olaylar karşısında verdiği mücadeledeki yeterlilik inancı ifade etmektedir (Scholz ve Schwarzer, 2005). Bunun yanı sıra, bireylerin bir ya da daha fazla olacak şekilde karşılaştığı, mücadele etmesi zor olaylar veya yeni durumlar karşısında kendine olan güven duygusu olarak da ifade edildiği söylenmektedir (Scholz vd., 2002). Kişilerin deneyimlediği olumlu yahut olumsuz yaşam olaylarının, kişilerin öz yeterlik inançlarını geliştirdiği ve karşıladığı durumlar karşısında süreklilik arz ettiği ifade edilmektedir (Chen vd., 2006). Kişilerin uğraşlarında elde ettiği başarı, daha sonra karşılaştığı benzer durumlarda da başarılı

olacağıın göstergesi olduğu ve diğer insanların tecrübelerinden elde ettiği bilginin kendi deneyimleri kadar efektif olduğu belirtilmektedir (Korkut ve Babaoğlan, 2012).

Gecas'a (2004) göre, bireyler inançlarını gerçekleştirebilecek şekilde davranırlar. Bu da kendini gerçekleştiren kehanet görevi görür. Örneğin, çalışan A yetenekli ve grafik oluşturmada deneyim sahibi bir kişidir. Ancak önemli bir konferans için yüksek kaliteli bir grafik oluşturabileceğine dair özgüvene sahip değildir. Çalışan B ise ortalama bir yetenek sahip ve grafik oluşturma konusunda çok az bir deneyim sahibidir. Buna rağmen aynı konferansa yüksek kaliteli bir grafik oluşabileceğine dair özgüveni yüksektir. Çalışan A grafik oluşturma konusunda düşük öz yeterliliği sebebiyle, konferans için bir grafik oluşturma motivasyon eksikliği yaşamakta ve amirine grafik oluşturma görevini tamamlamayacağını ifade eder. Çalışan B, yüksek öz yeterlilik sahibi olmasından ötürü yüksek motivasyonla, yüksek kaliteli bir grafik oluşturmak öğrenmek amacıyla fazladan mesai yapıyor, konferansta sunup bir terfi elde ediyor. Öz yeterlilik, bireylerin öğrenme konusundaki yetileri, motivasyonları ve performansları üzerinde etkiye sahiptir. Bunun nedeni de bireylerin genel olarak başarılı olacaklarına inandıkları işleri öğrenmeye ve gerçekleştirmeye çalışacakları olmasıdır (Lunenburg, 2011, Akt, Redmond, 2015).

Umut da öz yeterlilik kavramı gibi bireylerin yaşamlarının sonraki dönemlerinde karşılaçağı pozitif kazanımlarıyla ilgili beklentilerine odaklanmaktadır. Öz yeterlilik, bireyin sonraki dönemlerdeki davranışlarını uygulama beklentisi olarak tanımlanırken, umut hedefe ulaşma beklentisi olarak ifade edilmektedir (Feldman ve Kubota, 2015). Snyder (1989) umut kavramını tanımlarken, bireylerin kendilerini, isteklerine ve hedeflerine giden yollarla ilgili alternatifler üretme, bu yolları aktif kılma ve bu yolları kullanmanın yönetme yeteneğine sahip olma, hedefe yönelik düşünce olarak betimlemiştir.

Umut insanlara mutluluk duygusu yaşatan ve bireyi harekete geçmek için güdüleyen, hayata tutunmasına katkı sağlayan, iyi olmasına destek veren ve katkı sağlayan bir yapı olarak ifade edilmektedir (Tercanlı ve Demir, 2012; Tarhan ve Bacanlı, 2015). Bireyin umut seviyesinin yüksek olması kişinin özgüveni yüksek, canlı, karşılaştığı güçlüklerle karşı durabilen, hareketli ve yaşam hedefine sahip olduğu belirtilmektedir (Tarhan ve Bacanlı, 2015). Tam tersi şeklinde düşünöldüğünde, bireyin umudunun olmaması durumunda öz yeterlik algısını yani bireyin hedefleri için çaba ve süreklilik göstermesini olumsuz olarak etkileyebilecektir (Kezer vd., 2016). Öz yeterlilik bireyin karşılaştığı veya karşılaşacağı zorluklarla baş etme becerileri

noktasında bireyin kendine olan inancı üzerine eğilirken, (Yıldız, 2014) umut, bireylerin geleceğe yönelik olumlu düşüncelere odak sağlandığını ifade etmektedir (Erdoğan, 2013).

3.Öz Saygı: Öz saygıyı üç kavramla ilişkilendirerek açıklamak mümkündür. Bu kavramlar; “benlik kavramı”, “ideal benlik kavramı”, ve “benlik imgesi” şeklinde isimlendirilmiştir.

Kişilerin özelliklerinin, amaçlarının, duygularının ve düşüncelerinin tamamı benlik; ideal benlik, benlik imgesi ve öz saygı kavramlarını kapsayan bir kavram olarak ifade edilir. Benlik kişinin şu an da ne olduğunu, ideal benlik nasıl olmak istediğini öz saygı, kişinin bulunduğu zamandaki durumuyla olmak istediği durumu arasındaki farklılığa yönelik duygularını belirtir. İdeal benlik, genel anlamda kişinin yaşadığı çevredeki bulunan önemli kurallar, davranışlar ve yetilerle belirlenmektedir (Pişkin 2003; Uyanık, 2003).

Öz saygı, kişinin kendisine yönelik yaptığı değerlendirmenin neticesinde, benlik kavramını onaylamasından sonra ortaya çıkan beğeni olarak dile getirilir. Kişinin kendisinin olduğu yerden aşağı ya da yukarı görmesi, bireylerin yaşamlarına katkı sağlayan bir gereksinimdir. Öz saygının harekete geçmesi, diğer insanların görüşleriyle bireyin kendini değerlendirmesi değil, bireye olduğu şekilde değerli hissettirilmesi önemlidir (Körükçü, 2004).

Öz saygı düzeyi yüksek kişilerin, benlik tasarımı bilişsel, ahlaki, sosyal ve duygusal açıdan katkı sağlamaktadır. Bunun yanı sıra bireylerin sosyal açıdan uyum göstermelerinde olumlu etkilerinin olduğu tespit edilmiştir (Güçray, 1989). Öz saygı düzeyi yüksek olan kişilerin mutlu, sağlıklı, üretken, başarılı olmak ve karşılaştıkları güçlüklerle baş etmek için daha fazla süre çaba gösterdiği düşünülmektedir (Uyanık, 2003).

Öz saygısı düşük olan bireylerin, kendilerini yeterli ve değerli bulmamasının yanı sıra diğer insanların tesirinde kalma, inançları ve davranışlarında ikirciklerin görülmesi ve gündelik hayatlarında karşılaştıkları sorunlarla baş etme konusunda zorlanmalar yaşadıkları gözlenmektedir. Kendini suçlu ve utanç içinde hisseden bu kişiler kendilerine ve etrafındaki insanlara karşı güven konusunda zorlanarak ilişkilerinde yetersizlik duygularına kapılabilmektedirler. Kaygı sonucu yaşanan sosyal ilişkilerin yanında arkadaşlık ve sevgi ilişkilerinden kaçınma yaşadıkları görülebilir. Düşük öz saygı düzeyi olan bireyler olumsuz otomatik düşüncelere sahip olmakta ve yaşamdaki önem arz eden durum, olay ve kişileri göz ardı etmektedirler (Körükçü, 2004). Yine öz

saygısı düşük kişilerin karşılaştıkları zorluklar karşısında kendilerini engelleme davranışı gösterdikleri ve harekete geçemedikleri ifade edilmiştir (Yıldırım ve Demir, 2017).

Yapılan çalışmalar sonucunda umut ve öz saygı kavramlarının ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Ankara'da sığınma evlerinde bulunan kadınlarla yapılan bir çalışmada öz saygı düzeylerinde negatiflikler olan kadınların, olumsuz yaşam deneyimlerine daha açık oldukları ve maruz kaldıkları saptanmış olup, bu etkiyle birlikte umut düzeylerinde düşüklük bulunmuştur (Bilge, Aslan ve Doğan, 2000). 786 öğrenciyle yapılan bir araştırmada, umut ve öz saygı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir. Umut düzeyi yüksek olan öğrencilerin öz saygı düzeylerinin de yüksek olduğu belirtilmiştir (Ciavocci, Heaven ve Davies, 2007).

İş Doyumu

İnsanların çalışması, hayatın vazgeçilemeyen olgularındandır. İnsanların ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri ve yaşamlarını anlamlı biçimde devam ettirebilmeleri için bir gerekliliktir (Çaylak vd., 2013).

Günümüzde ülkemize bakıldığında bireyler ortalama 30-35 yıl boyunca aktif bir şekilde iş yaşamlarında var olmaktadır. Günlerinin hatırı sayılır bir bölümünü çalıştıkları yerlerde geçirirler. İşlerinden elde ettikleri gelir sayesinde sosyal yaşamlarındaki ihtiyaçlarını karşılarlar. Bu sebeple iş yaşamları, kişilerin özel yaşamlarında yapacakları etkinlikleri belirleme noktasında önemli bir rol oynamaktadır (Şengül, 2008). Yapılan iş kişisel gereksinimleri karşılamanın yanı sıra bireylere statü de sağlamaktadır. İş, kişinin kendisine yönelik saygısı ve topluma fayda sağlama amacının kaynağı durumundadır (Altan, 2015).

İş doyumu kavramı, 1920'li yıllarda ortaya çıkmış bir kavramdır. 1927 ile 1932 yılları arasında Hawthone deneyleriyle kavram derinlemesine incelenmeye başladığı görülmüştür. Bu deneyde iş yerindeki verimlilik araştırılmış, iş yerinde her zaman aynı verim alınamayacağı tespit edilmiş ve iş doyumunun önemi anlaşılmıştır. Böylelikle yıllar ilerledikçe iş doyumu kavramı daha önemli bir kavram haline gelmiştir (Taş ve Önder, 2010).

Aslı jobsatisfaction olan kavram, dilimize iş doyumu şeklinde çevrilmiştir. Keser (2006) ise bu çevirinin anlamı tam olarak karşılamadığını ve yanlış bir ifade olduğunu dile getirmiştir. Doğru ifadenin çalışan tatmini olması gerektiğini, iş doyumunu

kavramının çalışan tatminini içine aldığı düşüncesiyle hareket edilmiş ve çalışmalarında bu düşünceyi temele aldığı görülmüştür.

Çalışanların yaptıkları işlerine yönelik tutumları iş doyumunu olarak ifade edilirken, işlerine karşı olumsuz tutumları iş doyumsuzluğu olarak ifade edilmektedir (Eğinli, 2009). İş doyumunu kavramı bireyleri çalışmaya isteklendiren bir olgudur. İş doyumunu kişileri çalışmaya yönlendiren bir olgudur. Kişinin belli bir emek sonucu elde ettiği başarı ya da edebileceğini düşündüğü başarı durumu da iş doyumunu nitelendirmektedir. Kişinin gösterdiği çaba ilgi ve ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenirken bu durum bireyin kendi egosunu tatminine yönelik bir eylemdir (Eren, 2001).

Şengül (2008), insanların iş yaşamları boyunca olumlu veya olumsuz birçok duygu yaşadığını ve bunun sonucunda bir birikim elde ettiğini dile getirmiştir. Birikim olarak bireylerin işe yönelik sahip olduğu tutumları ifade etmiştir. İşte tüm bu tutumlar bireylerin iş doyumunu oluşturmaktadır.

Tüm insanlar birbirinden farklıdır ve her insanın önem verdiği şeyler farklılık gösterir. Buradan yola çıkarak iş doyumlarının da farklı olduğunu söylemek mümkündür. Bireyler sahip olduğu fiziksel ve ruhsal farklılıklarla beraber, kişinin hayata yönelik bakış açısı ve düşünce sistemiyle doğrudan ilişki halindedir. Bireylerin yaşı, cinsiyeti, iş tecrübesi, sahip olduğu özellikler, değer ve inançları gibi değişkenler iş doyumunu da etkilemektedir (Koç, 2014).

İş doyumunun duygu, düşünce ve davranış olmak üzere üç boyutu bulunmakta ve iş doyumunu kavramına bakarken bu bileşenlere dikkat etmek gerekmektedir. İşlerinden doyum elde eden kişiler, işlerinden hoşlanmakta ve işlerine yönelik olumlu düşüncelere sahip olmaktadır. Temelde bu düşünce performansa olumlu etki edecek ve performansı arttıracaktır (Özkan, 2011).

İş Doyumunun Önemi

Geçmiş dönemlerden günümüze kadar geçen zaman içerisinde, iş doyumunun önem kazandığı görülmektedir. Bunu açıklayan iki görüş bulunmaktadır. İlk görüşte iş doyumunun, bireyin yaşam doyumunu etkilediği ifade edilmiştir. Çünkü her iki kavram da bireylerin psikolojik ve fizyolojik durumu üzerinde etkileri olan kavramlar olarak nitelendirilmektedir. Diğer görüş iş doyumuna işveren gözüyle bakılarak ortaya çıkan görüş olmuştur. Bu görüşte iş doyumundan ziyade, iş doyumsuzluğu üzerine odaklanılmış ve doyumsuzluk sonucu ortaya çıkan olumsuzlukların etkileri

incelenmiştir. İkinci görüş itibariyle iş doyumunu kavramının işveren için de önemli bir kavram olduğu dile getirilmektedir (Yıldırım, 2007).

Kişilerin, motivasyonlarını ve çalıştıkları yerlerdeki performanslarını etkileyen iş doyumunu, çalışanlar için önemli bir kavramdır. Çalışanların iş doyumlarının artmasının, buldukları alanda başarıya ulaşmaları için önemli olduğu düşünülmektedir (Özkan, 2011).

İş doyumunun üç önemli ögesi bulunmaktadır. Bunlar:

- Bireyin duygusal yönünün iş doyumunu etkilemesi,
- Beklentilerin karşılanma düzeyinin iş doyumunu etkilemesi,
- İş, ücret, ekip arkadaşları, kademe ve tutum düzeyinin iş doyumunu etkilemesi (Luthans, akt. Dinler, 2010).

İş doyumunu, kişisel ve örgütsel değişkenler ilişki içerisinde. Kişinin yaşamından aldığı doyum kişiyi etkilediği için iş doyumunu da etkilemektedir. Çalışanların iş doyumları yükseldikçe, iş yerinde alınan verimin arttığı da gözlemlenmiştir (Altıncılık, 2008).

İş doyumunu, tek bir değişkenle ilişkili değildir. İşin niteliği, kişisel hedefler, kurumun sahip olduğu kültür vb. birçok faktör iş doyumunu etkilemektedir. Nitekim aynı şartlarda ve aynı yerlerde çalışan kişilerin iş doyumunu farklılaşmakta, bazılarının yüksek çıkarken bazılarının düşük çıkmaktadır. Aynı işi yapıp farklı ücret alan kişilerin iş doyumunsuzluğu yaşamları beklenen bir sonuçtur. Ancak bu duru iş doyumunu etkileyen net sebep olarak gösterilemez. Bireyin yaşadığı çevre ve toplumdan etkilenebildiği düşünüldüğünde, iş doyumunu etkileyen birçok faktörün olduğunu söylemek mümkündür (Günay, 2016).

İş Doyumunu Etkileyen Faktörler

Bireylerin iş yerindeki fiziksel, bireysel, kişilerarası ve kurumsal faktörleri, iş doyumlarına olumlu veya olumsuz olarak etki etmektedir (Archer vd., 1991; AbuAlRub, 2004). Bireylerin süreç içerisinde karşılaştıkları durumlara göre iş doyumları artmakta ya da azalıp doyumunsuzluğa sebep olmaktadır. Bu sebeple iş doyumunu ve doyumunsuzluğu daha iyi bir biçimde kavramak için iş doyumunu bireysel ve örgütsel faktörlere ayrılıp detaylı olarak incelenmiştir (Sevimli ve İşcan, 2005; Tözün, Çulhacı ve Ünsal, 2008; Ağapınar, 2011).

1.Bireysel Faktörler: Bireysel faktörler; yaş, cinsiyet, eğitim, medeni durum, kişilik özellikleri, tecrübe ve performans ve sosyal ve kültürel çevre olarak yedi gruba ayrılmıştır.

Yaş: Bireylerin yaşı iş doyumunu etkileyen faktörler arasında sayılmaktadır. Herzberg yaptığı araştırmada, işe yeni başlayan kişilerin iş doyumlarının yüksek olduğunu, zaman ilerledikçe iş doyumlarında azalmaların olduğunu ve emekliliğe doğru tekrar yüksek olduğunu ifade etmiştir. İşin ilk zamanlarında yeni başlamanın verdiği heyecanla yüksekliği, daha sonra başlayan monotonlukla düşüşü ve son olarak emekliliğe doğru iş yaşamını bitmesinin verdiği duygunun iş doyumunu arttığını belirtmiştir (Bingöl, 2006).

Yeni işe başlayan kişilerde iş doyumunu yüksektir ancak işte geçirilen süre arttıkça iş doyumunda azalma meydana geldiği saptanmıştır. Ülkemizde yapılan çalışmada, daha sonra yaşın artmasıyla birlikte iş doyumunda artış olduğu bulgulanmıştır (Şengül, 2008).

Çalışmaya yeni başlayan bireyler oldukça heyecanlıdır. Bu duruma bağlı olarak da iş doyumları yüksektir. Heyecanın zamanla yitilmesiyle iş doyumunda azalma meydana gelir. Özellikle otuzlu yaşların başında iş doyumunu en düşük düzeydedir. Ancak sonrasında otuzlu yaşlar bittikten sonra iş doyumunu giderek artış göstermektedir (Akbaş, 2011).

Literatür taraması yapıldığında iş doyumunun, çalışma hayatının belli dönemlerinde yüksek olduğu, belli dönemlerde düşük olduğu görülmektedir. Özellikle işe yeni başlayan kişilerde işe yeni başlamanın getirdiği heyecan ve istekle iş doyumunun yüksek olduğu görülmektedir. Sonrasında işte geçirilen zaman arttıkça iş doyumunda düşüş görülmektedir. Bireyin iş yaşamının sonuna yaklaştıkça işin bitmesine kalan zamanın azalmasıyla iş doyumunda yükselmenin olduğu söylenebilir. Bunlardan yola çıkarak yaşın iş doyumunu etkileyen bir faktör olduğunu söylemek mümkündür.

Cinsiyet: İş doyumunu ve cinsiyet kavramlarının aralarında bulunan ilişkinin araştırıldığı çalışmalarda birbirinden farklı bulgular veren sonuçlar olduğu görülmüştür. Kimi çalışmalarda erkeklerin iş doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu kimi çalışmalarda ise kadınların iş doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (Ekşi, 2013).

Bazı araştırmalarda cinsiyetin iş doyumunu üzerinde etkisi olduğunu göstermiş bazen de etki etmediğini ortaya koymuştur. Ancak erkeklerin ve kadınların günlük yaşamlarında sahip oldukları roller, (eş, anne, baba vb.) iş doyumunda farklılığa sebep

olmaktadır. Kimi araştırmalarda kadınların gündelik yaşamlarında anne ve eş rolleri sebebiyle çalışma hayatında beklentilerini sınırlandırmaktadır. Bu nedenle de iş doyumlarının düşük düzeyde olduğu söylenmektedir (Aksungur, 2009).

Aynı işi yapmalarına rağmen, kadınların erkeklere göre daha az ücret almaları ve erkeklerle aynı seviyede kazanmak için daha fazla zaman ve emek harcamaları gerekliliği kadınların iş doyumlarında azalmaya sebep olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra kültürel anlamda kadınların daha fazla sorumluluğa sahip olmaları da iş doyumlarının erkeklere oranla daha az olmasına sebep olmaktadır (Karadağ, 2013).

Eğitim: Kuşkusuz bireylerin eğitim durumları iş doyumunu etkileyen önemli değişkenlerden biridir. Eğitim düzeyi arttıkça kişinin kendisine olan güveninde artış meydana gelmekte ve bu durum çalışma hayatına pozitif yönde etki etmektedir. Bireylerin eğitim seviyelerinin artması, iş doyumlarını arttırıcı bir etken olarak gösterilmektedir. Ek olarak kişilerin hizmet içi eğitim almaları buldukları kuruma olan aidiyet duygularını arttırmakta ve dolaylı olarak bu durumun iş doyumunu arttırdığı söylenmektedir (Karadağ, 2013).

Eğitim düzeyinin iş doyumunda artışa neden olmadığını ifade eden çeşitli araştırmalar da vardır. Bu durumun nedeni olarak araştırma örnekleminde bulunan katılımcıların kişisel algıları ve diğer kişilerle kendilerini kıyaslamalarının etkili olduğu ifade edilmektedir. Eğitim düzeyinde meydana gelen artışın bireyin beklentilerini de yükseltebileceğini dolayısıyla bu durumun da iş doyumunda düşüğe neden olabileceği söylenmektedir (Şengül, 2008).

Medeni Durum: Koç (2014) tarafından yapılan araştırmada bekarların evli kişilere göre iş doyumlarının düşük olduğu saptanmıştır. Bireylerin eşleriyle uyumlarının düşük olması, evlilik içerisinde yaşanan sorunların bulunması bireyleri psikolojik olarak etkilediğinden dolayı olarak da iş doyumunda düşüğe neden olabileceği ifade edilmektedir. Eşinden boşanmış veya eşini kaybetmiş kişilerin iş doyumlarının daha düşük seviyede olduğu belirtilmiştir. Ünal, Karlıdağ ve Yoloğlu (2001) evliliğin iş doyumunu arttırdığını yaptıkları çalışmada ifade etmişleridir.

Kişilik Özellikleri: Bireyin kişiliğinin iş doyumunu etkilediği söylenmektedir. Psikolojik olarak yeterli olmayan ve saldırganca tutumlar sergileyen bireylerin iş doyumlarının düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir. Duygusal anlamda olgunluk seviyesi düşük olan kişilerin, işlerine ve iş yerlerine zarar verme ihtimalleri oldukça yüksektir (Akşit Aşık, 2010).

İnsanlar işlerinde kişiliklerinden bağımsız olarak hareket etmezler. Her insanın inançları ve değerleri vardır. Araştırmalar, diğer insanlarla iletişim problemi yaşayan, öfke kontrol problemi olan ve uyum sağlama güçlüğüne sahip kişilerin iş doyumlarının düşük olduğunu göstermektedir (Dağdeviren Gözen, 2007).

Tecrübe ve Performans: İnsanlar işe yeni başladıkları sıralarda yeni olmasının verdiği psikolojik iyi oluşla iş doyumları yüksek seviyededir. Ancak geçen zaman içerisinde rutinleşen yaşamın, kişisel beklentilerin karşılanamaması sonucu iş doyumunda gözle görülür seviyede düşüş meydana gelmektedir (Koç, 2014). İşe yeni başlayan kişilerin çalıştıkları iş yerlerinin yapısını öğrenebilmek amacıyla istekle çalışarak iş doyumunu sağlayacaktır. Daha sonra geçen süre neticesinde ilk heves kalmayacağı düşünülmektedir (Kınık, 2007).

Sosyal ve Kültürel Çevre: İnsanlar yaşadıkları çevrelerinden bağımsız birer canlı değillerdir ve çevrelerinden ayrı düşünülemez. Çevrede hakim olan temel görüş veya değerler farklı alanlarda olduğu gibi iş doyumunu üzerinde de etkiye sahiptir. Kişilerin bakış açıları toplumun bakış açısıyla paralellik gösterirse iş doyumunu düzeyinin yüksek olması muhtemeldir (Melik, 2014).

2. Örgütsel Faktörler: İş doyumunu etkileyen örgütsel faktörler ise alttaki başlıklarda detaylı olarak ele alınmıştır.

Ücret: kişilerin aldıkları ücretin beklentilerini karşılaması gerekmektedir. Aksi halde iş doyumundan bahsetmenin imkansız olduğu söylenmektedir (Akşit Aşık, 2010). Araştırmalar düşük ücretin kişilerin işlerinde performanslarında düşmeye neden olduğunu ve iş doyumusuzluğuna yol açtığını belirtmektedirler (Demir, 2010).

Çalışma Koşulları: İşyerindeki koşullar, çalışanların performansları üzerinde etkili olacaktır. Özellikle fiziksel koşullar verimi azımsanmayacak şekilde etkilemektedir. Genel olarak bireyler, fiziksel olarak adapte olabilecekleri işleri tercih etmekte ve bu durum iş doyumunun yükseltmesine imkan tanımaktadır (Ersoy, 2006). Kişilerin iş yerlerinde oneli zaman geçirmektedir. Bu sebeple gerekli önlemlerin alınması iş doyumunu arttıracaktır. Olumsuz fiziksel koşullar fizyolojik ve psikolojik sağlığını kötü şekilde etkileyecektir (Karadağ, 2013).

İşin Niteliği: Çalışanlara yeteneklerini sergileyebilecekleri alanlar verildiğinde iş doyumunda artış meydana gelecektir. Kişiyeye verilen imkanlarda kişinin zihnen çok zorlanmaması gerekmektedir. Ters durumlarında iş doyumunda azalma meydana gelebilir (Koyutürk, 2014).

Çalışma Arkadaşları: Kişinin mesai arkadaşlarıyla olan ilişkisi iş doyumunu etkilemektedir. Çalışanların arasındaki uyumun üst düzey olduğu kurumlarda iş doyumunu artacaktır. Çalışan sayılarının az olduğu iş yerlerinde, iş doyumunun yüksek olduğu belirtilmiştir (Küçük, 2014).

Terfi: Kişiler aldıkları terfilerle hem sorumluluklarını arttırmakta hem de statülerini yükseltmektedir. Kişinin performans göstererek aldığı terfi iş doyumunu arttırmaktadır. Hakkettiğinde terfi alamamak iş doyumunu düşürmektedir (Küçük, 2014).

Roller: Araştırma görevlileriyle yapılan çalışmada rol belirsizliğinin ve çalışmaların az olduğu işlerde iş doyumunda yükselmenin meydana geldiği ifade edilmektedir (Sabuncuoğlu, 2008).

Psikolojik İyi Oluş, Umut ve İş doyumunu

Literatüre bakıldığında umut, bireyler için bir özellik, bireylerin yaşamı için önem arz eden bir kavram ve iyi oluş haline büyük oranda etki eden bir yapı olarak ifade edilmiştir (Usta, 2013).

Psikolojik iyi oluş ve umutla ilgili olarak birbirleriyle ilişki içinde olduklarını söylemek mümkündür. Umut ve psikolojik iyi oluş arasında pozitif bir ilişki olduğu söylenebilir (Önder ve Mukba, 2017). Muyskens'e göre (1979) bireyin umut bağladığı bir konu, iyi oluşuyla ilişki içindedir. Ayrıca umut duygusu taşıyan bireylerin, umudun kişinin iyi oluşuna etki ettiğine ve önemsemelerine etkiledikleri dile getirilmektedir (Dufault ve Martocchio, 1985).

Psikolojik oluş ve umut üzerine yapılan çalışmalarda (Önder ve Mukba, 2017; Usta, 2013; Carr, 2016) bireylerin yaşadığı hoş gitmeyen olaylarla baş etmede ve psikolojik iyi oluşu arttırmada umudun rolüne odaklanılmıştır. Spesifik olarak sağlık çalışmalarında umudun iyi oluşu pozitif bir biçimde etkilediği ve hastaların iyileşmelerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir (Cherrington, 2015).

Synder umut üzerine en detaylı çalışmaları yapan kişidir. Çalışmalarında umut ve psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ilişkiler olduğunu belirtmiştir. Umut üzerine çalışan Gall vd., (2005) umudun iyileştirici gücü üzerine eğilmişlerdir. İyi hissetmenin fizyolojik ve psikolojik olarak pozitif yönde ilişki içinde olduklarını dile getirmişlerdir. Araştırmalara göre umut düzeyi yüksek olan kişilerde, karşılaştıkları güç yaşam olaylarına yönelik anlam arama eğilimi görülmüştür. Magaletta ve Oliver (1999), psikoloji bölümünde okuyan 204 öğrenci ile yaptıkları çalışmalarında, umudun; öz etki,

iyimser olma ve genel iyilik halini incelemiş ve pozitif yönde anlamlı olarak ilişki içerisinde olduğunu belirtmişlerdir.

Daha önce yukarıda da tabloyla gösterildiği üzere, yaşam doyumu iyi oluşun bilişsel boyutunu ifade etmektedir. Yaşam doyumuyla iş doyumu arasındaki çalışmalar araştırmacılar tarafından önem verilen bir konu olmuştur (Near, Rice, Hunt, 1987; Dikmen, 1995). Çalışmalara bakıldığında iş doyumunun yaşam doyumu üzerinden %5 veya %10'luk etkisi olduğu bulgulanmıştır (Rice, Near, Hunt, 1979; Near, Smith, Rice ve Hunt, 1984; London, Crendall, Seals, 1977). İş doyumu; bireylerin çalıştığı işlerden memnun olma durumu (Spector, 1996), işlerinden aldıkları zevkin derecesi (Muchinsky, 2000) olarak tanımlanmaktadır. İnsanların üreten, başarılı ve mutlu birer birey olmaları için gerekli olan en önemli yapılardan biri de iş doyumudur (Musal, Elçi ve Ergin, 1995). Literatürde iş doyumu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Rice, Near ve Hunt, 1980; Rain, Lane ve Steiner, 1991; Judge, Watanabe, 1993; Dikmen, 1995; Judge, Locke, Durham ve Kluger, 1998; Ünal, Karlıdağ ve Yoloğlu, 2001; Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman, 2005; Dağdelen, 2008; Şeker ve Zırhlıoğlu, 2009; Ay ve Avşaroğlu, 2010; Telef, 2011; Yiğit, Dilmaç ve Deniz, 2011; Akgündüz, 2013; Çevik ve Korkmaz, 2014; Güner, Çiçek ve Can, 2014; Ünüvar ve Tagay, 2015; Yenihan, Mert ve Balcı, 2016; Tansel, 2018; Sıvakcı, 2019; .Bağcı ve Kolbaşı, 2019; Hamamcı, ve Mustafa 2020; Aslan, 2020; Canlı, Bingöl ve Göktaş, 2020).

İş doyumu ve yaşam doyumu arasında bulunan ilişkiyi irdeleyen araştırmalara bakıldığında hekimler (Ünal vd., 2001) konaklama işletmeleri çalışanları (Akgündüz, 2013), işçiler (Dağdelen, 2008), sağlık çalışanları (Deniz, Odabaş, Özyeşil ve Özgirgin, 2012) gibi gruplarla çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin iş doyumları ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda da iş stresi (Günbayı ve Tokel, 2012), öz yeterlik algıları (Turcan, 2011), işten ayrılma (Yüksel ve Yüksel, 2014), mesleki tükenmişlik (Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman, 2005; Dilsiz, 2006; Telef, 2011; Ertürk ve Keçecioglu, 2012), motivasyon (Karaköse ve Kocabaş, 2006), yaşam doyum (Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman, 2005; Telef, 2011), sınıf yönetimi becerileri (Akın ve Koçak, 2007), denetim odağı (Canbay, 2007) gibi değişkenlerle çalışıldığı görülmektedir. Ancak literatür incelendiğinde öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumları düzeylerini inceleyen çalışmalara rastlanılmamaktadır.

Yapılan Araştırmalar

Duggleby, Cooper ve Penz, (2009) “Umut, öz yeterlik, manevi refah ve iş tatmini” isimli çalışmada Sürekli Bakım Asistanlarında manevi refah, küresel iş tatmini, öz-yeterlik ve umut arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın örneklem grubunu Bir 'Umutla Yaşamak' Konferansı'na kayıt yaptıran 64 Sürekli Bakım Asistanı (kişisel bakım yardımcıları) oluşturmuştur. Çalışmada demografik bilgi formu, Herthm Umut İndeksi, Küresel İş Doyumu Anketi, Manevi İyi Olma Ölçeği, Genel Öz-Yeterlilik Ölçeği ve umut ölçeği doldürmüşlerdir. Veriler 2007'de toplanmıştır. Sonuç olarak, umut ve manevi refahlık arasında negatif ilişki saptanmıştır. Katılımcılar inanç, ilişkiler, başkalarına yardım etme ve olumlu düşünmenin umut sahibi olmalarına katkı sağladığını, bunun yanı sıra umudun iş tatmini ve performansları üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir.

Law ve Guo, (2015) “Tayvan cezaevi sisteminde ceza infaz memurları yönelik umut ve öz-yeterlilik ile iş tatmini, iş stresi ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişki” isimli çalışmalarında, Tayvan cezaevi sistemindeki ceza infaz memurları için umut ve öz yeterlik ile iş tatmini, iş stresi ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkiyi araştırmış, Katılımcılar, Tayvan'ın merkezinde, biri erkek mahkumlar ve diğeri kadın mahkumlar olmak üzere iki ıslah kurumundan 133 ıslah personelinden oluşmuştur. Çalışma sonucunda umudun iş tatmini ile anlamlı bir pozitif, iş stresi ile anlamlı negatif bir ilişki olduğu bulgulanmıştır. Öz yeterlik, iş tatmini ve örgütsel bağlılık ile anlamlı bir pozitif ilişkiye sahiptir. Son olarak, iş tatmini örgütsel bağlılıkla anlamlı bir pozitif ilişki bulunmuştur.

Terzi, (2017) “Öğretmenlerin iş doyumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi” çalışmasında öğretmenlerin iş doyumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Araştırma 337 öğretmenden online olarak toplanan verilerle yürütülmüştür. Araştırma için veri toplamak amacıyla; Kişisel Bilgi Formu, Minnesota İş Doyum Ölçeği ve Oxford Psikolojik iyi oluş Ölçeği – Kısa Formu kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin işlerinden aldıkları doyumun psikolojik iyi oluş düzeylerini anlamlı bir şekilde yordadığı saptanmıştır.

Genç ve diğeri (2020) tarafından yapılan “Öğretmenlerde psikolojik iyi oluş ve iyimserlik üzerine bir araştırma.” isimli çalışma 540 öğretmenle yürütülmüştür. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Oxford Mutluluk Anketi (Kısa Form) ve İyimserlik Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin mutluluk düzeyleri

cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşmamaktadır. Diğer değişkenlere bakıldığında branş, mesleki saygınlık algısı, mesleği sevmeye ve kitap okuma açısından mutluluk düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmüştür. Rehberlik öğretmenlerin branş öğretmenlerine, mesleğini sevenlerin sevmeyenlere ve öğretmenlik mesleğini saygın bulmayanlara göre mutluluk düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca kitap okuma sayısı arttıkça mutluluğun arttığı tespit edilmiştir. İyimserlik ile mutluluk arasındaki ilişki incelendiğinde ise .64 düzeyinde ilişkinin yanı sıra, iyimserlik, mutluluğu yaklaşık %41 oranında yordadığı bulgulanmıştır.

Konan ve Taşdemir (2019) tarafından “Öğretmenlerin örgütsel ikiyüzlülük algıları ile mutluluk düzeyleri algıları arasındaki ilişki.” isimli çalışma yapılmıştır. Çalışmaya Malatya merkezde çalışan 416 öğretmen katılmıştır. Çalışmanın modeli ilişki taramasıdır. Araştırmada, Kişisel Bilgi Formu, Oxford Mutluluk Ölçeği ve Örgütsel İkiyüzlülük Ölçeği kullanılmıştır. Öğretmenlerin örgütsel ikiyüzlülük ve mutluluk düzeyi algıları arasında negatif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Çoruk ve Karakaya Çiçek (2017) tarafından “İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları ile iş doyum algıları arasındaki ilişki.” isimli çalışmada ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Anket yoluyla veriler toplanmıştır. Çalışmada, Minnesota İş Doyumu Anketi ile Tunacan (2005) ve Doğan (2005)’in araştırmalarında kullanılan anket formlarındaki maddelerin Gündüz (2008) tarafından ifadeleri değiştirilen ve iş doyumunu etkileyen faktörler göz önünde bulundurularak hazırlanan 20 soruluk iş doyum anketi ve Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Çanakkale Merkezde ilköğretim ve ortaokulda çalışan 310 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlara göre ilköğretim ve ortaokulda çalışan öğretmenlerin iş doyum algılarıyla okul yaşam kalite algıları arasında pozitif anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Büyükgöze ve Özdemir (2017) tarafından yürütülen “İş doyum ile öğretmen performansı ilişkisinin duygusal olaylar kuramı çerçevesinde incelenmesi.” isimli çalışmada, ilköğretim ve ortaokulda çalışan 309 öğretmenle yapılmıştır. İlişki tarama modeli araştırmada kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre iş doyumları daha yüksek bulunmuştur. Yine mesleki kıdemi daha fazla olan öğretmenlerin mesleki kıdemi daha az olanlara göre iş doyumları daha yüksek bulunmuştur. Öğretmenlerin iş doyum ve iş performansı düzeyleri arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğunu ve iş doyumunun öğretmenlerin performansını anlamlı bir şekilde yordadığı bulgulanmıştır.

2. YÖNTEM

Bu kısımda araştırmanın katılımcıları, araştırmanın prosedürü, araştırmada kullanılan materyaller, araştırmanın modeli ve araştırma verilerinin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

2.1. Katılımcılar

Araştırmanın evrenini Mersin Toroslar 'da Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem sayısını hesaplayabilmek için daha öncesinde literatürde bu araştırmada kullanılan ölçeklerin birlikte kullanıldığı bir çalışma olup olmadığı taraması yapılmıştır. Fakat böyle bir çalışma tespit edilememiştir. Anderson'un (2003) kuramsal örneklem büyüklükleri çizelgesine göre %5 toleransla örneklem büyüklüğünün 291-382 aralığında katılımcının çalışma için yeterli olduğu hesaplanmıştır. Tespit edilen sayının sosyal bilimlerde yürütülen çalışmalar açısından kabul edilebilir olduğu söylenmektedir (Balcı, 2011). Diğer bir ölçüt ise araştırmada kullanılan ölçek maddelerinin toplamının en az 5 katını içeren bir örneklem büyüklüğü ile araştırmanın yapılmasıdır. Ulaşılması gereken örneklemin değişken sayısının en az beş hatta on katı oranında olmalıdır (Akgül, 2005; Yurdagül, 2005; Büyüköztürk, 2012; Karagöz, 2019). Bu bağlamda ölçeklerdeki madde sayısı baz alınarak en az 200 katılımcıya ulaşılması gerektiği hesaplanmıştır. Pandemi koşulları göz önüne alınarak Google Form üzerinden online anket uygulaması yapılmıştır.

Örneklem Grubunun Seçimi

Araştırmanın örneklimi Mersin İli Toroslar İlçesinde ilkökul, ortaokul ve lise kademesinde tüm devlet okullarında Suriyeli sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerden 247 tanesi seçkisiz örneklem türlerinden uygun örnekleme yöntemiyle çalışmaya dahil olmuştur. Süreçte Google Form üzerinde hazırlanan anket sorularında her soruya cevap verme zorunluğu butonu işaretlenerek kayıp veri olması engellenmiştir. Katılımcılar bir formda bulunan tüm soruları cevaplandırmadan diğer forma geçmeleri engellenerek daha sağlıklı veri toplanması sağlanmıştır. Bu nedenle hiçbir katılımcının verisi çalışma dışında bırakılmamıştır.

2.2. Prosedür

Araştırmacının literatür taraması sonucu hazırladığı Kişisel Bilgi Formu yanı sıra Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Sürekli Umut Ölçeği ve Minnesota İş Doyum Ölçeği Google Form üzerinden online olarak katılımcılara uygulanmıştır. Ölçeklerin kullanılabilmesi için ilgili kişilerden e-posta yoluyla izin alınmıştır (Ek I, Ek İ ve Ek J). Daha sonra ölçekleri uygulayabilmek için Mersin Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır (Ek H). 2021 yılı Nisan ayında anketler uygulanmaya başlanmış olup ay sonunda sona ermiştir.

2.3. Araştırmada Kullanılan Materyaller

Araştırma kapsamında Google Form üzerinde bir aydınlatma metni hazırlanmış, araştırmacıdan ve araştırmacının kapsamından bahsedilmiştir. Çalışmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığı belirtilmiştir. Katılımcıların soruları için araştırmacıya ait e-posta adresi forma eklenmiştir. Araştırmada kullanılan Kişisel Bilgi Formu, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Sürekli Umut Ölçeği ve Minnesota İş Doyum Ölçeği katılımcılara uygulanmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Form yapılan literatür taraması sonrasında araştırmacı tarafından oluşturularak katılımcıların demografik değişkenlerinin tespit edilmesinde kullanılmıştır. Bu formda araştırmaya dahil olan öğretmenlerin cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, işlerindeki geçirdikleri yıl süresi, çalıştıkları kademe, okullarda mezun olma durumlarına göre çalıştıkları alanlar, daha önce sığınmacı öğrencilerle ilgili hizmet içi eğitim alma durumları sorulmuştur.

2.3.2. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Psikolojik iyi oluş ölçeği Diener, Scollon ve Lucas (2009) tarafından geliştirilmiş olup sekiz maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. Telef (2013) tarafından ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçek 7li likert tipte hazırlanmıştır. Yanıtlar için derecelendirmeli puanlama anahtarı kullanılmış. Puanlamalar, (1) kesinlikle katılmıyorum ile (7) kesinlikle katılıyorum şeklinde sıralanmıştır. Psikolojik iyi oluş Ölçeğinin puanlaması, tüm maddelere kesinlikle

katılıyorum yanıtı verilirse 56, tüm maddelere kesinlikle katılmıyorum yanıtı verilirse 8 puan arasında değişmektedir. Araştırmacının çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ise .87 olarak tespit edilmiştir.

2.3.3. Sürekli Umut Ölçeği

Ölçek Snyder ve diğerleri (1991) tarafından geliştirilirken Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Tarhan ve Bacanlı (2015) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek, 15 yaşının üzerinden yer alan kişilerin umut düzeylerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Ölçekte toplam 12 madde bulunmakta ve maddeler 8’li likert olarak derecelendirilmektedir. Ölçek, Alternatif Yollar Düşüncesi ve Eyleyici Düşünceler olmak üzere iki alt boyuttan ve umutla ilgisi olmayan dolgu maddelerden oluşmaktadır. Alternatif yollar düşüncesi; istenen amaçlara ulaşmak için kullanılabilir seçenekler oluşturabilme kapasitesi şeklinde ifade edilebilir. Eyleyici düşünce; amaca ulaşmayı isteme ve amaca ulaşabilmek için kişinin kendisinde güç hissedebilmesi olarak ifade edilmektedir (Snyder, 2000). Ölçekte iç tutarlılık katsayıları incelendiğinde alternatif düşünce alt boyutunda .78, Eyleyici Düşünceler alt boyutunda .81 ve tamamında ise .86 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte al boyutlardan en düşük 4 puan alınabilirken en çok 32 puan alınabilmektedir. Tamamında ise en düşük 8 puan en yüksek 64 puan alınabilmektedir. Ölçek sonucunda kişinin aldığı puan yüksekse umut düzeyinin de yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

2.3.4. Minnesota İş Doyum Ölçeği

Minnesota İş Doyum Ölçeği: Weiss, Dawis, England ve Lofquist (1967) tarafından geliştirilmiştir. Baycan (1985) tarafından Türkçeye çevrilip, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçek 5’li likert tipindedir ve ölçekte 20 madde bulunmaktadır. Ölçekten en fazla 100 en az 20 puan alınmaktadır. Ölçekten alınan puan yükseldikçe iş doyumunun arttığı azaldıkça ise iş doyumunun düştüğü düşünülmektedir. Ölçekte içsel doyum ve dışsal doyum olmak üzere iki tane alt boyut bulunmaktadır. İçsel doyumda 12 madde bulunmakta ve başarı, tanınma veya takdir edilme, işin kendisi, işin sorumluluğu, yükselme ve terfi olmaya bağlı görev değişikliği gibi işin içsel niteliğine ilişkin tatmin olma duygusuyla ilgili maddelerden oluşmaktadır. Dışsal doyumda ise 8 madde bulunmakta ve kurum politikası, yönetimi, denetim şekli, yönetici, çalışma ve astlarla ilişkiler, çalışma koşulları, ücret gibi işin kişiden bağımsız olan kısımlarıyla

ilgili maddelerden oluşmaktadır. Ölçeğin cronbach alfa değeri ise ,77 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Araştırmanın Modeli

Mevcut araştırmanın ana amacı Mersin İli Toroslar İlçesinde öğrenim görmekte olan sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyum düzeyleri arasından ilişkiyi araştırmak olduğu için nicel verilerin, bağımsız değişkenler ile karşılaştırılması yapıldığından ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, “İki ya da daha çok sayıdaki değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlamaktadır” (Karasar, 2005). İlişkisel araştırma modelleri sebep sonuç ilişkisini göstermezler. Dolayısıyla değişkenler arasındaki ilişkiyi belirleme, olası sonuçlarını tahmin etmek amacıyla kullanılır. İki ya da daha fazla değişkenin arasındaki ilişki seviyesi istatistiksel testler kullanılarak ölçülmeye çalışılır (Büyüköztürk vd., 2017).

Araştırmanın bağımlı değişkenleri psikolojik iyi oluş düzeyi, umut düzeyi ve iş doyum düzeyi; bağımsız değişkenleri ise cinsiyet, yaş, medeni durum, çalışılan kademe, çalışma süresi, çalışılan alan ve Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim alma durumudur. Bu bağlamda çalışmanın modeli Şekil 4’te sunulmuştur.



Şekil 4. Araştırmanın Modeli

2.5. Araştırma Verilerinin Analizi

Verilerin istatistiksel analizinde Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 22.00 paket programı kullanılmıştır. Kategorik ölçümler sayı ve yüzde olarak, sürekli ölçümlerde ise ortalama ve standart sapma (gerekli yerlerde ortanca ve minimum-maksimum) olarak belirtilmiştir (Büyüköztürk vd., 2017). Gruplar arasında sürekli ölçümlerin karşılaştırılmasında dağılımlar kontrol edilerek normal dağılım gösteren parametrelerde ikili gruplarda bağımsız Student T-Testi, ikiden fazla gruplarda ise One-Way Anova testleri kullanılmıştır. Sürekli ölçümler arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır. Tüm testlerde istatistiksel önem düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

2.6. Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenirliliği

Güvenirlilik ölçme sonuçlarının kararlılığı ya da sonuçların tesadüfi hatalardan arınık olmak şeklinde ifade edilmektedir (Seçer, 2015). Güvenirlilik, güvenirlilik katsayısı şeklinde ifade edilmekte ve katsayı genellikle 0 ile +1 arasında bir değer almakta ve 1 sayısına yaklaşıldıkça güvenirliliğin arttığı düşünülmektedir. Güvenirliliği bulmak için çeşitli yollar bulunmakta ve birden fazla uygulamaya gerek duymadan tek seferde elde edilen ölçme sonucunun kendi içinde ne derecede tutarlı olduğunu gösteren Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısı kullanılmaktadır (Can, 2016).

Özdamar'a (1999) göre Cronbach Alpha aralığını $0.40 \leq a < 0.60$ güvenilir, $0.60 \leq a < 0.90$ oldukça güvenilir, $0.90 \leq a < 1.00$ yüksek derecede güvenilir olarak ifade etmiştir (Tavşancıl, 2005). Çalışmada kullanılan ölçme araçlarının iç tutarlılık katsayıları sırasıyla PİÖÖ için ,882, SUÖ için ,708 ve MİDÖ için ,943 olarak hesaplanmıştır. Buradan hareketle, ölçeklerden elde edilen ölçümlerden PİÖÖ ve SUÖ ölçümlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu ve MİDÖ ölçümlerinin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

Etik Kurul Onayı

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı Etik Kurul Komitesi tarafından 15.03.2021 tarih ve E-23867972-044-2100001997 sayılı etik kurul onayı alınmıştır. Çalışma, MEB' bağlı okullarda Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerle gerçekleştirildiğinden Mersin Valiliği Milli Eğitim İl Müdürlüğüne başvuru yapılarak araştırma uygulaması izni istenmiştir. Mersin Valiliğinin 16.04.2021 tarih ve E-34776202-605.01-24319681 sayılı Valilik oluru alınmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara göre katılımcıların kişisel bilgilerine ve uygulanan Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Sürekli Umut Ölçeği ve Minnesota İş Doyum Ölçeklerine ait verilerin sonuçlarına yer verilmektedir.

Katılımcılara Ait Kişisel Bilgilerin İncelenmesi

Tablo 1’de katılımcıların kişisel bilgilerine göre yüzde ve frekans değerleri verilmiş ve yorumlanmıştır. Buna göre, katılımcıların cinsiyeti 143’ü (%57,9) kadın, 104’ü (%42,1) erkektir. Katılımcılardan 114’ü (%46,2) 20-35 yaş grubu aralığında bulunurken, 109’u (%44,1) 36-50 ve 24’ü (%9,7) 51 ve üzeri yaş grubu aralığında bulunmaktadır. Katılımcıların medeni durumuna bakıldığında 78’i (%31,6) bekar 154’ü (%62,3) evlidir ve 15’i (%6,1) dul veya boşanmıştır. Katılımcıların çalıştıkları kademeler incelendiğinde 188’i (%76,1) ilkokulda, 45’i (%18,2) ortaokulda ve 14’ü (%5,7) lisede çalıştığı görülmektedir. Katılımcıların meslekteki çalışma süresi incelendiğinde 119’u (%48,2) 10-20 yıl arası, 68’i (%27,5) 11-20 yıl arası ve 21 yıl üzeri 60’ı (24,3) çalıştığı görülmektedir. Katılımcıların çalıştıkları alan incelendiğinde 79’u (%32,0) Branş Öğretmenliği, 43’ü (%17,4) Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, 125’i (%50,6) Sınıf Öğretmenliği alanlarında çalıştıkları görülmektedir. Katılımcıların Suriyeli öğrencilerle eğitim alma durumları incelendiğinde ise 108’i (%43,7) evet, 139’u (%56,3) hayır cevabı verdiği görülmektedir.

Tablo 1.*Katılımcılara Ait Kişisel Bilgiler*

Grup		(n)	(%)
Cinsiyet	Erkek	104	42,1
	Kadın	143	57,9
Yaş Grubu	20-35	114	46,2
	36-50	109	44,1
	51 ve üzeri	24	9,7
Medeni Durum	Bekar	78	31,6
	Evli	154	62,3
	Dul/Boşanmış	15	6,1
Çalışılan Kademe	İlkokul	188	76,1
	Ortaokul	45	18,2
	Lise	14	5,7
Çalışma Süresi	0-10	119	48,2
	11-20	68	27,5
	21 ve üzeri	60	24,3
Çalışılan Alan	Branş	79	32,0
	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	43	17,4
	Sınıf Öğretmenliği	125	50,6
Suriyeli Öğrencilerle İlgili Eğitim Alma Durumu	Evet	108	43,7
	Hayır	139	56,3
Toplam		247	100

N=Veri Sayısı, %= Yüzdeler Dilim

Sığınmacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Sürekli Umut Ölçeği ve Minnesota İş Doyum Ölçeklerine İlişkin Puan Ortalamaları

Sığınmacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Puan Ortalamalarına İlişkin Bulgular

Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için bir dizi test uygulanmıştır. Ölçeğin ortalama-ortanca standart sapma değerlerine bakılmış, Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmış ($p>.05$), Q-Q plot grafiği değerlendirilmiş ve kurtosis-skewness (çarpıklık ve basıklık) değerleri analiz edilmiştir. Tüm bunların ışığında bir karara varılmıştır. Tablo 2 ölçeğin ortalama-ortanca-standart sapma değerlerini, çarpıklık ve basıklık (skewness ve kurtosis) aralıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 2 incelendiğinde Psikolojik İyi Oluş Ölçeği madde toplam puanı ortalaması 5,26 olarak gözlenmiştir. Normallik sayılıtısının incelenmesinde, çarpıklık ve basıklık

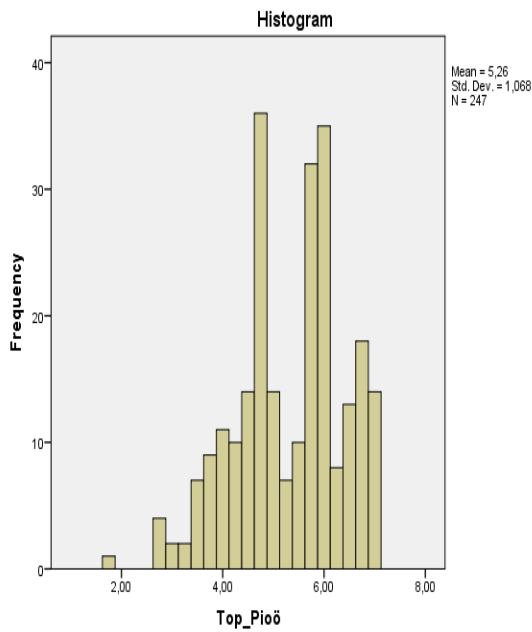
değerlerinin ± 1.5 arasında olması dağılımın normal olduğunu gösterecektir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Tablodaki değerler incelendiğinde ölçeğin madde toplam puanları dağılımı normal gözlenmiştir. Ölçek verilerinin istatistiksel bakımdan normal dağıldığı kabul edilmiştir.

Tablo 2.

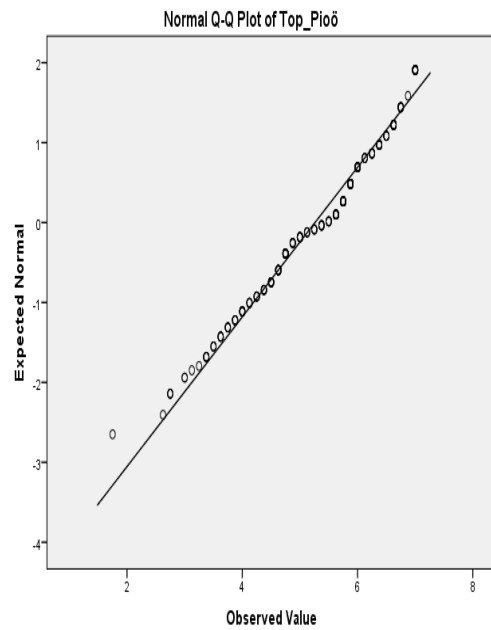
Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Ortalama-Ortanca ve Çarpıklık-Basıklık Değerleri

	Ölçek Madde Toplam Puan
N	247
Ortalama	5,2616
Ortanca	5,5000
Standart Sapma	1,06826
Çarpıklık	-,394
Çarpıklık Standart Hata	,155
Basıklık	-,351
Basıklık Standart Hata	,309
Range	5,25

Şekil 5 ve Şekil 6' daki histogram ve Q-Q plot incelendiğinde Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin madde toplam puanları dağılımlarının normal dağılıma yakın bir dağılım gösterdiği söylenebilir.



Şekil 5. PİÖÖ Histogram Grafiği



Şekil 6. PİÖÖ Q-Q Plot Grafiği

Sığınmacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Sürekli Umut Ölçeği Puan Ortalamalarına İlişkin Bulgular

Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin umut düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan Sürekli Umut Ölçeğinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için bir dizi test uygulanmıştır. Ölçeğin ortalama-ortanca ve standart sapma değerlerine bakılmış, Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmış ($p>.05$), Q-Q plot grafiği değerlendirilmiş ve kurtosis-skewness (çarpıklık ve basıklık) değerleri analiz edilmiştir. Tüm bunların ışığında bir karara varılmıştır. Tablo 3 ölçeğin ortalama-ortanca-standart sapma değerlerini, çarpıklık ve basıklık (skewness ve kurtosis) aralıklarını ortaya koymaktadır.

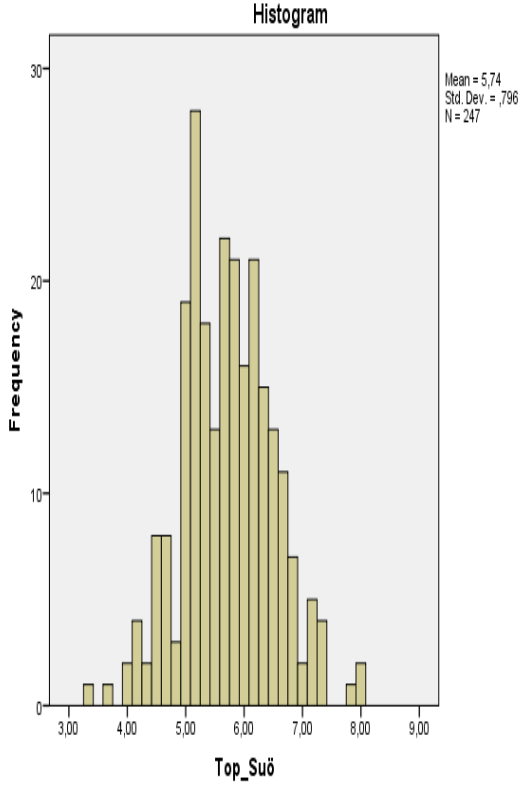
Tablo 3 incelendiğinde Sürekli Umut Ölçeği madde toplam puanı ortalaması 5,57 olarak gözlenmiştir. Normallik sayılıştısının incelenmesinde, çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1.5 arasında olması dağılımın normal olduğunu gösterecektir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Tablodaki değerler incelendiğinde ölçeğin madde toplam puanları dağılımı normal gözlenmiştir. Ölçek verilerinin istatistiksel bakımdan normal dağıldığı kabul edilmiştir.

Tablo 3.

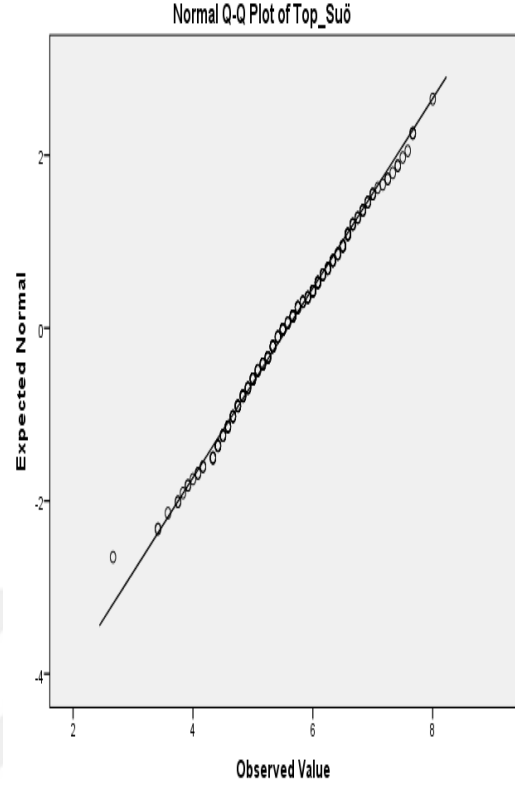
Sürekli Umut Ölçeğinin Ortalama-Ortanca ve Çarpıklık-Basıklık Değerleri

	Ölçek Madde Toplam Puan
N	247
Ortalama	5,5776
Ortanca	5,5000
Standart Sapma	,91197
Çarpıklık	,042
Çarpıklık Standart Hata	,155
Basıklık	-,066
Basıklık Standart Hata	,155
Range	5,33

Şekil 7 ve Şekil 8’deki histogram ve Q-Q plot incelendiğinde Sürekli Umut Ölçeğinin madde toplam puanları dağılımlarının normal dağılıma yakın bir dağılım gösterdiği söylenebilir.



Şekil 7. Umut Histogram Grafiği



Şekil 8. Umut Q-Q Plot Grafiği

Sıgıncacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Minnesota İş Doyum Ölçeği Puan Ortalamalarına İlişkin Bulgular

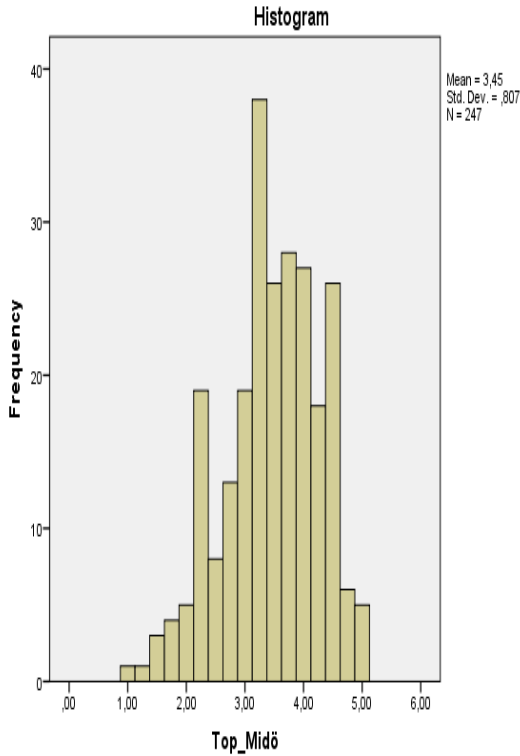
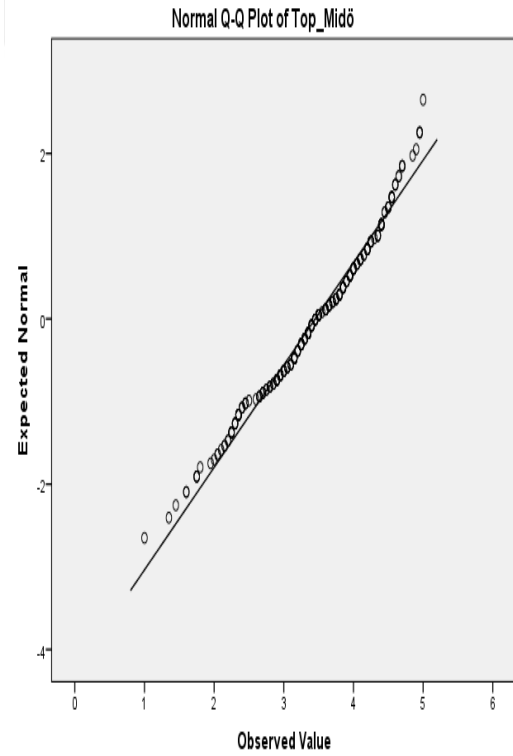
Sıgıncacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin iş doyum düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan Minnesota İş Doyum Ölçeğinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için bir dizi test uygulanmıştır. Ölçeğin ortalama-ortanca ve standart sapma değerlerine bakılmış, Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmış ($p > .05$), Q-Q plot grafiği değerlendirilmiş ve kurtosis-skewness (çarpıklık ve basıklık) değerleri analiz edilmiştir. Tüm bunların ışığında bir karara varılmıştır. Tablo 4 ölçeğin ortalama-ortanca-standart sapma değerlerini, çarpıklık ve basıklık (skewness ve kurtosis) aralıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 4 incelendiğinde Minnesota İş Doyum Ölçeği madde toplam puanı ortalaması 3,45 olarak gözlenmiştir. Normallik sayılısının incelenmesinde, çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1.5 arasında olması dağılımın normal olduğunu gösterecektir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Tablodaki değerler incelendiğinde ölçeğin madde toplam puanları dağılımı normal gözlenmiştir. Ölçek verilerinin istatistiksel bakımdan normal dağıldığı kabul edilmiştir.

Tablo 4.*Minnesota İş Doyum Ölçeğinin Ortalama-Ortanca ve Çarpıklık-Basıklık Değerleri*

	Ölçek Madde Toplam Puan
N	247
Ortalama	3,4508
Ortanca	3,4500
Standart Sapma	,80727
Çarpıklık	-,412
Çarpıklık Standart Hata	,155
Basıklık	-,313
Basıklık Standart Hata	,309
Range	4,00

Şekil 9 ve Şekil 10' daki histogram ve Q-Q plot incelendiğinde Sürekli Umut Ölçeğinin madde toplam puanları dağılımlarının normal dağılıma yakın bir dağılım gösterdiği söylenebilir.

**Şekil 9.** İş Doyum Histogram Grafiği**Şekil 10.** İş Doyum Q-Q Plot Grafiği

Sığınmacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş, Umut ve İş Doyumlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 5'te PİOÖ toplam Puanı, SUÖ toplam puanı, ALSUÖ toplam puanı, EYSUÖ toplam puanı, MİDÖ toplam puanı, İÇMİDÖ toplam puanı ve DIŞMİDÖ toplam puanlarının katılımcıların cinsiyetlerine göre karşılaştırması sunulmuştur. Değişkenlerin normal dağılım göstermesi sebebiyle T-testi uygulanmıştır.

Tablo 5'te uygulanan T-testi sonuçlarına göre ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ toplam puanları kadın ve erkekler arasında kıyaslandığında istatistiksel olarak farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Buna göre cinsiyetin alternatif ve eyleyici düşünceler alt boyutlarının yanı sıra iş doyumunu ve alt boyutları üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

PİOÖ toplam puanları kadın ve erkekler arasında kıyaslandığında istatistiksel olarak farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Erkeklerin psikolojik iyi oluş puanları ($\bar{X}=4,95$), kadınlarınkinden ($\bar{X}=5,48$) azdır. Buna göre cinsiyetin psikolojik iyi oluş üzerinde etkisinin olduğu söylenebilir.

SUÖ toplam puanları kadın ve erkekler arasında kıyaslandığında istatistiksel olarak farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Erkeklerin sürekli umut puanı ($\bar{X}=5,63$), kadınların sürekli umut puanından ($\bar{X}=5,53$) daha fazladır. Buna göre cinsiyetin umut düzeyine etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo 5.

PİÖÖ, SUÖ, ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ Puanlarının Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırması

	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
PİÖÖ	Erkek	104	4,95	1,16	-3,904	,13	,000
	Kadın	143	5,48	,93			
SUÖ	Erkek	104	5,63	,97	,778	,11	,043
	Kadın	143	5,53	,86			
ALSUÖ	Erkek	104	6,42	1,12	-,125	,14	,900
	Kadın	143	6,43	1,12			
EYSUÖ	Erkek	104	5,96	1,37	-,953	,16	,342
	Kadın	143	6,11	1,14			
MİDÖ	Erkek	104	3,35	,85	-1,534	,10	,126
	Kadın	143	3,51	,76			
İÇMİDÖ	Erkek	104	3,58	,85	-1,408	,10	,160
	Kadın	143	3,73	,78			
DIŞMİDÖ	Erkek	104	3,02	,97	-1,505	,11	,134
	Kadın	143	3,19	,85			

*p<0.05 istatistiksel olarak anlamlı farklılığı ifade eder. PİÖÖ= Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, SUÖ= Sürekli Umut Ölçeği, ALSUÖ=Alternatif Düşünceler, EYSUÖ=Eyleyici Düşünceler, MİDÖ= Minnesota İş Doyum Ölçeği, İÇMİDÖ=İçsel Doyum, DIŞMİDÖ=Dışsal Doyum, N=Veri Sayısı, \bar{X} = Ortalama, SS=Standart Sapma, T= t değeri, SD=Standart Hata ve P=Anlamlılık.

Sığınmacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş, Umut ve İş Doyumlarının Yaşa Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 6’da PİÖÖ toplam Puanı, SUÖ toplam puanı, ALSUÖ toplam puanı, EYSUÖ toplam puanı, MİDÖ toplam puanı, İÇMİDÖ toplam puanı ve DIŞMİDÖ toplam puanlarının katılımcıların yaş gruplarına göre karşılaştırması sunulmuştur. Değişkenlerin normal dağılım göstermesi sebebiyle One Way Anova testi uygulanmıştır.

Psikolojik iyi oluş düzeylerinin yaş gruplarına göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{2,44}=11,481$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve yaşı 36-50 yıl arasıyla 51 yıl üzeri olanların 20-35 yıl arasında bulunanlara göre psikolojik iyi oluş düzeyleri anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre yaş değişkeninin psikolojik iyi oluş üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Umut düzeylerinin yaş gruplarına göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu

görülmektedir ($F_{244}=12,633$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve 36-50 yaş grubunun umut düzeylerinin, yaş grubu 20-35, 51 ve üzeri yaş grubunun 20-35 yaş grubuna ayrıca 51 yıl üzeri olanların 36-50 yıl arasında olanlara göre umut düzeylerinde anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre yaş gruplarının umut düzeylerinin üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Umut alt boyutu olan alternatif düşünceler alt boyutunun yaş gruplarına göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=5,617$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve yaşı 51 yıl üzerinde olanların umut düzeylerinin, yaşı 20-35 arasında olanlara göre umut düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre yaş gruplarının alternatif düşünceler alt boyutunun üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Umut alt boyutu olan eyleyici düşünceler alt boyutunun yaş gruplarına göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=17,379$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve 36-50 yaş grubunun yanı sıra 51 ve üzeri yaş grubunda yer alanların umut düzeylerinin, yaş grubu 20-35 olanların eyleyici düşünceler düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre yaş gruplarının eyleyici düşünceler alt boyutunun üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

İş doyum düzeylerinin yaş gruplarına göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=11,369$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve 36-50 yaş grubunun iş doyum düzeyleriyle 51 ve üzeri yaş grubunda yer alanların iş doyum düzeylerinin yaş grubu 20-35 olanların iş doyum düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre yaş gruplarının iş doyum üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

İş doyumunun alt boyutu olan içsel doyum düzeylerinin yaş gruplarına göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=10,752$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve 36-50 yaş grubunun iş doyum düzeyleriyle 51 ve üzeri yaş grubunda yer alanların iş doyum düzeylerinin yaş grubu 20-35 olanların içsel doyum

düzeylelerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre yaş gruplarının içsel doyum üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

İş doyumunun alt boyutu olan dışsal doyum düzeylerinin yaş gruplarına göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=9,256$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve 36-50 yaş grubunun iş doyum düzeyleriyle 51 ve üzeri yaş grubunda yer alanların dışsal doyum düzeylerinin yaş grubu 20-35 olanların dışsal doyum düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre yaş gruplarının dışsal doyum üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 6.

PİOÖ, SUÖ, ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ Puanlarının Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırması

	Yaş Grupları	n	\bar{X}	S.s.	sd	F	p	Anlamlı Fark
PİOÖ	20-35	114	4,96	1,05	2/244	11,481	p<,01	A-B A-C
	36-50	109	5,41	1,01				
	51 ve üzeri	24	5,95	,91				
SUÖ	20-35	114	5,31	,86	2/244	12,633	p<,01	A-B A-C B-C
	36-50	109	5,71	,89				
	51 ve üzeri	24	6,20	,81				
ALSUÖ	20-35	114	6,20	1,12	2/244	5,617	,004	A-C
	36-50	109	6,55	1,08				
	51 ve üzeri	24	6,94	1,08				
EYSUÖ	20-35	114	5,60	1,18	2/244	17,379	p<,01	A-B A-C
	36-50	109	6,34	1,20				
	51 ve üzeri	24	6,86	,87				
MİDÖ	20-35	114	3,20	,78	2/244	11,369	p<,01	A-B A-C
	36-50	109	3,61	,78				
	51 ve üzeri	24	3,85	,64				
İÇMİDÖ	20-35	114	3,42	,78	2/244	10,752	p<,01	A-B A-C
	36-50	109	3,84	,81				
	51 ve üzeri	24	4,03	,67				
DIŞMİDÖ	20-35	114	2,87	,88	2/244	9,256	p<,01	A-B A-C
	36-50	109	3,27	,90				
	51 ve üzeri	24	3,57	,71				

* $p<0.05$ istatistiksel olarak anlamlı farklılığı ifade eder. PİOÖ= Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, SUÖ= Sürekli Umut Ölçeği. ALSUÖ= Alternatif Düşünce Alt boyutu, EYSUÖ=Eyleyici Düşünceler Alt Boyutu, MİDÖ= Minnesota İş Doyum Ölçeği, İÇMİDÖ= İçsel Doyum, DIŞMİDÖ= Dışsal Doyum, A=20-35 yaş grubu, B=36-50 yaş grubu, C=51 ve üzeri yaş grubu.

Sığınmacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş, Umut ve İş Doyumlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 7’de PİOÖ toplam Puanı, SUÖ toplam puanı, ALSUÖ toplam puanı, EYSUÖ toplam puanı, MİDÖ toplam puanı, İÇMİDÖ toplam puanı ve DIŞMİDÖ toplam puanlarının katılımcıların medeni durumlarına göre karşılaştırması sunulmuştur. Değişkenlerin normal dağılım göstermesi sebebiyle One Way Anova testi uygulanmıştır.

Tablo 7’de uygulanan One Way Anova testi sonuçlarına göre SUÖ ve ALSUÖ toplam puanları bekar, evli ve dul/boşanmış katılımcılar arasında kıyaslandığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Buna göre medeni durumun umut ve alt boyutu alternatif düşünceler üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Psikolojik iyi oluşun medeni duruma göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=11,053$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve evlilerin bekarlara göre psikolojik iyi oluş düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Dul/Boşanmış kişilerin bekarlara göre psikolojik iyi oluş düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre medeni durumun psikolojik iyi oluş üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Umut alt boyutu olan eyleyici düşünceler alt boyutunun medeni duruma göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=17,379$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve evlilerin bekarlara göre eyleyici düşünceler düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Dul/Boşanmış kişilerin bekarlara göre eyleyici düşünceler düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre medeni durumun eyleyici düşünceler alt boyutunun üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

İş doyumunu düzeylerinin medeni duruma göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=10,650$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve evlilerin bekarlara göre iş doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde

farklılaştığı bulunmuştur. Dul/Boşanmış kişilerin bekarlara göre iş doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre medeni durumun iş doyumunu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

İş doyumunun alt boyutu olan içsel doyum düzeylerinin medeni duruma göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=9,724$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve evlilerin bekarlara göre içsel doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Dul/Boşanmış kişilerin bekarlara göre içsel doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre medeni durumun içsel doyum üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

İş doyumunun alt boyutu olan dışsal doyum düzeylerinin medeni duruma göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=9,171$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve evlilerin bekarlara göre içsel doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Dul/Boşanmış kişilerin bekarlara göre dışsal doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre medeni durumun dışsal doyum üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 7.

PİOÖ, SUÖ, ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ Puanlarının Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Karşılaştırması

	Medeni Durum	n	\bar{X}	S.s.	sd	F	p	Anlamlı Fark
PİOÖ	Bekar	78	4,83	1,01	2/244	11,053	p<,01	A-B A-C
	Evli	154	5,41	1,05				
	Dul/Boşanmış	15	5,87	,67				
SUÖ	Bekar	78	5,57	,81	2/244	2,834	,061	-
	Evli	154	5,81	,78				
	Dul/Boşanmış	15	5,92	,67				
ALSUÖ	Bekar	78	6,17	1,10	2/244	3,541	,060	-
	Evli	154	6,51	1,11				
	Dul/Boşanmış	15	6,85	1,12				
EYSUÖ	Bekar	78	5,61	1,19	2/244	8,215	p<,01	A-B A-C
	Evli	154	6,21	1,23				
	Dul/Boşanmış	15	6,63	1,02				
MİDÖ	Bekar	78	3,11	,78	2/244	10,650	p<,01	A-B A-C
	Evli	154	3,59	,78				
	Dul/Boşanmış	15	3,73	,69				
İÇMİDÖ	Bekar	78	3,35	,80	2/244	9,724	p<,01	A-B A-C
	Evli	154	3,79	,78				
	Dul/Boşanmış	15	4,00	,73				
DIŞMİDÖ	Bekar	78	2,76	,86	2/244	9,171	p<,01	A-B A-C
	Evli	154	3,28	,89				
	Dul/Boşanmış	15	3,34	,82				

*p<0.05 istatistiksel olarak anlamlı farklılığı ifade eder. PİOÖ= Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, SUÖ= Sürekli Umut Ölçeği. ALSUÖ= Alternatif Düşünce Alt boyutu, EYSUÖ=Eyleyici Düşünceler Alt Boyutu, MİDÖ= Minnesota İş Doyum Ölçeği, İÇMİDÖ= İçsel Doyum, DIŞMİDÖ= Dışsal Doyum, A=Bekar, B=Evli, C=Dul/Boşanmış.

Sığınmacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Psikolojik iyi oluş, Umut ve İş Doyumlarının Çalıştıkları Kademeye Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 8’de PİOÖ toplam Puanı, SUÖ toplam puanı, ALSUÖ toplam puanı, EYSUÖ toplam puanı, MİDÖ toplam puanı, İÇMİDÖ toplam puanı ve DIŞMİDÖ toplam puanlarının katılımcıların çalıştıkları kademeye göre karşılaştırması sunulmuştur. Değişkenlerin normal dağılım göstermesi sebebiyle One Way Anova testi uygulanmıştır.

Tablo 8’de uygulanan One Way Anova testi sonuçlarına göre PİOÖ, SUÖ, ALSUÖ EYSUÖ ve DIŞMİDÖ toplam puanları ilkökul, ortaokul ve lise kademeleri arasında kıyaslandığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir

($p>0,05$). Buna göre çalışılan kademenin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunun alt boyutu olan dışsal doyum üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

İş doyumunu düzeylerinin çalışılan kademeye göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=3,936$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve ortaokulda çalışanların ilkokulda çalışanlara göre iş doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre çalışılan kademenin iş doyumunu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

İş doyumunun alt boyutu olan içsel doyum düzeylerinin medeni duruma göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=9,724$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve ortaokulda çalışanların ilkokulda çalışanlara göre içsel doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre çalışılan kademenin içsel doyum üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 8.

PİOÖ, SUÖ, ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ Puanlarının Katılımcıların Çalıştıkları Kademeye Göre Karşılaştırması

	Çalışılan Kademe	n	\bar{X}	S.s.	sd	F	p	Anlamlı Fark
PİOÖ	İlkokul	188	5,18	1,07				
	Ortaokul	45	5,52	1,09	2/244	2,203	,113	-
	Lise	14	5,49	,64				
SUÖ	İlkokul	188	5,70	,77				
	Ortaokul	45	5,94	,91	2/244	1,871	,156	-
	Lise	14	5,62	,58				
ALSUÖ	İlkokul	188	6,36	1,14				
	Ortaokul	45	6,75	1,05	2/244	2,339	,093	-
	Lise	14	6,25	,94				
EYSUÖ	İlkokul	188	6,02	1,25				
	Ortaokul	45	6,12	1,26	2/244	,154	,857	-
	Lise	14	6,14	1,21				
MİDÖ	İlkokul	188	3,39	,80				
	Ortaokul	45	3,74	,77	2/244	3,936	,021	A-B
	Lise	14	3,28	,75				
İÇMİDÖ	İlkokul	188	3,60	,82				
	Ortaokul	45	3,97	,75	2/244	3,921	,021	A-B
	Lise	14	3,53	,71				
DIŞMİDÖ	İlkokul	188	3,06	,88				
	Ortaokul	45	3,41	,94	2/244	3,032	,051	-
	Lise	14	2,90	,98				

* $p < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı farklılığı ifade eder. PİOÖ= Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, SUÖ= Sürekli Umut Ölçeği. ALSUÖ= Alternatif Düşünce Alt boyutu, EYSUÖ=Eyleyici Düşünceler Alt Boyutu, MİDÖ= Minnesota İş Doyum Ölçeği, İÇMİDÖ= İçsel Doyum, DIŞMİDÖ= Dışsal Doyum, A=İlkokul, B=Ortaokul, C=Lise.

Sığınmacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş, Umut ve İş Doyumlarının Çalışma Süresine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 9’da PİOÖ toplam Puanı, SUÖ toplam puanı, ALSUÖ toplam puanı, EYSUÖ toplam puanı, MİDÖ toplam puanı, İÇMİDÖ toplam puanı ve DIŞMİDÖ toplam puanlarının katılımcıların çalışma süresine göre karşılaştırması sunulmuştur. Değişkenlerin normal dağılım göstermesi sebebiyle One Way Anova testi uygulanmıştır.

Psikolojik iyi oluş düzeylerinin meslekte çalışma süresine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=23,667$, $p < 0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi

uygulanmış ve meslekteki çalışma süresi 11-20 yıl arasında bulunanların 0-10 yıl arasında bulunanlara göre psikolojik iyi oluş düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Meslekteki çalışma süresi 21 yıl üzerinde bulunanların 0-10 yıl arasında bulunanlara göre psikolojik iyi oluş düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre meslekteki çalışma süresinin psikolojik iyi oluş üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Umut düzeylerinin meslekte çalışma süresine göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=8,382$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve meslekteki çalışma süresi 21 yıl üzerinde bulunanların 0-10 yıl arasında bulunanlara göre umut düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Meslekteki çalışma süresi 21 yıl üzerinde bulunanların 11-20 yıl arasında bulunanlara göre umut düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre meslekteki çalışma süresinin umut üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Umudun alt boyutu olan alternatif düşüncelerin meslekte çalışma süresine göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=8,840$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve meslekteki çalışma süresi 21 yıl üzerinde bulunanların 0-10 yıl arasında bulunanlara göre alternatif düşünceler düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Meslekteki çalışma süresi 21 yıl üzerinde bulunanların 11-20 yıl arasında bulunanlara göre alternatif düşünceler düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre meslekteki çalışma süresinin alternatif düşünceler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Umudun alt boyutu olan eyleyici düşüncelerin meslekte çalışma süresine göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=16,880$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve meslekteki çalışma süresi 21 yıl üzerinde bulunanların 0-10 yıl arasında bulunanlara göre eyleyici düşünceler düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Meslekteki çalışma süresi 21 yıl üzerinde bulunanların 11-20 yıl arasında bulunanlara göre eyleyici düşünceler düzeylerinin

anlamli düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre meslekteki çalışma süresinin eyleyici düşünceler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

İş doyum düzeylerinin meslekte çalışma süresine göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=18,068$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve meslekteki çalışma süresi 11-20 yıl arasında bulunanların 0-10 yıl arasında bulunanlara göre iş doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Meslekteki çalışma süresi 21 yıl üzerinde bulunanların 0-10 yıl arasında bulunanlara göre iş doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre meslekteki çalışma süresinin iş doyumunu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

İş doyumunun alt boyutu olan içsel doyum düzeylerinin meslekte çalışma süresine göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=15,735$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve meslekteki çalışma süresi 11-20 yıl arasında bulunanların 0-10 yıl arasında bulunanlara göre içsel doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Meslekteki çalışma süresi 21 yıl üzerinde bulunanların 0-10 yıl arasında bulunanlara göre içsel doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre meslekteki çalışma süresinin içsel doyum üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

İş doyumunun alt boyutu olan dışsal doyum düzeylerinin meslekte çalışma süresine göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=16,111$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve meslekteki çalışma süresi 11-20 yıl arasında bulunanların 0-10 yıl arasında bulunanlara göre dışsal doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Meslekteki çalışma süresi 21 yıl üzerinde bulunanların 0-10 yıl arasında bulunanlara göre dışsal doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre meslekteki çalışma süresinin dışsal doyum üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 9.

PİOÖ, SUÖ, ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ Puanlarının Katılımcıların Çalışma Sürelerine Göre Karşılaştırması

	Çalışma Süresi	n	\bar{X}	S.s.	sd	F	p	Anlamli Fark
PİOÖ	0-10	119	4,83	1,03	2/244	23,667	p<,01	A-B A-C
	11-20	68	5,48	,99				
	21+	60	5,85	,85				
SUÖ	0-10	119	5,60	,78	2/244	8,382	p<,01	A-C B-C
	11-20	68	5,69	,84				
	21+	60	6,09	,65				
ALSUÖ	0-10	119	6,23	1,17	2/244	8,840	p<,01	A-C B-C
	11-20	68	6,31	1,03				
	21+	60	6,94	,96				
EYSUÖ	0-10	119	5,68	1,27	2/244	16,880	p<,01	A-C B-C
	11-20	68	6,07	1,21				
	21+	60	6,76	,89				
MİDÖ	0-10	119	3,15	,81	2/244	18,068	p<,01	A-B A-C
	11-20	68	3,66	,72				
	21+	60	3,79	,67				
İÇMİDÖ	0-10	119	3,38	,83	2/244	15,735	p<,01	A-B A-C
	11-20	68	3,86	,73				
	21+	60	4,00	,67				
DIŞMİDÖ	0-10	119	2,80	,89	2/244	16,111	p<,01	A-B A-C
	11-20	68	3,36	,86				
	21+	60	3,48	,78				

*p<0.05 istatistiksel olarak anlamlı farklılığı ifade eder. PİOÖ= Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, SUÖ= Sürekli Umut Ölçeği. ALSUÖ= Alternatif Düşünce Alt boyutu, EYSUÖ=Eyleyici Düşünceler Alt Boyutu, MİDÖ= Minnesota İş Doyum Ölçeği, İÇMİDÖ= İçsel Doyum, DIŞMİDÖ= Dışsal Doyum, A=0-10 yıl, B=11-20 yıl, C=21 ve üzeri yıl.

Sığınmacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş, Umut ve İş Doyumlarının Çalıştıkları Alanlara Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 10’da PİOÖ toplam Puanı, SUÖ toplam puanı, ALSUÖ toplam puanı, EYSUÖ toplam puanı, MİDÖ toplam puanı, İÇMİDÖ toplam puanı ve DIŞMİDÖ toplam puanlarının katılımcıların çalıştıkları alanlara göre karşılaştırması sunulmuştur. Değişkenlerin normal dağılım göstermesi sebebiyle One Way Anova testi uygulanmıştır.

Psikolojik iyi oluş düzeylerinin katılımcıların çalıştıkları alanlara göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=9,592$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi

uygulanmış ve branş öğretmeni olarak çalışanların Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak çalışanlara göre psikolojik iyi oluş düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Sınıf öğretmeni olarak çalışanların Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak çalışanlara göre psikolojik iyi oluş düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre çalışılan alanın psikolojik iyi oluş üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Umut düzeylerinin katılımcıların çalıştıkları alanlara göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=9,299$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve branş öğretmeni olarak çalışanların Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak çalışanlara göre umut anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Sınıf öğretmeni olarak çalışanların Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak çalışanlara göre umut düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre çalışılan alanın umut üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Umudun alt boyutu olan alternatif düşüncelerde katılımcıların çalıştıkları alanlara göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=5,295$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve sınıf öğretmeni olarak çalışanların Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak çalışanlara göre alternatif düşünce düzeylerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre çalışılan alanın alternatif düşünceler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Umudun alt boyutu olan eyleyici düşüncelerde katılımcıların çalıştıkları alanlara göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=20,186$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve branş öğretmeni olarak çalışanların Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak çalışanlara göre eyleyici düşünce düzeyleri anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Sınıf öğretmeni olarak çalışanların Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak çalışanlara göre eyleyici düşünceler düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre çalışılan alanın eyleyici düşünceler üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

İş doyum düzeylerinin katılımcıların çalıştıkları alanlara göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=9,611$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve branş öğretmeni olarak çalışanların Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak çalışanlara göre iş doyum düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Sınıf öğretmeni olarak çalışanların Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak çalışanlara göre iş doyum düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre çalışılan alanın iş doyumları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

İş doyumunun alt boyutu olan içsel doyumda katılımcıların çalıştıkları alanlara göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=9,481$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve branş öğretmeni olarak çalışanların Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak çalışanlara göre içsel doyum düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Sınıf öğretmeni olarak çalışanların Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak çalışanlara göre içsel doyum düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre çalışılan alanın içsel doyum üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

İş doyumunun alt boyutu olan dışsal doyumda katılımcıların çalıştıkları alanlara göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan One Way Anova sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{244}=7,498$, $p<0,05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve branş öğretmeni olarak çalışanların Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak çalışanlara göre dışsal doyum düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Sınıf öğretmeni olarak çalışanların Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak çalışanlara göre dışsal doyum düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre çalışılan alanın dışsal doyum üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 10.

PİÖÖ, SUÖ, ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ Puanlarının Katılımcıların Çalıştıkları Alanlara Göre Karşılaştırması

	Lisans	n	\bar{X}	S.s.	sd	F	p	Anamlı Fark
PİÖÖ	Branş Öğretmenliği	79	5,36	,99				
	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	43	4,63	1,12	2/244	9,592	p<,01	A-B-C-B
	Sınıf Öğretmenliği	125	5,41	1,02				
SUÖ	Branş Öğretmenliği	79	5,87	,88				
	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	43	5,28	,75	2/244	9,299	p<,01	A-B-C-B
	Sınıf Öğretmenliği	125	5,82	,69				
ALSUÖ	Branş Öğretmenliği	79	6,39	1,12				
	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	43	5,97	1,17	2/244	5,295	p<,01	C-B
	Sınıf Öğretmenliği	125	6,60	1,06				
EYSUÖ	Branş Öğretmenliği	79	6,20	1,12				
	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	43	5,03	1,46	2/244	20,186	p<,01	A-B-C-B
	Sınıf Öğretmenliği	125	6,30	1,06				
MİDÖ	Branş Öğretmenliği	79	3,58	,79				
	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	43	2,97	,83	2/244	9,661	p<,01	A-B-C-B
	Sınıf Öğretmenliği	125	3,53	,75				
İÇMİDÖ	Branş Öğretmenliği	79	3,78	,81				
	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	43	3,19	,84	2/244	9,481	p<,01	A-B-C-B
	Sınıf Öğretmenliği	125	3,76	,74				
DIŞMİDÖ	Branş Öğretmenliği	79	3,27	,87				
	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	43	2,65	,92	2/244	7,498	p<,01	A-B-C-B
	Sınıf Öğretmenliği	125	3,18	,87				

*p<0.05 istatistiksel olarak anlamlı farklılığı ifade eder. PİÖÖ= Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, SUÖ= Sürekli Umut Ölçeği. ALSUÖ= Alternatif Düşünce Alt boyutu, EYSUÖ=Eyleyici Düşünceler Alt Boyutu, MİDÖ= Minnesota İş Doyum Ölçeği, İÇMİDÖ= İçsel Doyum, DIŞMİDÖ= Dışsal Doyum, A=Branş Öğretmenliği, B=Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik, C=Sınıf Öğretmenliği.

Sığınmacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş, Umut ve İş Doyumlarının Suriyeli Öğrencilerle İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 11’de PİÖÖ toplam Puanı, SUÖ toplam puanı, ALSUÖ toplam puanı, EYSUÖ toplam puanı, MİDÖ toplam puanı, İÇMİDÖ toplam puanı ve DIŞMİDÖ toplam puanlarının katılımcıların projede öncesi öğretmenlik deneyimine sahip olma durumuna göre karşılaştırması sunulmuştur. Değişkenlerin normal dağılım göstermesi sebebiyle T-testi uygulanmıştır.

Tablo 11’de uygulanan T-testi sonuçlarına göre SUÖ, ALSUÖ ve EYSUÖ toplam puanları Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim alma durumu kıyaslandığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Buna göre Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim almanın umut ve alt boyutları üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

PİÖÖ toplam puanlarının Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim alma durumuna bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim almayanlar öğretmenler lehine olduğu görülmektedir ($\bar{X}=5,47$, $p<0,05$). Buna göre Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim alma durumunun psikolojik iyi oluş düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

MİDÖ toplam puanlarının Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim alma durumuna bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim almayanlar öğretmenler lehine olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3,58$, $p<0,05$). Buna göre Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim alma durumunun iş doyum düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

İÇMİDÖ toplam puanlarının Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim alma durumuna bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim almayanlar öğretmenler lehine olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3,80$, $p<0,05$). Buna göre Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim alma durumunun içsel doyum düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

DIŞMİDÖ toplam puanlarının Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim alma durumuna bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim almayanlar öğretmenler lehine olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3,23$, $p<0,05$). Buna göre Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim alma durumunun psikolojik iyi oluş düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 11.

PİOÖ, SUÖ, ALSUÖ, EYSUÖ, MİDÖ, İÇMİDÖ ve DIŞMİDÖ Puanlarının Katılımcıların Suriyeli Öğrencilerle İlgili Eğitim Alma Durumlarına Göre Karşılaştırması

	Eğitim Alma	N	\bar{X}	ss	t	sd	p																																																																				
PİOÖ	Evet	108	4,98	1,16	-3,678	,13	,000																																																																				
	Hayır	139	5,47	,93				SUÖ	Evet	108	5,73	,84	-,234	,10	,815	Hayır	139	5,75	,75	ALSUÖ	Evet	108	6,41	1,12	-236	,14	,814	Hayır	139	6,44	1,12	EYSUÖ	Evet	108	5,96	1,36	-1,021	,15	,318	Hayır	139	6,12	1,14	MİDÖ	Evet	108	3,28	,89	-2,909	,09	,004	Hayır	139	3,58	,70	İÇMİDÖ	Evet	108	3,49	,91	-3,076	,10	,002	Hayır	139	3,80	,70	DIŞMİDÖ	Evet	108	2,97	,99	-2,304	,11	,022
SUÖ	Evet	108	5,73	,84	-,234	,10	,815																																																																				
	Hayır	139	5,75	,75				ALSUÖ	Evet	108	6,41	1,12	-236	,14	,814	Hayır	139	6,44	1,12	EYSUÖ	Evet	108	5,96	1,36	-1,021	,15	,318	Hayır	139	6,12	1,14	MİDÖ	Evet	108	3,28	,89	-2,909	,09	,004	Hayır	139	3,58	,70	İÇMİDÖ	Evet	108	3,49	,91	-3,076	,10	,002	Hayır	139	3,80	,70	DIŞMİDÖ	Evet	108	2,97	,99	-2,304	,11	,022	Hayır	139	3,23	,82								
ALSUÖ	Evet	108	6,41	1,12	-236	,14	,814																																																																				
	Hayır	139	6,44	1,12				EYSUÖ	Evet	108	5,96	1,36	-1,021	,15	,318	Hayır	139	6,12	1,14	MİDÖ	Evet	108	3,28	,89	-2,909	,09	,004	Hayır	139	3,58	,70	İÇMİDÖ	Evet	108	3,49	,91	-3,076	,10	,002	Hayır	139	3,80	,70	DIŞMİDÖ	Evet	108	2,97	,99	-2,304	,11	,022	Hayır	139	3,23	,82																				
EYSUÖ	Evet	108	5,96	1,36	-1,021	,15	,318																																																																				
	Hayır	139	6,12	1,14				MİDÖ	Evet	108	3,28	,89	-2,909	,09	,004	Hayır	139	3,58	,70	İÇMİDÖ	Evet	108	3,49	,91	-3,076	,10	,002	Hayır	139	3,80	,70	DIŞMİDÖ	Evet	108	2,97	,99	-2,304	,11	,022	Hayır	139	3,23	,82																																
MİDÖ	Evet	108	3,28	,89	-2,909	,09	,004																																																																				
	Hayır	139	3,58	,70				İÇMİDÖ	Evet	108	3,49	,91	-3,076	,10	,002	Hayır	139	3,80	,70	DIŞMİDÖ	Evet	108	2,97	,99	-2,304	,11	,022	Hayır	139	3,23	,82																																												
İÇMİDÖ	Evet	108	3,49	,91	-3,076	,10	,002																																																																				
	Hayır	139	3,80	,70				DIŞMİDÖ	Evet	108	2,97	,99	-2,304	,11	,022	Hayır	139	3,23	,82																																																								
DIŞMİDÖ	Evet	108	2,97	,99	-2,304	,11	,022																																																																				
	Hayır	139	3,23	,82																																																																							

* $p < 0,05$ istatistiksel olarak anlamlı farklılığı ifade eder. PİOÖ= Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, SUÖ= Sürekli Umut Ölçeği, ALSUÖ=Alternatif Düşünceler, EYSUÖ=Eyleyici Düşünceler, MİDÖ= Minnesota İş Doyum Ölçeği, İÇMİDÖ=İçsel Doyum, DIŞMİDÖ=Dışsal Doyum, N=Veri Sayısı, \bar{X} = Ortalama, SS=Standart Sapma, T= t değeri, SD=Standart Hata ve P=Anlamlılık.

Sığınmacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş, Umut ve İş Doyumları Arasındaki Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Tablo 12’de Yaş, çalışma süresi, PİOÖ toplam Puanı, SUÖ toplam puanı, ALSUÖ toplam puanı ve EYSUÖ toplam puanı, MİDÖ toplam puanı, İÇMİDÖ toplam puanı ve DIŞMİDÖ toplam puanları arasında bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan Pearson Korelasyon analiziyle yaş, çalışma süresi, psikolojik iyi oluş, umut, alternatif düşünceler, eyleyici düşünceler, iş doyumu, içsel doyum ve dışsal doyum puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amaçlanıp yaşla çalışma süresi arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki ($r=,771$, $p < ,01$), yaşla psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde düşük bir ilişki ($r=,293$, $p < ,01$), yaşla umut arasında pozitif yönde düşük bir ilişki ($r=,214$, $p < ,01$) ve yaşla iş doyumu arasında pozitif yönde düşük bir ilişki ($r=,288$, $p < ,01$) bulunmuştur. Çalışma süresi ve psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde düşük bir ilişki ($r=,399$, $p < ,01$), çalışma süresi ve umut arasında pozitif yönde düşük bir ilişki ($r=,238$, $p < ,01$) ve çalışma süresiyle iş doyumu arasında pozitif yönde düşük bir ilişki

($r=,344$, $p<,01$) bulunmuştur. Psikolojik iyi oluş ile umut arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki ($r=,598$, $p<,01$), psikolojik iyi oluş ile iş doyumunu arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki ($r=,752$, $p<,01$) ve umutla iş doyum düzeyleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu ($r=,538$, $p<,01$) bulunmuştur. Ayrıca psikolojik iyi oluşla umut ölçeği alt boyutları olan alternatif düşünceler ($r=,581$, $p<,01$) ve eyleyici düşünceler arasında ($r=,702$, $p<,01$) arasında da pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca psikolojik iyi oluşla iş doyum ölçeğinin alt boyutları olan içsel doyum ($r=,722$, $p<,01$) ve dışsal doyum arasında ($r=,695$, $p<,01$) arasında da pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunun yanı sıra umutla içsel doyum ($r=,560$, $p<,01$) ve dışsal doyum ($r=,440$, $p<,01$) arasında da pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş, umut ya da iş doyumunu düzeylerinden birinin artması durumunda diğerlerinin de artacağı söylenebilir.

Tablo 12.

Sığınmacı Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Yaş, Çalışma Süresi, Psikolojik İyi Oluş, Umud ve İş Doyumları Arasındaki Korelasyon Analizi

	Yaş	Çalışma Süresi	PİÖÖ	SUÖ	ALSUÖ	EYSUÖ	MİDÖ	İÇMİDÖ	DIŞMİDÖ
Yaş	1	,771**	,293**	,214**	,210**	,351**	,288**	,278**	,265**
Çalışma Süresi	,771**	1	,399**	,238**	,237**	,345**	,344**	,325**	,325**
PİÖÖ	,293**	,399**	1	,598**	,581**	,702**	,752**	,722**	,695**
SUÖ	,214**	,238**	,598**	1	,750**	,765**	,538**	,560**	,440**
ALSUÖ	,210**	,237**	,581**	,750**	1	,686**	,522**	,567**	,395**
EYSUÖ	,351**	,345**	,702**	,765**	,686**	1	,656**	,669**	,555**
MİDÖ	,288**	,344**	,752**	,538**	,522**	,656**	1	,960**	,926**
İÇMİDÖ	,278**	,325**	,722**	,560**	,567**	,669**	,960**	1	,782**
DIŞMİDÖ	,265**	,325**	,695**	,440**	,395**	,555**	,926**	,782**	1

PİÖÖ= Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, SUÖ= Sürekli Umud Ölçeği, ALSUÖ=Alternatif Düşünceler, EYSUÖ=Eyleyici Düşünceler, MİDÖ= Minnesota İş Doyum Ölçeği, İÇMİDÖ=İçsel Doyum, DIŞMİDÖ=Dışsal Doyum,

** $p<,01$ düzeyinde anlamlı bir ilişkiyi ifade etmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışma, Mersin İli Toroslar İlçesinde sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde araştırma ile ilgili tartışma, sonuç, öneriler ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre bakıldığında cinsiyetin, psikolojik iyi oluş ve umuda göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ancak cinsiyetle iş doyumunu ve alt boyutlarının yanı sıra umudun alt boyutlarında gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (Tablo 5). Bu sonuç Eryılmaz ve Ercan'ın (2011) sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. İlgili çalışmada cinsiyetle iyi oluş arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Farklı yaş gruplarından 699 kişinin katıldığı çalışmada 26-45 yaş grubunda yer alan erkeklerin kadınlara göre öznel iyi oluş düzeyleri daha yüksektir ve anlamlı farklılık göstermektedir. Başka bir çalışmada Gülcan ve Nedim Bal (2014) psikolojik iyi oluş puanları grup ortalamalarıyla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunduğunu belirtmişlerdir. Başka çalışmalarda da psikolojik iyi oluşla cinsiyet arasında anlamlı farklılık bulunmuştur (Blanchflower ve Oswald, 2004; Haller ve Hadler, 2006; Webb, 2009; Wang ve VanderWeele, 2011). Tam tersi sonuçların olduğu araştırmalar da mevcuttur. Günay Cır (2020) araştırmasında cinsiyetin umut ve psikolojik iyi oluşla ilişkisinde umudun alt boyutu olan alternatif düşünceler kısmında anlamlı farklılık bulunmuştur. Çalışmaya göre erkeklerin alternatif yollar algısı kadınlara göre yüksek bulunmuştur. Buna rağmen cinsiyetin toplam puanlar özelinde etkisine bakıldığında psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunun anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu sonucu destekleyen başka araştırmalar da bulunmaktadır. Çankaya ve Meydan (2018) tarafından İzmir'de 506 lise öğrencinin katıldığı çalışmada cinsiyetin psikolojik iyi oluş ve umut olan ilişkisinde herhangi bir anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Şahin ve diğerleri (2012) 285 üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada cinsiyetin öznel iyi oluşla arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bilgin (2018) tarafından özel eğitim öğretmenleriyle yapılan çalışmada cinsiyetin çalışma yaşam kalitesi, psikolojik iyi oluş ve örgütsel bağlılıkla arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Soner ve Yılmaz (2020) özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerle yaptıkları çalışmalarında cinsiyetle psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yine başka çalışmalarda da cinsiyetin psikolojik iyi oluşla arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı getirilmiştir.

(Andrews ve Withey, 1976; Fujita, 1991; Acock ve Hurlbert, 1993; Diener ve Diener, 1995; Fugl-Meyer vd., 2002; Christoph ve Noll, 2003; Suhail ve Chaudhry, 2004; Tan vd., 2006). Dikmen'in (1995) araştırmasına göre kadınların iş doyumunu ve yaşam doyumunu düzeyleri erkeklerinkinden anlamlı bir biçimde fazladır. Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman (2005) araştırmalarında erkekler ve kadınların iş doyumlarıyla yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Azimi ve Akan (2019) çalışmalarında cinsiyetin iş doyumuyla arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını belirtmişlerdir. Görüldüğü üzere farklı araştırmalarda farklı sonuçlar elde edilmiştir. Yapılan literatür taramasında sığınmacı öğrencilerle yapılan bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Bulunan çalışmalarda psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumuyla birlikte veya ayrı yapılan çalışmalarda cinsiyet değişkeni kimilerinde anlamlı, kimilerinde anlamsız çıkmıştır. Buna çalışma yapılan grupların farklılığı sebep olmuş olabilir. Çünkü Law ve Guo (2015) infaz koruma memurlarıyla çalışırken Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman (2005) öğretmenlerle çalışmaktadır. Farklı iş kolları bu farklılıklara örnek verilebilir. Ayrıca grupların yaşları ve diğer değişkenler cinsiyet değişkenindeki farklılığa neden olmuş olabilir.

Yaş değişkeninin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumuyla arasındaki ilişkiye bakıldığında psikolojik iyi oluş, umut ve alt boyutlarının yanı sıra iş doyumuyla alt boyutlarında da yaşın anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Tablo 6). Bu çalışmanın sonuçlarıyla paralellik gösteren çalışmalar da bulunmaktadır. Eryılmaz ve Ercan (2011) araştırmalarında yaşın psikolojik iyi oluşla ilişkisinin olduğunu ve 19-25 yaş arasındaki bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin 26-45 yaş grubundaki kişilere göre daha fazla olduğunu dile getirmişlerdir. Erci ve diğerleri (2017) araştırmalarının sonucuna göre umut ile bireylerin yaş ile olan ilişkisi incelendiğinde; umut ile bireyin yaşı arasında istatistiksel açıdan anlamlılık bulunmuştur. Ryff (1989) öznel iyi oluş düzeyinin yaşla birlikte arttığını ve belli bir yaştan sonra da azalmadığını ifade etmiştir. Gülcan ve Nedim Bal (2014) psikolojik iyi oluşla yaş arasında anlamlı bir farklılık bulmuştur. Çalışmada 19-22 yaş grubundaki katılımcıların 23-25 yaşındaki katılımcılara göre psikolojik iyi oluşları daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Yavuzkurt'un (2017) öğretmenlerle yaptığı çalışmasında yaşın iş doyumuyla arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ifade etmiştir. 35 yaş altındakilerin, 36-40 yaş, 41-45 yaş, 51 yaş üzeri gruptan daha fazla iş doyumunun olduğunu dile getirmiştir. Tam tersi sonuçların olduğu araştırmalar da bulunmaktadır. Gülcan ve Nedim Bal (2014) iyimserlikle yaş arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığını belirtmişlerdir. Öztürk ve Tutan (2020) yaşa göre iş

doyumunun anlamlı olarak farklılaşmadığını ifade etmişlerdir. Demirtaş ve Nacar'ın (2018) yönetici ve öğretmenlerle yaptıkları araştırmalarında iş doyumunu yaş değişkenine göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Benzer sonucu başka çalışmalar da vermiştir (Şahin, 2013; Küçük, 2014; Ölçüm, 2015; Özkan, 2017). Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerle yapılan bu çalışmada 51 ve üzeri yaş grubundaki öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunu düzeyleri 20-35 ve 36-50 yaş arasındaki bireylere göre fazla çıkmakta ve anlamlı farklılık bulunmaktadır. Buna neden olarak yaşla birlikte deneyimin daha fazla arttığı ve tecrübe sayesinde olaylara daha iyimser yaklaşıldığı düşünülebilir. Nitekim Schoppera vd. (2000) ile Isaacowitz, (2005) (akt. Gülcan ve Nedim Bal, 2014) benzer ifadeleri kullanmışlardır.

Medeni durumun psikolojik iyi oluş ve iş doyumunu üzerindeki anlamlı bir ilişki varken umutla ilişkisi incelendiğinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Psikolojik iyi oluşta ve iş doyumunda evli ve dul/boşanmışların anlamlı şekilde bekarlara göre ortalamaları yüksektir (Tablo 7). Bu sonuç bazı araştırmaların sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Çirkin ve Göksel (2016) 662 kişiyle yaptıkları psikolojik iyi oluşun çeşitli değişkenler arasındaki ilişkisinin incelendiği araştırmalarında medeni durumun psikolojik iyi oluşla ilişkisinin olduğunu dile getirmiş, evli olanların veya ilişkisi olanların daha mutlu olduğunu ifade etmişlerdir. Bolelli (2020) araştırmasında medeni durumun iyi oluşla ilişkisinin olduğunu, evlilerin öznel iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Nitekim evliliğin psikolojik iyi oluşla ilişkisinin olduğunu ileri süren başka çalışmalar da vardır (Lee vd., 1991; Oswald, 1997; Diener vd., 2000; Blanchflower ve Oswald, 2004; Suhail ve Chaudhry, 2004; Peiro, 2006; Çelebi ve Çelebi, 2020). Aksini bulgulayan araştırmalar da bulunmaktadır. Nitekim Erci ve diğerlerinin, (2017) 320 yaşlı bireyle yaptıkları araştırmalarında medeni durumun bireyin yaşam doyumunu ve umut düzeyiyle arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirtilmiştir. Kırık ve Sönmez'in (2017) 18 yaş üstü 283 katılımcıdan oluşan çalışmalarında medeni durumun psikolojik iyi oluşla herhangi bir ilişkinin olmadığı ifade edilmiştir. Yurt dışındaki araştırmalarda benzer sonuçlar mevcuttur (Keng ve Hooi, 1995; LaBarbera ve Gurhan, 1997; Frijters, vd., 2004; Tan vd., 2006; Tiliouine vd., 2006). Sünter ve diğerlerinin (2006) 112 pratisyen hekimle yaptıkları çalışmada medeni durumun iş doyumunu üzerinde anlamlı bir farklılığa sebep olmadığını ifade edilmiştir. Yine başka araştırmalarda medeni durumun iş doyumuyla arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı söylenmektedir (Karlıdağ vd., 2000; Durmuş ve Günay, 2007; Şahin ve Dursun, 2009; Öztürk vd., 2020; Taşdemir, 2020). Umut özelinde bakıldığında

anlamli bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuca paralellik gösteren çalışmalar mevcuttur. Aslan ve diğerlerinin (2007) 246 kanser hastasıyla yaptıkları araştırmada medeni durumun umutla arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını dile getirmişlerdir. Farklı araştırmalarda farklı sonuçlar bulunmuştur. Buna çalışılan grupların farklılığı veya çalışma konularının farklılığı neden olmuş olabilir. Yukarıda belirtildiği üzere doktorlarla yapılan, kanser hastalarıyla yapılan, yaşlı bireylerle yapılan çalışmalar buna örnek olarak verilebilir. Ayrıca insanın sosyal bir varlık olmasından ötürü evli olmasının ya da hayatında birinin olmasının kişinin daha iyi hissetmesine etkisi olabilir. Nitekim. Peiro (2006) ve Diener vd. (1999) bu durumu desteklemektedirler.

Çalışılan kademeye göre psikolojik iyi oluşla ve umutla arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı ancak iş doyumuyla arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu Tablo 8'de görülmektedir. Bu sonuç literatür taramasında ulaşılan diğer çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Söner ve Yılmaz (2020) özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerin görev yaptıkları okul düzeyi ile psikolojik iyi oluş ve tükenmişlik alt boyutlarından kişisel başarı ve duygusal tükenme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Konan ve Taşdemir'in (2019) 416 öğretmenle yaptıkları araştırmada çalışılan kademenin öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleriyle arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Çalışılan kademenin psikolojik iyi oluşla arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ileri süren çalışmalar da mevcuttur. Karadeniz ve Zabcı (2020) pandemi döneminde yaptıkları çalışmalarında çalışılan kademenin psikolojik iyi oluşla ilişkisinin olduğunu dile getirmişlerdir. Yılmaz (2019) 390 öğretmenle okul türüyle psikolojik iyi oluş ilişkisine baktığı çalışmasında çalışılan okul türünün psikolojik iyi oluşa göre anlamlı şekilde farklılaştığını ifade etmiştir. Çalışmada Fen Lisesinde görev yapan öğretmenlerin diğer kademe veya liselerde çalışan öğretmenlere göre psikolojik iyi oluş düzeyi anlamlı olarak farklılaşmaktadır. İş doyumunu özelinde bakıldığında Demir Polat (2018) çalışmasında öğretmenlerin iş doyumlarının çalıştıkları okul kademesine göre anlamlı farklılık gösterdiğini bulgulamıştır. Azimi ve Akan (2019) çalışmalarında iş doyumunun çalışılan kademeye göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiğini ve ilkökul öğretmenlerinin lisede çalışan öğretmenlere göre iş doyumlarının daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Kahveci ve diğerlerinin (2019) 298 öğretmenle yaptıkları çalışmada iş doyumunun çalışılan kademeye göre anlamda farklılık göstermediği belirtilmiştir. Gönen (2020) öğretmenlerin çalıştıkları kademeye göre iş doyumlarının anlamlı farklılık göstermediğini belirtmiştir. Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerle yapılan bu

çalışmada farklılaşmanın iş doyumunda olması ve özellikle pandemi döneminde okulların büyük oranda kapalı olması veya kademeler arasında açık kalma durumunun farklılık göstermesinin sebebi olarak gösterilebilir.

Meslekteki çalışma süresinin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumuyla arasındaki ilişki incelendiğinde tüm değişkenlerde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (Tablo 9). Benzer sonuçlar veren çalışmalar bulunmaktadır. Keser (2018) Türkiye'nin çeşitli yerlerinden çeşitli meslek gruplarıyla yaptığı çalışmasında meslekte geçen süre arttıkça mutluluğun arttığını ifade etmiştir. Duran (2016) okul yöneticileriyle yaptığı çalışmasında meslekteki kıdem yılının mutluluk düzeyi üzerinde anlamlı bir ilişkinin olduğunu ifade etmiştir. Benzer sonucu veren çalışmalar da vardır (Kara, 2010; Bulut, 2015; Düzgün, 2016). Psikolojik iyi oluşla kıdem arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ifade eden çalışmalar da mevcuttur (Dinç, 2018; Altıparmak, 2019; Köylü ve Gündüz, 2019; Yolcu ve Bakar, 2019). Menekşe, (2019) çalışmasında mut özelinde kıdemle arasında anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmiştir. Büyükgöze ve Özdemir (2017) çalışmalarında tam olarak bu çalışmanın sonuçlarıyla çok benzer sonuçları bulgulamış 21 ve üzeri yıl kıdeme sahip öğretmenlerin iş doyumlarının 0-10 ve 11-20 yıl arası kıdeme göre daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Aynı şekilde Sezer (2015) daha fazla meslekte zaman geçiren öğretmenlerin daha fazla iş doyumunu yaşadığını ifade etmiştir. Benzer sonuçları veren başka çalışmalar da mevcuttur (Filiz, 2014; Bil, 2018). Literatürde aksini dile getiren ve çalışma süresinin anlamlı farklılık göstermediği bulgulayan çalışmalar da bulunmaktadır (Eser, 2010; Demirtaş ve Alanoğlu, 2015; Acar, 2016; Diri ve Kırıl, 2016; Tekir vd., 2016; Teber, 2017; Nal ve Nal, 2018; Tunç, 2019). Çalışma hayatında zaman geçtikçe kişilerin tecrübelerinden kaynaklı iş doyumunu artacaktır. Bireyin yaşadığı iş doyumunu diğer alanları etkileyebilir. Umut ve psikolojik iyi oluş düzeyinde de artışa sebep olmuş olabilir. Yılmaz (2019) benzer şekilde bunu dile getirmiştir. Kıdemin arttıkça iş doyumunun ve kişinin kendini daha iyi hissedeceğini ifade etmiştir.

Çalışılan alana göre Tablo 10'da psikolojik iyi oluş ($F=9,592$, $p<,005$), umut, ($F=9,299$, $p<,005$) alt boyutları alternatif düşünceler ($F=5,295$, $p<,005$) ve eyleyici düşüncelerin ($F=20,186$, $p<,005$) yanın sıra iş doyum düzeyleri ($F=9,661$, $p<,005$), içsel doyum ($F=9,481$, $p<,005$) ve dışsal doyum ($F=7,498$, $p<,005$) arasında anlamlı bir farklılık bulgulanmıştır. Benzer şekilde çalışılan alanlar arasında anlamlı farklılık olan çalışmalar literatürde bulunmaktadır. Genç ve diğerleri (2020) tarafından yapılan araştırmada okul psikolojik danışmanlarının branş öğretmenlerine göre daha yüksek psikolojik iyi oluş puanına sahip olduğu bulgulanmıştır. Karakaya Çiçek ve Çoruk

(2017) 310 öğretmenle yaptıkları çalışmada sınıf öğretmenlerinin diğer branştan öğretmenlere göre iş doyumunun yüksek olduğunu ve aralarında anlamlı bir farklılığın olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sonuçları destekleyen, çalışma alanının farklılaşmayla ilişkisinin olduğunu dile getiren çalışmalar da mevcuttur (Kağan, 2010; Kılıç, 2011; Korkmaz, 2013; Teber, 2017). Bu çalışmaların tam tersini bulgulayan çalışmalar da vardır. Ekşi, Ismuk ve Parlak'ın (2015) okul psikolojik danışmanları üzerine yaptığı bir başka iş doyumunu araştırmasında ise PDR mezunları ile diğer bölüm mezunları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Taşdelen Karçkay (2008) okullarda çalışan Pdr alan içi mezunlarıyla alan dışı mezunlarının karşılaştırıldığı araştırmasında alan içinden mezun olanlar ve alan dışından mezun olanların iş doyumları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Yine başka çalışmalar da bu sonuçlara benzer sonuçlar bulmuşlardır (Sarpkaya, 2000; Bilir, 2007; Taşdan ve Tiryaki, 2008; Demirtaş, 2010; Akkaya, 2015; Diri ve Kıral, 2016; Ünverdi, 2016; Çulha, 2017; Bil, 2018; Yakut ve Yakut, 2018). Görüldüğü üzere literatürde farklı gruplarla farklı çalışmalar yapılmış ve farklı sonuçlar elde edilmiştir. Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerle yapılan bu çalışmada tüm bağımlı değişkenler arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Çalışma alanları arasında farklılıklara bakıldığında özellikle pandemi döneminde köy, şehir, kademe, iller ve okullar arasında farklılıklar meydana gelmiş ve bu durum da iş doyumunu etkilemiş olabilir. Örneğin sınıf ve branş öğretmenleri çocuklarla düzenli olarak derse girmekte dersleri işlemektedir. Yaptığı işin sonuçlarını doğrudan gözlemleyebilmekte ve ölçebilmektedir. Bu durum psikolojik danışmanlar ve rehber öğretmenler için aynı değildir. İşin doğası gereği etkinliğini test etmek kolay değildir. Bu sebeple sınıf ve branş öğretmenlerinin psikolojik danışmanlar ve rehber öğretmenlere göre iş doyumunu yüksek çıkmış olabilir. Kişinin işinden aldığı doyum diğer alanları da etkileyebileceğinden psikolojik iyi oluş ve umutta da anlamlı farklılık çıkmış olabilir.

Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim alma durumuna göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, iş doyumunu ve iş doyumunun alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Umut ve alt boyutları üzerinde anlamlı bir ilişki yoktur (Tablo 11). Literatür çalışması yapıldığında doğrudan psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumuyla ilgili bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Ancak farklı konularda yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Geneli nitel olan çalışmalarda öğretmenlerin Suriyeli çocuklarla ilgili eğitim almadıklarını dile getirmişlerdir (Er ve Bayındır, 2015; Aykırı, 2017; Sağlam ve Kanbur, 2017). Ayrıca eğitim alan öğretmen sayısının artırılmasının eğitim sürecine katkısının olacağını belirtmişlerdir (Duruel, 2016; Erdem, 2017; Göçer, Özer ve Ürünibrahimoğlu, 2020).

Göçer, Özer ve Ürünibrahimoğlu (2020) çalışmalarında öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle çalışırken yeterli hissetmediklerini belirtmiştir. Bu durum iş doyumuna etki edebilir. Öğretmenlerin eğitim alması iş doyumlarını artırabilir. İş doyumundaki artış öğretmenlerin daha iyi hissetmelerine sebep olabilir.

Çalışmanın amacı doğrultusunda gerçekleştirilen analiz sonucuna göre Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerinin Psikolojik iyi oluş ölçeği, sürekli umut ölçeği ve Minnesota iş doyum ölçeği toplam puanı ve alt boyutları içsel doyum ile dışsal doyum, sürekli umut ölçeği alt boyutlarından alternatif düşünceler ve eyleyici düşünceler arasında yüksek düzeyde ilişki bulunmuştur. Literatürde psikolojik iyi oluş ve umut arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Çalışmalardan Kocaman (2019), 20-50 yaş arasındaki 448 kişiyle yaptığı araştırmasında psikolojik iyi oluş ve umut arasında pozitif bir ilişki olduğu belirtmiştir. Bu sonuca benzer sonuçları veren araştırmalar mevcuttur (Synder, 1996; Barnum ve diğ., 1998; Valle ve diğ., 2004; Kylma, 2005; Tarhan ve Bacanlı, 2006; Gilman ve Huebner, 2006; Sayar, 2009; Marques ve diğ., 2011; Şahin vd., 2012; Marques ve diğ., 2013; Usta, 2013; Küsgülü, 2014; Tarhan ve Bacanlı, 2015; Demir ve Murat, 2017; Namdar, 2018). Demirtaş ve diğerleri (2018) umutla mental iyi oluş arasındaki ilişkinin incelendikleri çalışmalarında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu dile getirmişlerdir. Sapmaz ve Doğan (2012) araştırmalarında iyimserlikle, psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunu arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulmuşlardır. İyimserliğin psikolojik iyi oluşu yordadığına dair başka çalışmalar da (Ryan ve Deci, 2001; Cummins ve Nistico, 2002) bulunmaktadır. Psikolojik iyi oluş ve iş doyumunda arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu dile getiren çalışmalar mevcuttur (Yurcu, 2014; Terzi, 2017). Duggleby ve diğerleri (2009) umutla iş doyumunu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu dile getirmişlerdir. Kırıcı Çevik ve Korkmaz (2014) araştırmalarında iş doyumunun iyi oluşun alt boyutu olan yaşam doyumunu etkilediğini dile getirmişlerdir. Bu çalışmaya benzer sonuç gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Judge ve Watanabe, 1993; Adams ve King, 1996; Windle, 2009; Baysal, 2010; Lunenberg, 2011; Meydan, 2011; Telef, 2011; Gamsız vd., 2013; Beeftink vd., 2012; Stephanou vd., 2013; Durmuş, 2015). Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerle yapılan bu çalışmada da yukarıda literatür taraması sonucu ulaşılan çalışmalar gibi anlamlı bir ilişki çıkmıştır. Nitekim pozitif psikolojinin alt dalları olan psikolojik iyi oluş ve umudun yanı sıra günlük yaşantımızdaki iyilik halimizin işimizden aldığımız doyumunu etkileyebileceğini söylemek mümkündür.

Sonuçlar

1. Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerle yapılan çalışmada psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunu arasında anlamlı ilişki vardır.
2. Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerle yapılan çalışmada cinsiyetle psikolojik iyi oluş ve umut arasında ilişki varken iş doyumunun yanı sıra umudun alt boyutlarıyla arasında ilişki yoktur.
3. Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerle yapılan çalışmada yaşın psikolojik iyi oluş, umut ve alt boyutlarının yanı sıra iş doyumuyla alt boyutlarında 51 ve üzeri yaş grubunun puanları diğer gruplarda yer alan katılımcılardan fazladır ve anlamlı olarak farklılık göstermektedir.
4. Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerle yapılan çalışmada medeni durumun psikolojik iyi oluş, iş doyumunu içsel doyum, dışsal doyum ve umudun alt boyutu eyleyici düşünceler arasında anlamlı ilişki vardır. Umut ve alternatif düşüncelerle arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.
5. Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerle yapılan çalışmada çalışılan kademenin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunun alt boyutu olan dışsal doyumla arasında anlamlı ilişki bulunmamaktadır. İş doyumunu ve alt boyutu olan içsel doyum arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.
6. Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerle yapılan çalışmada çalışılan sürenin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumuyla arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. 21 yıl ve üzerinde çalışanların her alanda puanları daha yüksektir.
7. Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerle yapılan çalışmada çalışma alanına göre psikolojik iyi oluş, umut ile alt boyutları ve iş doyumuyla alt boyutlarıyla arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. Branş öğretmenlerinin puanları daha yüksektir.
8. Sığınmacı öğrencilerle çalışan öğretmenlerle yapılan çalışmada Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim almanın psikolojik iyi oluş ve iş doyumuyla arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. Ancak umut ve alt boyutlarında anlamlı farklılaşma göstermemektedir.

Sınırlılıklar ve Öneriler

1. Çalışma farklı bir grupta yapılabilir. Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi'nde (Piktes) çalışan öğretmenlerle bir çalışma yürütülebilir.
2. Öğretmenlerin psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumları arasında anlamlı ilişki var olduğu düşünüldüğünde öğretmenlerin işlerini yaparken elde ettikleri doyumun artmasıyla psikolojik iyi oluş ve umut düzeyleri de artacak olup bu durum iş verimini yükseltecektir. Öğretmenlerin iş doyumlarını arttırıcı çalışmalara, seminer ve eğitimlere yer verilebilir.
3. Araştırma sonucunda elde edilen sonuçları genelledebilmek adına değişkenlerin çeşitlendirilmesi, iller özelinde çalışmanın tekrarlanması değerlendirmenin kapsamının geliştirilmesi katkı sağlayacaktır. Bu çalışma psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunu ilişkisini farklı değerler açısından değerlendirmiş ve ortaya koymuştur. Psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunun birlikte veya ayrı olduğu çalışmalarda pozitif yönde ilişkili olduğu gözlemlenmiş, psikolojik iyi oluş, umut ve iş doyumunu ilişkisi konusunda toplum çalışmalarının yapılması geleceğimiz adına katkı sağlayacağını düşündürmüştür.
4. Psikolojik iyi oluşun umuda ya da iş doyumuna etkisi düşünüldüğünde ve araştırmanın sonuçları değerlendirildiğinde kişilerin psikolojik iyi oluş durumlarını nasıl pozitif tutacakları hakkında çeşitli seminerler düzenlenmesi toplum adına faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- AbuAlRub, R. F. (2004) Job stress, job performance, and social support among hospital nurses. *Journal of Nursing Scholarship*, 36, 73-78. DOI: 10.1111/j.1547-5069.2004.04016.x
- Acar, F. M. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik ve iş doyumunu düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi, [Yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi].
- Acock, A. C., & Hurlbert, J. S. (1993). Social networks, marital status, and well-being. *Social Networks*, 15, 309–334. DOI: 10.1016/0378-8733(93)90010-I
- Adams, G. A., King, L. A., & King, D. W. (1996). Relationships of job and family involvement, family social support, and work–family conflict with job and life satisfaction. *Journal of Applied Psychology*, 81(4), 411–420 DOI: 10.1037/0021-9010.81.4.411
- Ağapınar, S. (2011). Ağrı ilinde çalışan ebelerin tükenmişlik düzeylerinin iş doyumları ve empatik eğilimleri üzerine etkisi. [Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi].
- Akbaş, T. T. (2011) algılanan kişi-örgüt uyumunun örgütsel vatandaşlık davranışları üzerindeki etkisi: görgül bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 57–81.
- Akın, A. G. U., & Koçak, R. (2007). Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile iş doyumları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51(51), 353-370.
- Akın, A. & Yalnız, A. (2015). Yaşam Memnuniyeti Ölçeği (YMÖ) Türkçe formu: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(54), 95-102. DOI: 10.17755/esosder.68461
- Akgül, A. (2005). Faktör analizi. Tıbbi araştırmalarda istatistiksel analiz teknikleri SPSS uygulamaları. Emek Ofset, 441.
- Akgündüz, Y. (2013). Konaklama işletmelerinde İş doyumunu, yaşam doyumunu ve öz yeterlilik arasındaki ilişkinin analizi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 180-204.
- Akkaya, R. (2015). Öğretmenlerin kontrol odağı ile iş doyumunu arasındaki ilişki, [Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi].
- Aksungur, A. (2009). Kadın sağlığı eğitim ve araştırma hastanesinde çalışan ebe ve hemşirelerin iş doyumunu ve yaşam kalitesi düzeylerinin belirlenmesi, [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi].

- Akşit Aşık, D. (2010). Çalışanların iş doyumunu etkileyen bireysel ve örgütsel faktörler ile sonuçlarına ilişkin kavramsal bir değerlendirme. *Türk İdare Dergisi*, 467, 31-51.
- Akşit, G., Bozok, M. & Bozok, N. (2015). Zorunlu göç, sorunlu karşılaşmalar: hisar köyü, Nevşehir'deki Suriyeli göçmenler örneği. *Maltepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 92-116.
- Aktaş, H. & Şimşek, E. (2015). Bireylerin örgütsel sessizlik tutumlarında iş doyumunu ve duygusal tükenmişlik algılarının rolü. *International Journal of Management Economics and Business*. 10 (24), 205-230. DOI: 10.17130/ijmeb.2015.11.24.529
- Altan, İ. (2015). Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinde çalışan eğitim personelinde iş doyumunun genel ruh sağlığı düzeyine etkisinin branş çerçevesinde karşılaştırılması. [Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi].
- Altıncılıç, Ş. (2008). Okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumunu ve yaşam doyumlarının incelenmesi. [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi].
- Altıparmak, D. (2019). Öğretmenlerin yaşam amacı ve anlamı düzeyleri ve iyi oluşları arasındaki ilişkide öz-duyarlık değişkeninin aracı rolü, [Yüksek lisans tezi, Sabahattin Zaim Üniversitesi].
- Andrews, F. M., & Withey, S. B. (1976). *Social indicators of well-being: Americans perceptions of life quality*. New York: Plenum Press.
- Archer L. R., Keever R. R., Gordon R. A., & Archer, R. P., (1991). The relationship between resident's characteristics, their stress experiences, and their psychosocial adjustment at one medical school. *Acad Med*, 66(5): 300-1003. DOI: 10.1097/00001888-199105000-00018
- Aslan, G. (2020). İlkokul yöneticilerinin iş doyum düzeyleri ile yaşam doyum düzeylerinin incelenmesi. [Tezsiz yüksek lisans projesi, Pamukkale Üniversitesi].
- Aslan, Ö., Sekmen, K., Kömürcü, Ş., & Özet, A. (2007). Kanserli hastalarda umut. *CÜ Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 11(2), 18-24.
- Avşaroğlu, S., Deniz, M. E., & Kahraman, A. (2005). Teknik öğretmenlerde yaşam doyumunu iş doyumunu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 115-129.
- Aykırı, K. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki Suriyeli öğrencilerin eğitim durumlarına ilişkin görüşleri. *Turkish Journal of Primary Education*, 2, 44-56.
- Aypay, A. (2010). Genel Öz Yeterlik Ölçeğinin (GÖYE) Türkçe 'ye uyarılama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 113-131.

- Azimi, M. & Akan, D. (2019). Öğretmenlerin iş doyumu düzeyleri. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi (UEAD)*, 3(2), 126-138. DOI: 10.32960/uead.559025
- Bağcı, Z., & Kolbaşı, E. (2019). İş doyumu ve yaşam doyumu ilişkisi: bir kamu kurumu üzerinde analitik bir araştırma. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 119-123. DOI: 10.18506/anemon.471496
- Balcı, A. (2011). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Pegem Yayıncılık, 106.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84 (2), 191-215. DOI: 10.1037/0033-295X.84.2.191
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action*. Englewood Cliffs, NJ, 23-28.
- Barnum, D. D., Snyder, C. R., Rapoff, M. A., Mani, M. M. & Thompson, R. (1998). Hope and social support in psychological adjustment of children who have survived burn injuries and their matched controls. *Children's Health Care*, 27(1), 15-30. DOI: 10.1207/s15326888chc2701_2
- Baycan, A. (1985). An analysis of several aspects of job satisfaction between different occupational groups. [Master Thesis, Boğaziçi University].
- Beefink, F., Van Eerde, W., Rutte, C.G. & Bertrand, J. W.M. (2012) . Being successful in a creative profession: the role of innovative cognitive style, self regulation and self-efficacy. *Journal of Business Psychology*, 27(1), 71-81. DOI: 10.1007 / s10869-011-9214-9
- Bernardo, A. B. (2015). Hope in early adolescence: Measuring internal and external locus-of-hope. *Child Indicators Research*, 8(3), 699-715. DOI: 10.1007/s12187-014-9254-6
- Ben-Zur, H. (2003). Happy adolescents: The link between subjective well-being, internal resources, and parental factors. *Journal of Youth and Adolescence*, 32(2), 67-79. DOI: 10.1023/a:1021864432505
- Beter, Ö. (2006). Sınırlar ötesi umutlar: mülteci çocuklar. *Sabev Yayınları*, 5-6.
- Bilir, M. E. (2007). Öğretmen algılarına göre ilköğretim okul yöneticilerinin dönüşümcü liderlik özellikleri ile öğretmenlerin iş doyumu ilişkisinin incelenmesi, [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi].
- Bil, E. (2018). Ortaöğretim okullarının öğrenen örgüt, örgütsel güven ve iş doyumu düzeyleri arasındaki ilişki, [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi].
- Bilge, F., Arslan, A., & Doğan, Ş. (2016). Ankara ili sığınma evine başvuran kadınların problem çözme becerilerini değerlendirmeleri, akılcı olmayan düşünceleri,

- kızgınlık, umut ve özsaygı düzeylerine ilişkin karşılaştırmalı bir inceleme. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(13), 19-32.
- Bilgin, Y. (2018). Özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin çalışma yaşam kalitesi, psikolojik iyi oluş ve örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].
- Bingöl, N. (2006). Hemşirelerin uyku kalitesi, iş doyumunu düzeyleri ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi. [Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi].
- Bircan, H. H. (2001). İslam felsefesinde psikolojik iyi oluş. *İz Yayıncılık*, 58-59.
- Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Yardım Fonu [UNICEF]. [2016, Kasım]. Türkiye’de kayıp bir kuşak oluşmasını önlemek. http://www.unicefturk.org/public/uploads/files/10.2016_Children%20of%20Syria_revised_TR.pdf, Erişim tarihi:19.11.2019
- Blanchflower, G. D. & Oswald, J. A. (2004). “Well-being over time in Britain and the USA”, *Journal of Public Economics*, 88(7-8): 1359–1386. DOI: 10.1007 / s11205-012-0173-y
- Bolelli, M. (2020). Psikolojik sermayenin öznel iyi oluş üzerindeki etkileri: Türkiye’den bir araştırma, *International Journal of Management and Administration*, 4(8), 245-259. DOI: 10.29064/ijma.763064
- Bozkurt, B. N. (2019). Okul mutluluğunu etkileyen bir faktör: Öğretmenlerin politik becerileri [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi].
- Brief, A. P., Butcher, A. H., George, J. M., & Link, K. E. (1993). Integrating bottom-up and top-down theories of subjective well-being: The case of health. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64(4), 646–653. DOI:10.1037/0022-3514.64.4.646
- Brooks, R.B. (2001). Fostering motivation, hope, and resilience in children. *With Learning Disorder*, 51(1), 9-20. DOI: 10.1007/s11881-001-0003-4
- Bulut, A. (2015). Ortaöğretim öğretmenlerinin örgütsel psikolojik iyi oluş algılarının incelenmesi: bir norm çalışması. [Doktora tezi, Gaziantep Üniversitesi].
- Büyükgöze, H., & Özdemir, M. (2017). İş doyumunu ile öğretmen performansı ilişkisinin duygusal olaylar kuramı çerçevesinde incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 310-1025. DOI: 10.17679/inuefd.307041
- Büyükoztürk, Ş. (2012). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Pegem Akademi Yayıncılık.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, E.A., Kardeniz, Ş. & Demirel F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi.
- Can, A. (2016). SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi (4. Baskı). Pegem Akademi. 388.
- Canbay, S. (2007). İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin iş doyumunu ve denetim odağı ilişkisi. [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi].
- Canbay, H. (2010). Lise öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi].
- Canlı, S., Bingöl, N., & Göktaş, B. (2020). Huzurevinde çalışan yaşlı bakım elemanlarının algıladıkları sosyal destek ile iş ve yaşam doyumunu ilişkisi. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 23(3), 435-450.
- Cantor, N. & Sanderson, C. A. (1999). Life Task participation and well-being: The importance of taking part in daily life. In Kahneman, D., Diener, E., & Schwarz, N. (Ed.), Well-being: The foundations of hedonic psychology. Russell Sage Foundation, 415 – 436.
- Carr, A. (2016). Pozitif psikoloji. Ü. Şendilik (Çev.). Kaknüs.
- Cenkseven Önder, F. & Mukba, G., (2017). Üniversite Öğrencilerinde Umut ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkide Yaşam Amacının Aracı Rolü. International Journal of Social Science, 62: 103-116.
- Chen, G., Goddard, T. & Casper, W. J. (2004). Relating general and work-specific selfevaluations and work-related control beliefs to an expanded job attitudes criterion. Applied Psychology: An International Review, 53, 349-370. DOI: 10.1111/j.1464-0597.2004.00175.x
- Cherrington, A. (2015). A hopeful participatory engagement with rural south african children. Educational Research for Social Change (ERSC), 4(1), 40-54.
- Christoph, B. & Noll H-H.(2003).“Subjective Well-Being in the European Union during the 90s”, Social Indicators Research, 64 (3): 521–546. DOI: 10.1023/A:1025983431755
- Ciavocci, J., Heaven, P., & Davies, F. (2007), The impact of hope, self-esteem, and attributional style on adolescents school grades and emotional well-being: A longitudinal study. Journal of Research in Personality, 41(6), 1161-1178. DOI: 10.1016/j.jrp.2007.02.001

- Cin, G. (2018). Suriyeli öğrencilere eğitim veren sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar ve psikolojik sağlamlılık düzeyi: Adana ili örneği. [Yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi].
- Coşkun, İ. & Emin, M. N. (2016). Türkiye'deki Suriyelilerin eğitiminde yol haritası: Fırsatlar ve zorluklar. Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı [SETA] Yayınları, 14. http://file.setav.org/Files/Pdf/20160906135243_turkiyedeki-suriyelilerin-egitiminde-yol-haritasi-pdf.pdf, Erişim tarihi: 15.04.2020
- Cummins, R. A., & Nistico, H. (2002). Maintaining life satisfaction: the role of positive cognitive bias. *Journal of Happiness Studies*, 3,37-69. DOI: 10.1023/A:1015678915305
- Çankaya, Z. C. & Meydan, B. (2018). Ergenlik döneminde psikolojik iyi oluş ve umut. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65), 207-222. DOI: 10.17755/esosder.316977
- Çaylak, M., Çetin, H., Zetter, S. A., & Taş, S. (2013). İş doyumu ve çalışanların demografik özellikleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesi: Antalya Atatürk Devlet Hastanesi örneği. *Akdeniz İ. İ. B.F. Dergisi* (26), 145-163.
- Çelebi, G. Y., & Çelebi, B. (2020). Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin değişkenler açısından incelenmesi. *Academic Review of Humanities and Social Sciences*, 3(1), 179-189.
- Çirkin, Z., & Göksel, T. (2016). Psikolojik iyi oluş ve gelir. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 71(2), 375-400.
- Çulha, Y. (2017). Okul psikolojik danışmanlarının müdürlerinin liderlik stillerini algıları ile kendi iş doyumu ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi].
- Dağdeviren Gözen, E. (2007). İş tatmini ve örgütsel bağlılık sigorta şirketleri üzerinde bir uygulama. [Yüksek lisans tezi, Atılım Üniversitesi].
- Deci, E.L., ve Ryan, R.M. (2008). Hedonia, Eudaimonia, And Well-Being: An Introduction. *Journal of Happiness Studies*, 9(1), 1-11. DOI 10.1007/s10902-006-9018-1
- Demir Polat, D. (2018). Öğretmenlerin yılmazlık düzeyleri ile iş doyumu, mesleki tükenmişlik, örgütsel bağlılık düzeyleri ve örgüt iklimi algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi, [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi].

- Demir, R., & Murat, M. (2017). Öğretmen adaylarının psikolojik iyi oluş, iyimserlik, yaşam anlamı ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 347-378. DOI: 10.26466/opus.347656
- Demir, S. (2010). Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastaneleri çalışanlarının tükenmişlik ve iş doyumunu düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi, [Yüksek lisans tezi Atılım Üniversitesi].
- Demirtaş, A. S., Baytemir, K., & Güllü, A. (2018). Pedagojik formasyon öğrencilerinde umut ve mental iyi oluş: Yapılandırmacı düşünmenin aracı rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 317-331. DOI: /10.17860/mersinefd.354636
- Demirtaş, H. (2010). Dershane öğretmenlerinde örgütsel bağlılık ve iş doyumunu. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 177-206.
- Demirtaş, Z. & Alanoğlu, M. (2015). Öğretmenlerin karara katılımı ve iş doyumunu arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 83-100.
- Demirtaş, Z. & Nacar, D. (2018). Öğretmenlerin iş doyumunu ve örgütsel sessizlik algıları arasındaki ilişki. *Journal of Educational Reflections*, 2(1). 13-23.
- Deneve, K. M. & Cooper, H. (1998). The happy personality: A meta-analysis of 137 personality traits and subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 124(2), 197-229. DOI: 10.1037/0033-2909.124.2.197
- Deniz, T. (2014). Uluslararası göç sorunu perspektifinde Türkiye. *Tsa Dergisi*, 18(1), 175-204.
- Deniz, O., & Yıldız, M. Z. (2016). 2011 depreminin van kentindeki sığınmacılar üzerine etkisi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 21(35), 63. DOI: 10.17295/cd.31205
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*. 75(3), 542–575.
- Diener, E., Horwitz, J., & Emmons, R. A. (1985). Happiness of the very wealthy. *Social indicators research*, 16(3), 263-274 DOI: 10.1007/BF00415126
- Diener, E. & Diener, M. (1995). Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(4), 653-663. DOI: 10.1037 / 0022-3514.68.4.653
- Diener, Ed, Eunkook M. Suh, Richard E. Lucas ve Heidi L. Smith (1999), “Subjective well-being: three decades of progress”, *Psychological Bulletin*, 125 (2): 276-302. DOI: 10.1037 / 0033-2909.125.2.276

- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), 34-43.
- Diener, E. & Seligman, M. (2002). Very happy people. *American Psychological Society*, 13(1), 81-84. DOI: 10.1037/0003-066X.55.1.34
- Diener, E., Lucas, Richard E., & Scollon, Christie N.. (2006). Beyond the hedonic treadmill: Revising the adaptation theory of well-being. *American Psychologist*, 61(4), 305-314. DOI: 10.1037/0003-066X.61.4.305
- Dikmen, A. A. (1995). İş doyumu ve yaşam doyumu ilişkisi. *Atatürk Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 50(3), 115-140.
- Dilsiz, B. (2006). Konya ilindeki orta okullarında çalışan öğretmenlerin tükenmişlik ve iş doyumu düzeylerinin göre değerlendirilmesinin çok değişkenli değişken analizi. [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi].
- Dinç, G. (2018). Özel eğitim kurumlarında çalışan özel eğitim öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile öznel iyi oluş düzeylerinin incelenmesi, [Yüksek lisans tezi, Biruni Üniversitesi].
- Dinler, A. (2010). Isparta ili otel işletmelerinde çalışanların iş doyumu ve tükenmişlik düzeyleri ile etkileyen etmenler. [Yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi].
- Diri, M.S. & Kıral, E. (2016). Ortaokul Öğretmenlerinin İş Doyumlarının Mesleki Tükenmişlik Düzeylerine Etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 125-149. DOI: 10.21764/efd.81587
- Doğan, A., Deniz, M. E., Odabas, H., Özyeşil, Z., & Özgirgin, N. (2012). Job and life satisfaction of the medical staff in rehabilitation centers. *Turkish Journal of Physical Medicine and Rehabilitation*, 58, 16-21.
- Dost, M. T. (2004). Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri. [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi].
- Dufault, K. J. & Martocchio, B. C. (1985). Hope: Its spheres and dimensions. *Nursing Clinics of North America*, 20(2), 379-391.
- Duggleby W., Cooper D. & Penz K. (2009). Hope, self-efficacy, spiritual wellbeing and job satisfaction. *Journal of Advanced Nursing* 65(11), 2376–2385. DOI: 10.1111/j.1365-2648.2009.05094.x
- Duran, A. (2016). Okul yöneticilerinin mutluluk düzeylerinin öz-yeterlikleriyle ilişkisi. [Yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi].

- Durmuş, A. (2015). Psikolojik danışmanların öz-yeterlikleri ile iş doyumu ve yaşam doyumları arasındaki ilişki, [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi].
- Durmuş, S., & Günay, O. (2007). Hemşirelerde iş doyumu ve anksiyete düzeyini etkileyen faktörler. *Erciyes Tıp Dergisi*, 29(2), 139-146.
- Duruel, M. (2016). Suriyeli sığınmacıların eğitim sorunu. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 30(5), 1399-1414.
- Düzgün, O. (2016). Ortaokulda görev yapmakta olan öğretmenlerin mutluluk düzeyleri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişki, [Yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi].
- Ege, N. (2018). Örgütsel sessizlik ve psikolojik iyi oluş ilişkisinin incelenmesi: Gediz Elektrik Dağıtım A.Ş. örneği. [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi].
- Eğinli, A. T. (2009). Çalışanlarda iş doyumu düzeyi: kamu ve özel sektör çalışanlarının iş doyumuna yönelik bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23 (3), 35-52.
- Ekşi, E. L. (2013). Devlet ve vakıf üniversitelerindeki İngilizce okutmanların iş doyumu. [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi].
- Ekşi, H., Ismuk, E. & Parlak, S. (2015). Okul psikolojik danışmanlarında iş doyumunun yordayıcısı olarak psikolojik danışma öz yeterliği ve dinleme becerileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 84-103.
- Er, A. R. & Bayındır, N. (2015). İlkokula giden mülteci çocuklara yönelik sınıf öğretmenlerinin pedagojik yaklaşımları. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 175-185.
- Erci, B., Yılmaz, D. & Budak, F. (2017). Yaşlı bireylerde özbakım gücü ve yaşam doyumunun umut düzeylerine etkisi. 8(2),72-76. DOI:10.14744/phd.2017.52714
- Erdoğan, O. (2013). İlköğretim öğretmenlerinin öz yeterlilik ve başarı algılarında yordayıcı olarak akademik iyimserlik, umut ve mesleki haz. [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi].
- Eren, E. (2001). Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi. Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Ergen, H., & Şahin, E. (2019). Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilerin eğitimi ile ilgili yaşadıkları problemler. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(44), 377-405.
- Ertan, K. A. & Ertan, B. (2017). Türkiye'nin göç politikası. *İktisat ve Sosyal Bilimlerde Güncel Araştırmalar*, 1(2), 7-39.
- Ertürk, M. (1995). İşletmelerde yönetim ve organizasyon. Beta Basım Yayım.

- Ertürk, E. & Keçecioglu, T. (2012). Çalışanların iş doyumları ile mesleki tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiler: Öğretmenler üzerinde örnek bir uygulama. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 12(1), 39-52.
- Ersoy, B. (2006). Toplumsal değerler ve çalışanların iş doyumları arasındaki ilişki: ampirik bir uygulama, [Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi].
- Eryılmaz, A. (2013). Pozitif psikolojinin psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında gelişimsel ve önleyici hizmetler bağlamında kullanılması. *The Journal of Happiness and Well-Being*, 1(1), 1-22.
- Eryılmaz, A. (2016). Ergenler için öznel iyi oluşu artırma stratejileri ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(33), 81-88.
- Eryılmaz, A. & Ercan, L. (2011). Öznel iyi oluşun cinsiyet, yaş grupları ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36), 139-151.
- Eser, Ş. (2010). Okul öncesi öğretmenlerinde iş doyumları, meslektaş ilişkileri ve okul idaresi desteği arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Tekirdağ ili örneği). [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi].
- Feldman, D. B. & Kubota, M. (2015). Hope, self-efficacy, optimism, and academic achievement: Distinguishing constructs and levels of specificity in predicting college grade-point average. *Learning and Individual Differences*, 37, 210-216. DOI: 10.1016/j.lindif.2014.11.022
- Filiz, Z. (2014). Öğretmenlerin iş doyumları ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(23), 157-172. DOI: 10.17130/ijmeb.2014.10.23.437
- Fugl-Meyer, A. R., Melin, R. & Fugl-Meyer, K. S. (2002). Life satisfaction in 18 to 64 year old Swedes: In relation to gender, age, partner and immigrant status. *Journal of Rehabilitation Medical*, 34, 239-246. DOI: 10.1080 / 165019702760279242
- Fujita, F. (1991). An investigation of the relation between extroversion, neuroticism, positive affect, and negative affect. [Master's thesis, University of Illinois].
- Frijters, P., Haisken-DeNew, J. & Shields, A. M. (2004). Investigating the pattern and determinants of life satisfaction in Germany following reunification. *Journal of Human Resources*, 39 (3): 649-674. DOI: 10.2307/3558991
- Fromm, E. (1994). Kendini savunan insan. N. Arat (Çev.), Say Yayınları.

- Gall, TL, Charbonneau, C., Clarke, NH, Grant, K., Joseph, A. & Shouldice, L. (2005). Understanding the nature and role of spirituality in relation to coping and health: a conceptual framework. *Psychol.* 46(2), 88–104. DOI: 10.1037/h0087008
- Gamsız, Ş., Yazıcı, H. & Altun, F. (2013). Öğretmenlerde A tipi kişilik, stres kaynakları, öz yeterlik ve iş doyumunu. *e-Turkish Studies*, 8, 1475-1488.
- Gencer, T. E. (2017). Göç ve eğitim ilişkisi üzerine bir değerlendirme: Suriyeli çocukların eğitim gereksinimi ve okullaşma süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (54), 838-851. DOI: 10.17719/jisr.20175434652
- Genç, H., Şahin, Y. & Altuntaş, S. (2020). Öğretmenlerde psikolojik iyi oluş ve iyimserlik üzerine bir araştırma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 178-192. DOI: 10.17679/inuefd.555345
- Gilman, R. & Huebner, E. S. (2006). Characteristics of adolescents who report very high life satisfaction. *Journal of Youth and Adolescence*, 35, 311–319. DOI: 10.1007/s10964-006-9036-7
- Göçer, V., Özer, S., & Ürünibrahimoğlu, M. (2020). Sınıf öğretmenlerinin suriyeli mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının hizmet içi eğitim bağlamında incelenmesi: bir karma yöntem araştırması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 24-41. DOI: 10.29129/inujgse.765149
- Gökdere, A. Y. (1978). Yabancı ülkelere işgücü akımı ve Türk ekonomisi üzerine etkileri. *Türkiye İş Bankası*.
- Gönen, T. (2020). Özel okullarda çalışan öğretmenlerin psikolojik sağlamlıkları ve iş doyumlarının mesleki tükenmişlik düzeylerine etkisi: Mardin ili Örneği, [Yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi].
- Gülcan, A. & Bal, P. N. (2014). Genç yetişkinlerde iyimserliğin psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunu üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 2(1), 41-52.
- Güçray, S. S. (1989). Çocuk yuvasında ve ailesi yanında kalan 9, 10 ve 11 yaş çocuklarının özsayı gelişimini etkileyen bazı faktörler, [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi].
- Günay, A. (2016). Kabin Ekiplerinde İş Doyumu ve Tükenmişlik Sendromu, [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi].
- Günay Cır, K. (2020). Çocukların ve Ebeveynlerinin Psikolojik iyi oluş ve Umud Düzeylerinin Karşılaştırılması, [Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi].

- Günbayı, İ., & Tokel, A. (2012). İlköğretim okulu öğretmenlerinin iş doyumu ve iş stresi düzeylerinin karşılaştırmalı analizi. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 77-95.
- Güner, F., Çiçek, H., & Can, A. (2014). Banka çalışanlarının mesleki stres ve tükenmişlik düzeylerinin iş doyumu ve yaşam doyumu düzeyleri ile ilişkisi. *Journal of Alanya Faculty of Business*, 6(3), 59-76.
- Haller, M. ve Hadler, M. (2006). "How Social Relations and Structures Can Produce Happiness and Unhappiness: An International Comparative Analysis". *Social Indicators Research*, 75 (2):169–216. DOI: 10.1007 / s11205-004-6297-y
- Hamamcı, R. A. M., & Mustafa, A. Y. (2020). Irak muhasebe meslek mensuplarının mesleki tükenmişlik, iş doyumu ve yaşam doyumlarının incelenmesi: Kerkük örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (43), 219-240.
- Haroz, E. E., Jordans, M., Jong, J., Gross, A., Bass, J. & Tol, W. (2015). Measuring hope among children affected by armed conflict cross-cultural construct validity of the Children's Hope Scale. *Assessment*, 24, 528-539. DOI: 10.1177/1073191115612924
- Headey, B., & Wearing, A. (1992). *Understanding happiness: A theory of subjective well being*. Longman Cheshire.
- Human Rights Watch. (2015, Kasım). Türkiye'deki Suriyeli mülteci çocukların eğitime erişiminin önündeki engeller-kayıp nesil olmalarını önlemek. <https://www.hrw.org/tr/report/2015/11/09/283247> Erişi tarihi: 02.05.2020
- Huppert, F. A. (2009). Psychological well-being: Evidence regarding its causes and consequences. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 1(2), 137–164. DOI: 10.1111/j.1758-0854.2009.01008.x
- Hybron, D. (2000). Two philosophical problems in the study of happiness. *Journal of Happiness Studies*, 1, 207-225. DOI: 10.1023/A:1010075527517
- Irmak, B. (2020). Fen bilimleri derslerine yönelik kalıplaşmış düşünce ölçeği geliştirme ve uygulama çalışması, [Yüksek lisans tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi].
- İlhan, T. (2009). Üniversite öğrencilerinin benlik uyumu modeli: yaşam amaçları, temel psikolojik ihtiyaçlar ve öznel iyi oluş. [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi].
- Judge, T.A. & Watanabe, S. (1993). Another look at the job satisfaction-life satisfaction relationship, *Journal of Applied Psychology*, 78(6); 939-948. DOI: 10.1037/0021-9010.78.6.939

- Judge, T. A., Locke, E. A., Durham, C. C., & Kluger, A. N. (1998). Dispositional effects on job and life satisfaction: The role of core evaluations. *Journal of applied psychology*, 83(1), 17-34. DOI: 10.1037/0021-9010.83.1.17
- Judge, T. A., & Watanabe, S. (1993). Another look at the job satisfaction-life satisfaction relationship. *Journal of applied psychology*, 78(6), 939-948. DOI: 10.1037/0021-9010.78.6.939
- Kağan, M. (2010). Ankara ilindeki devlet ve özel ilköğretim okulları ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde çalışan rehber öğretmenlerin iş doyumlarının incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 39-55.
- Kahveci, G., Kotbaş, S., & Bayram, S. (201?). Öğretmenlerin örgütsel erdemlilik düzeyleri ile iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi [Journal of Theoretical Educational Science]*, 12(1), 205-226. DOI: 10.30831/akukeg.428332
- Kara, M., M. (2010). İş tatmini ile mutluluk ve başarı arasındaki ilişkinin incelenmesi, [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi].
- Karadağ, N. (2013). Tükenmişlik ve iş doyumunu (Kırklareli Devlet Hastanesi hemşireleri örneği), [Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi].
- Karadeniz, G. & Zabcı, N. (2020). Pandemi döneminde uzaktan eğitim veren öğretmenlerin çalışma koşulları ve algıladıkları stres ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki. *MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi MSFAU Journal of Social Sciences*, 2 (22): 301-314.
- Karagöz, Y. (2019). SPSS VE AMOS Uygulamaları Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği. Nobel Yayıncılık
- Karakaya Çiçek, H., & Çoruk, A. (2017). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları ile iş doyumunu algıları arasındaki ilişki. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 750-761. DOI: 10.14582/DUZGEF.1838
- Karaköse, T., & Kocabaş, İ. (2006). Özel ve devlet okullarında öğretmenlerin beklentilerinin iş doyumunu ve motivasyon üzerine etkileri. *Journal of Theory & Practice in Education (JTPE)*, 2(1), 3-14.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi (17. Baskı). Ankara: Nobel yayın dağıtım, 81-83.
- Karlıdağ, R., Ünal, S., & Yoloğlu S. (2000). Hekimlerde iş doyumunu ve tükenmişlik düzeyi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 11, 49-57

- Kaypak, Ş (2016). Çevresel güvenlik ve yansımaları (Hatay örneğinde). *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(35), 19-34.
- Keng, K. A., & W. S. Hooi. 1995. "Assessing Quality of Life in Singapore: An Exploratory Study." *Social Indicators Research* 35 (1): 71–91. DOI: 10.1080/13603116.2020.1726511
- Kenny, M. E., Walsh-Blair, L. Y., Blustein, D. L., Bempechat, J., & Seltzer, J. (2010). Achievement motivation among urban adolescents: Work hope, autonomy support, and achievement-related beliefs. *Journal of Vocational Behavior*, 77(2), 205-212. DOI: 10.1016/j.jvb.2010.02.005
- Keser, A. (2006). Çalışma Yaşamında Motivasyon. Alfa Akademi Basın Yayın Dağıtım, 89.
- Keser, A. (2018). İşte mutluluk araştırması. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 14(1), 43-57.
- Keyes, C. L., Shmotkin, D., & Ryff, C. D. (2002). Optimizing Well-Being: The Empirical Encounter Of Two Traditions. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 82(6), 1007. DOI: 10.1037/0022-3514.82.6.1007
- Kezer, F., Ogurlu, Ü., & Akfırat, O.N. (2016). Eleştirel düşünme eğilimi, genel öz yeterlik ve umutsuzluk arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34), 202-218.
- Kılcan, B., Çepni, O. & Kılınç, A. Ç. (2017). Mülteci öğrencilere yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1045-1057. DOI: 10.14687/jhs.v14i2.4324
- Kılıç, Ö. S. (2011). İlköğretim okullarında görev yapan okul müdürü ve öğretmenlerin iş doyumu. (Tokat ili örneği). [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi].
- Kınık, S. (2007). Kişilik özellikleri ile iş doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi, [Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi]
- Kırcı Çevik, N., & Korkmaz, O. (2014). Türkiye’de yaşam doyumu ve iş doyumu arasındaki ilişkinin iki değişkenli sıralı probit model analizi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 126-145.
- Kırık, M. A. & Sönmez, M. (2017) İletişim ve psikolojik iyi oluş ilişkisinin incelenmesi. *İNİF E-dergi*, 2 (1), 15-26.
- Kirmayer L. J., Dandeneau S., Marshall E, Phillips M. K., & Williamson K. J. (2011). Rethinking resilience from indigenous perspectives, *Can J. Psychiatry*, 56(2), 84-91. DOI: 10.1177/070674371105600203

- Kocaman, E. (2019). Bir grup yetişkinde umut ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi, [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi].
- Koç, C. (2014). Gündüz çalışan infaz ve koruma memurları ile vardiyalı çalışan infaz ve koruma memurları arasında iş doyumunu ve tükenmişliğin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi].
- Konan, N., & Taşdemir, A. (2019). Öğretmenlerin örgütsel ikiyüzlülük algıları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri algıları arasındaki ilişki. *Scientific Educational Studies*, 3(2), 132-152. DOI: 10.31798/ses.655939
- Korkmaz, A. (2013). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin çatışma yönetimi stratejileri ve iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. [Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi].
- Korkut, K., Babaoğlu, E. (2012). Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançları. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 8 (16): 269-282.
- Koyutürk, N. (2014). Sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan ve olmayan okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumunu ve tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi, [Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi].
- Köker, S. (1991). Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumunu düzeyinin karşılaştırılması [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi].
- Körükçü, Ö. (2004). Altı yaş grubundaki çocukların özsaygı düzeyleri ile anne empatik becerilerinin incelenmesi [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi].
- Köylü, D. & Gündüz, Y. (2018). Öğretmenlerin karar alma sürecine katılım düzeylerinin örgütsel bağlılık ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisi. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 279-299.
- Küçük, S. (2010). Sağlık çalışanlarında iş doyumunu ve iş doyumunu etkileyen stres faktörleri (Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Laboratuvar Teknikerleri örneği), [Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi].
- Kümbül Güler, B. & Emeç, H. (2006). Yaşam Memnuniyeti ve Akademik Başarıda İyimserlik Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(2): 129-149.
- Küçük, S. (2014). Sağlık çalışanlarında iş doyumunu ve iş doyumunu etkileyen stres faktörleri (Akdeniz Üniversitesi Hastanesi laboratuvar teknikerleri örneği), [Yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi].

- Küsgülü, Ü. (2014). Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş, umut ve narsisizm düzeylerinin incelenmesi, [Yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi].
- Kylma, J. (2005). Dynamics of hope in adults living with HIV/AIDS: a substantive theory. *Journal of advanced nursing*, 52 (6), 620-630.
- La Barbera, P. A., & Gürhan, Z. (1997). The role of materialism, religiosity, and demographics in subjective well-being. *Psychology & Marketing*, 14(1), 71–97. DOI: 10.1002/(SICI)1520-6793(19970 1)14:13.0.CO;2-L
- Law, F. M., & Guo, G. J. (2016). Correlation of hope and self-efficacy with job satisfaction, job stress, and organizational commitment for correctional officers in the Taiwan prison system. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 60(11), 1257-1277. DOI: 10.1177/0306624X15574997
- Lazarus, R. S. (1993). From psychological stress to the emotions: A history of changing outlooks. In Porter L.W. & Rosenzweig, M. R. (Eds.), *Annual review of psychology* 44, 1–21. Annual Reviews Inc.
- Lee, R. G., Seccombe, K.& Shehan, L. C. (1991). Marital status and personal happiness:an analysis of trend data, *Journal of Marriage and the Family*, 53 (4): 839-844. DOI:10.2307/352991
- Lyubomirsky, S. & Lepper, H. S. (1999). A measure of subjective happiness: Preliminary reliability and construct validation. *Social Indicators Research*, 46, 37–155. DOI: 10.1023/A:1006824100041
- Lyubomirsky, S. (2001). Why are Some People Happier Than Others? The Role of Cognitive and Motivational Processes in Well-Being. *American Psychologist*, 56(3): 239. DOI: 10.1037/0003-066X.56.3.239
- Lyubomirsky, S., Sheldon, K. M. & Schkade, D. (2005). Pursuing Happiness: The Architecture of Sustainable Change. *Review of General Psychology*, 9, 111-131. DOI: 10.1037/1089-2680.9.2.111
- Magaletta, P. R. & Oliver, J. M. (1999). The Hope Construct, Will, And Ways: Their Relations With Self-Efficacy, Optimism, And General Well-Being. *Journal Of Clinical Psychology*, 55(5): 539-551. DOI: 10.1002/(SICI)1097-4679(199905)55:5<539: AID-JCLP2>3.0.CO;2-G
- Malkoç, A. (2011). Öznel iyi oluş müdahale programının üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerine etkisi. [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi].

- Markus, H. R. & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: implication for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98, 224–253. DOI: 10.1037/0033-295X.98.2.224
- Marques, S. C., Lopez, S. J. & Mitchell, J. (2013). The role of hope, spirituality and religious practice in adolescents' life satisfaction: Longitudinal findings. *Journal of Happiness Studies*, 14(1), 251–261. DOI: 10.1007/s10902-012-9329-3
- Marques, S. C., Pais-Ribeiro, J. L. & Lopez, S. J. (2011). The role of positive psychology constructs in predicting mental health and academic achievement in children and adolescents: A two-year longitudinal study. *Journal of Happiness Studies*, 12(6), 1049- 1062. DOI: 10.1007/s10902-010-9244-4
- Melik, F. (2014). Pnömokonyoz tanısı alan ve tanı almayan sağlıklı mavi yakalı çalışanların tükenmişlik, iş doyumunu ve yaşam doyumlarının incelenmesi, [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi].
- Menekşe, M. (2019). Psikolojik danışmanların bilinçli farkındalık düzeyleri ile umut ve sürekli kaygı arasındaki ilişkinin incelenmesi, [Yüksek lisans tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi].
- Meydan, C.H. (2011). İş tatmini ve öz-yeterliğin örgüt içi girişimciliğine etkisi: Kamu sektöründe bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 25-40.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2009). İlköğretim 1. 2. ve 3. Sınıflar hayat bilgisi dersi öğretim programı ve kılavuzu. <http://talimterbiye.mebnet.net/Ogretim%20Programlari/ilkokul/2010-2011/HayatBilgisi-3.S%C4%B1n%C4%B1f.pdf> , Erişim tarihi: 20.11.2020
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2016a). Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PIKTES). <https://piktes.gov.tr/> , Erişim tarihi: 05.03.2020
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017). Hayat bilgisi dersi öğretim programı (İlkokul 1. 2. ve 3. Sınıflar). http://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_06/09163829_HAYAT_BYLGYS_Y.pdf , Erişim tarihi: 30.04.2020
- Moilanen I, Antero M, Hanna E, Varpu P & Lauri V (1998) Long term outcome of migration in childhood and adolescents. *Int J Circumpolar Health*, 57, 180-187.
- Muyskens, J. L. (1979). *The Sufficiency of Hope*. Temple University Press.

- Myers, G. D. & Diener, E. (1995). "Who Is Happy?", *Psychological Science*, 6 (1), 10–19. DOI: 10.1111/j.1467-9280.1995.tb00298.x
- Nal, M., & Nal, B. (2018). Sağlık çalışanlarının iş doyumunu düzeylerinin incelenmesi: bir kamu hastanesi örneği. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 131-140.
- Namdar, A. (2018). Bir grup öğrencide umut, kaygı ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki, [Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi].
- Near, J. P., Rice, R. W., & Hunt, R. G. (1987). Job satisfaction and life satisfaction: A profile analysis. *Social Indicators Research*, 19(4), 383-401.
- O'Rourke, J. & Cooper, M. (2010). Lucky to be happy: A study of happiness in Australian primary students. *Australian Journal of Educational & Developmental Psychology*. 10, 94-107.
- Oswald, J. A. (1997). Happiness and economic performance. *Economic Journal*, 107(5), 1815–183. DOI:10.1111/j.1468-0297.1997.tb00085.x
- Oymak, Y. C. (2017). Psikolojik iyi oluş ile iş doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi, [Doktora tezi, Haliç Üniversitesi].
- Ölçüm, D. (2015). Okul yöneticilerinin karar verme stillerinin öğretmenlerin iş doyumuna etkisi (Sakarya ili örneği), [Yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi].
- Özdamar, K. (1999) Paket Program ile İstatistiksel Veri Analizi 1. Kaan Kitabevi.
- Özkan, G. V. (2011). İşyerinde Yıldırma (Mobbing) ve İş Doyumu İlişkisi. [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi].
- Özkan, A. (2017). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin iş doyumunu düzeyleri (Balıkesir ili merkez ilçeler örneği), [Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi].
- Öztürk, Z., Çelik, G., & Örs, E. (2020). Sağlık çalışanlarında tükenmişlik ve iş doyumunu ilişkisi: bir kamu hastanesi örneği. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 6(2), 328-349.
- Öztürk, F., & Tutan, A. (2020). Peyzaj sektöründe kalite yönetim sistemleri kapsamında çalışanların iş doyumunu. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(4), 26-40. DOI: 10.46291/Al-Farabi.050403
- Peiro, A. (2006). Happiness, satisfaction and socio-economic conditions: some international evidence. *The Journal of Socio-Economics*, 35(2), 348-365. DOI: 10.1016/j.socec.2005.11.042

- Pınar, Ş., & Mazman, İ. (2016). Ortadoğu'da Göç Hareketleri ve Türkiye'ye Etkisi. <https://muham.org/ortadoguda-goc-hareketleri-ve-turkiyeye-etkisi.html>, Erişim tarihi: 20.04.2020.
- Pişkin, M. (2003). Özsayı geliştirme eğitimi. Kuzgun, Y. (Ed.), İlköğretimde rehberlik. Nobel Yayınları, 95-123.
- Rain, J. S., Lane, I. M., & Steiner, D. D. (1991). A current look at the job satisfaction/life satisfaction relationship: Review and future considerations. *Human relations*, 44(3), 287-307. DOI: 10.1177/001872679104400305
- Redmond, B. F. (2015). Self-Efficacy and Social Cognitive Theory. <https://wikispaces.psu.edu>, Erişim tarihi: 27.02.2021.
- Rogler, R.S. (1994) The immigration experience and mental health. *Health and Behavior*, 8: 72-84.
- Rousseau C. & Nadeau L (2003) Migration, exil et santé mentale. In Baubet, T. ve Moro, M.R.(Eds), *Psychiatrie et Migration*, Masson, 148-154.
- Ryan, R.M. & Deci, E.L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52, 141–166. DOI: 10.1146/annurev.psych.52.1.141
- Ryff, C.D. (1989) Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*. 51, 1173-1182. DOI: 10.1037/0022-3514.57.6.1069.
- Ryff, C. D., Magee, W. J., Kling, K. C., & Wing, E. H. (1999). Forging macro-micro linkages in the study of psychological well-being. (Ed. Ryff C.D., Magee, J.W.). *The self and society in aging processes*, Springer Publishing Company, 247-278.
- Sabuncuoğlu, E. T. (2008). Rol çatışmasının ve rol belirsizliğinin tükenmişlik ve iş doyumunu üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(1), 35-49.
- Sayar, K. (2009). *Yavaşla*. Timaş Yayınları.
- Sağkal, A. S. & Türnüklü, A. (2017). Barış eğitimi programının lise öğrencilerinin öznel iyi oluş ve umut düzeyleri üzerindeki etkileri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(47), 69-85.
- Sağlam, H. İ. & Kanbur, N. İ. (2017). Sınıf öğretmenlerinin mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 310-323.

- Sarpkaya, R. (2000). Liselerde çalışan öğretmenlerin iş doyumu: Manisa ili örneği. *Amme İdaresi Dergisi*, 33(3), 111-124.
- Sapmaz, F. & Doğan, T. (2012). Psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak iyimserlik. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 63-69.
- Scholz, U., Doña, B. G., Sud, S., & Schwarzer, R. (2002). Is general self-efficacy a universal construct? Psychometric findings from 25 countries. *European Journal of Psychological Assessment*, 18(3), 242–251. DOI: 10.1027/1015-5759.18.3.242
- Scholz, U. & Schwarzer, R. (2005). The general self-efficacy scale: multicultural validation studies. *The Journal Of Psychology*, 139 (5), 439-457. DOI: 10.3200/JRLP.139.5.439-457
- Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values? *Journal of Social Issues*, 50(4), 19-45. DOI: 10.1111/j.1540-4560.1994.tb01196.x
- Seçer, Ş. (2013). SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi: Analiz ve raporlaştırma. Anı Yayıncılık.
- Seligman, M. E. P. & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5-14. DOI: 10.1037/0003-066X.55.1.5.
- Sevimli, F., & İşcan, Ö. F. (2005). Bireysel ve iş ortamına ait etkenler açısından iş doyumu. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 5(1), 55-64.
- Sezer, E. (2015). İlkokul müdürlerinin öğretmenler tarafından algılanan yöneticilik performansları ile öğretmenlerin iş doyumu arasındaki ilişki, [Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi].
- Sıvackı, S. (2019). Tükenmişlik sendromunun ve iş doyumunun yaşam doyumunu ile ilişkisi: Özel sektör çalışanları üzerinde bir araştırma [Master's thesis, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi].
- Snyder, C. R., Irving, L., & Anderson, J. R. (1991). Hope and health: Measuring the will and ways. In C. R. Snyder & D. R. Forsyth (Eds.), *Handbook of social and clinical psychology: The health perspective* (pp. 285–305), Elmsford, NY: Pergamon Press.
- Snyder, C. R., Harris, C., Anderson, J. R., Holleran, S. A., Irving, L. M. & Harney, P. (1991). The will and the ways: development and validation of an individual-differences measure of hope. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 570–585. DOI: 10.1037/0022-3514.60.4.570

- Snyder, C.R. (1996) To hope, to lose, and hope again. *Journal of Personal and Interpersonal Loss*, 1, 1-16. DOI: 10.1080/15325029608415455
- Snyder, C. R., Sympson, S.C., Ybasco, F.C., Borders, T. F., Babyak, M.A. & Higgins, R.L., (1996). Development and validation of the state hope scale. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 321–335. DOI: 10.1037/0022-3514.70.2.321
- Snyder, C. R., Hoza, B., Pelham, W. E., Rapoff, M., Ware, L., & Danovsky, M. (1997). The development and validation of the Children's Hope Scale. *Journal of Pediatric Psychology*, 22 (3), 399 – 421. DOI: 10.1093/jpepsy/22.3.399
- Snyder, C. R. (2000). Hypothesis: There is hope. In C. R. Snyder (Eds.), *Handbook of hope: Theory, measures, and applications*, CA: Academic Press, 3-21.
- Snyder, C. R. (2002). Hope theory: Rainbows in the mind. *Psychological Inquiry*, 13(4), 249-275. DOI: 10.1207/S15327965PLI1304_01
- Snyder, C. R. (2005). Measuring hope in children. In K. A. Moore & L. H. Lippman (Eds.), *What do children need to flourish? Conceptualizing and measuring indicators of positive development*, Springer, 61-73.
- Solmuş, T. (2005). İş yerinde duygularımız: stres ve iş doyumunu. *Kariyer.net Dergi*, 28: 38-39.
- Söner, O. & Yılmaz, O. (2020). Özel Eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları ve tükenmişlik düzeyleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(3), 668-682.
- Staats, S. (1987). Hope: Expected positive affect in an adult sample. *Journal of Genetic Psychology*, 148(3), 357-365. DOI: 10.1080/00221325.1987.9914565
- Stephanou, G., Gkavras, G. & Doulkeridou, M. (2013). The role of teachers' self-and collective-efficacy beliefs on their job satisfaction and experienced emotions in school. *Psychology*, 4(3), 268-278. DOI: 10.4236/psych.2013.43A040
- Suhail, K. & Chaudhry, R. H. (2004). Predictors of subjective well-being in an eastern muslim culture. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 23(3), 359–376. DOI: 10.1007/s10902-015-9616-x
- Suh, E., Diener, E., & Fujita, F. (1996). Events and subjective well-being: only recent events matter. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(5), 1091-1102. DOI: 10.1037/0022-3514.70.5.1091

- Sünter, A. T., Canbaz, S., Dabak, Ş., Öz, H., & Pekşen, Y. (2006). Pratisyen hekimlerde tükenmişlik, işe bağlı gerginlik ve iş doyumu düzeyleri. *Genel Tıp Dergisi*, 16(1), 9-14.
- Süslü, A. (2020). Performans değerlendirmesi iş doyumu etkileşimi-bir alanyazın derlemesi. *The Journal of Social Science*, 4(8), 593-604. DOI: 10.30520/tjsosci.780421
- Şahin, C. (1999). Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen Anadolu Lisesi öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri. [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi].
- Şahin, H. & Dursun, A. (2009). Okul Öncesi öğretmenlerinin iş doyumları: Burdur örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 160-174.
- Şahin, İ. (2013). Öğretmenlerin iş doyumu düzeyleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 142-167.
- Şahin, M., Aydın, B., Sarı, S. V., Sezen, K., & Havva, P. (2012). Öznel iyi oluşu açıklamada umut ve yaşamda anlamın. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(3), 827-836.
- Şengül, A. (2008). İş doyumu ve tüketici tatmini ilişkisi kamu ve özel kesim sağlık hizmetlerinde hekimlerin iş doyumunun hasta tatminine etkisi üzerine bir araştırma. [Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi].
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. & Ullman, J. B. (2007). *Using multivariate statistics*. Boston, MA: Pearson.
- Tan, S. J., Tambyah, S. K., & Kau, A. K. (2006). The influence of value orientations and demographics on quality-of-life perceptions: evidence from a national survey of singaporeans. *Social Indicators Research*, 78(1), 33-59. DOI: 10.1007/s11205-005-7158-z
- Tansel, B. (2018). Adalet Bakanlığına bağlı kurumlarda çalışan personelin yaşadığı tükenmişlik, iş doyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 551-580.
- Tarhan, S. & Bacanlı, H. (2015). Sürekli umut ölçeğinin Türkçe 'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal Of Happiness & Well-Being*, 3(1), 1-14.
- Taşdan, M. & Tiryaki, E. (2008). Özel ve devlet ilköğretim okulu öğretmenleri arasındaki iş doyumu düzeylerinin karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 54-70.

- Taşdelen Karçkay, A. (2008). Farklı eğitim programı mezunu psikolojik danışmanların mesleki yeterlilikleri ve iş doyumlarının incelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Dergisi, 24(2), 24, 35.
- Taşdemir, C. (2020). Öğretmenlerin iş doyum düzeyleri ve iş doyum düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesine ilişkin bir çalışma. Pearson Journal of Social Sciences & Humanities. 5(7), 294-305.
- Taş, A., & Önder, E. (2010). Yöneticilerin Liderlik Davranışlarının Personel İş Doyumuna Etkisi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (32), 17-30.
- Tavşancıl, E. (2010). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi(4. Basım). Nobel Yayın Dağıtım.
- TDK [Türk Dil Kurumu]. (2017). Büyük Türkçe sözlük. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts, Erişim tarihi: 20.12.2020.
- Teber, M. (2017). Oyun terapistlerinin iş doyumunu. Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2(1), 38-46.
- Tekeli, İ & Erder, L. (1978). Yerleşme Yapısının Uyum Süreci Olarak İç Göçler, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 24.
- Tekir, Ö., Çevik, C., Selma, A. R. I. K., & ÇETİN, G. (2016). Sağlık çalışanlarının tükenmişlik, iş doyumunu düzeyleri ve yaşam doyumunun incelenmesi. Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 18(2), 51-63.
- Telef, B. B. (2011). The study of teachers' self-efficacy, job satisfaction, life satisfaction and burnout. Elementary Education Online, 10(1), 91-108.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik iyi oluş ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education], 28(3), 374-384.
- Tercanlı, N. & Demir V. (2012). Beck umutsuzluk ölçeğinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi (Gümüşhane ili örneği). Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 1(1), 29-40.
- Terzi, S. (2017). Öğretmenlerin İş doyumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(17), 475-487.
- Tiliouine, H., Cummins, A. R. & Davern, M. (2006). Measuring Well-being in Developing Countries: The Case of Algeria. Social Indicators Research, 75 (1): 1–30. DOI: 10.1007/s 11205-004-2012-2

- TİSK. (2016). Türk İş Dünyasının Türkiye'deki Suriyeliler Konusundaki Görüş ve Önerileri, Alıntılama Yeri. <http://tisk.org.tr/tr/e-yayinlar/353-goc/353-goc.pdf>, Erişim tarihi: 07.05.2020
- Tözün, M., Çulhacı, A., & Ünsal, A. (2008). Aile hekimliği sisteminde birinci basamak sağlık kurumlarında çalışan hekimlerin iş doyumunu .TAF Prev Med Bull, 7(5), 377-384.
- TUİK, (2018). Yaşam memnuniyeti araştırması. <https://biruni.tuik.gov.tr/yayin/views/visitorPages/index.zul>, Erişim tarihi: 24.02.2020
- Tunç, S. (2019). İş doyumunun yaşam memnuniyetine etkisi: öğretmenler üzerine bir araştırma, [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi].
- Turcan, HG (2011). İlköğretim okulu öğretmenlerinin özyeterlik algıları ile iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi].
- Tuzgöl Dost, M. (2005). Ruh sağlığı ve öznel iyi oluş. Eurasian Journal of Educational Research, 20, 223-231.
- Unicefturk.(2019).https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNICEF%20Turkey%20Humanitarian%20Situation%20Report_Mid-Year%202019.pdf, Erişim tarihi: 21.03.2020
- Usta, F. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Olma Umut Düzeyleri Arasındaki İlişki. [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi].
- Uyanık B. G. (2003). Ergen Çocuklukta Benlik Saygısının Gelişimi ve Önemi. Sevinç, M. (Ed.), Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar, Morpa Kültür Yayınları, 135.
- Ünal, S., Karlıdağ, R., & Yoloğlu, S. (2001). Hekimlerde tükenmişlik ve iş doyumunu düzeylerinin yaşam doyumunu düzeyleri ile ilişkisi. Klinik Psikiyatri, 4(2), 113-118.
- Ünüvar, P., & Tagay, Ö. (2015). Çalışan evli kadınların toplumsal cinsiyet rolleri, yaşam, iş doyumunu ve evlilik uyumlarının incelenmesi. Kadın/Woman 2000, 16 (1), 21-44.
- Ünverdi, D. (2016). Okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarının öğretmenlerin iş doyumunu ile ilişkisi, [Yüksek lisans tezi, Zirve Üniversitesi].
- Valle, M. F., Huebner, E. S. & Suldo, S. M. (2004). Further evaluation of the children's hope scale. Journal of Psychoeducational Assessment, 22(4), 320-337. DOI: 10.1177/073428290402200403
- Vromm, V. (1964). Work And Motivation, Willey Publishers.

- Wang, P. & VanderWeele J. T. (2011). Empirical research on factors related to the subjective well-being of Chinese Urban Residents. *Social Indicators Research*, 101 (3): 447-459. DOI: 10.1007 / s11205-010-9663-y
- Webb, D. (2009). Subjective well-being on the Tibetan Plateau: An exploratory investigation. *Journal of Happiness Studies*, 10 (6): 753-768. DOI: 10.1007/s10902-008-9120-7
- Weiss, D. J., Davis, R. V., England, G. W., & Lofquist, L. H. (1967). Manual for the minnesota satisfaction questionnaire, minneapolis: Minnesota Studies in Vocational Rehabilitation, 22(45), 487-495.
- WHR, (2018). World Happiness report. <https://worldhappiness.report/ed/2019/>, Erişim tarihi: 24.02.2020
- Wilson, W. R. (1967). Correlates of avowed happiness. *Psychological Bulletin*, 67(4), 294-306. DOI: 10.1037/h0024431
- Winter, L., Lawton, M. P., Casten, R. J., & Sando, R. L. (2000). The relationship between external events and affect states in older people. *The International Journal of Aging and Human Development*, 50(2), 85-96. DOI: 10.2190/TPPF-H0TU-YBU7-TABN
- Xu, J., & Roberts, R. E. (2010). The power of positive emotions: It's a matter of life or death—Subjective well-being and longevity over 28 years in a general population. *Health Psychology*, 29(1), 9–19. DOI: 10.1037/a0016767
- Yakut, S., & Yakut, İ. (2018). Öğretmenlerde psikolojik iyi oluş ve iş yerinde dışlanma ilişkisi. *Electronic Turkish Studies*, 13(18). DOI: 10.7827/TurkishStudies.13883
- Yavuzkurt, T. (2017). Ortaöğretim öğretmenlerinin iş yeri arkadaşlık algısı ve iş doyumunu ile ilişkisi (Aydın ili örneği), [Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi].
- Yazıcı, Ö. F. (2015). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının psikolojik iyi oluş ve zindelik düzeylerinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi].
- Yenihan, B., Mert, Ö. N. E. R., & Balcı, B. (2016). İş doyumunu ve yaşam doyumunun demografik özelliklerle ilişkisi: Sakarya'daki avm'lerin çalışanları üzerine bir araştırma. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4(1),33-49.
- Yetim, Ü. (2001). Toplumdan Bireye Psikolojik İyi Oluş Resimleri. *Bağlam Yayınları*.
- Yıldırım, F. (2007). İş doyumunu ile örgütsel adalet ilişkisi. *Sosyal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 62 (1), 253-278.

- Yıldırım, F. B., & Demir, A. (2017). Kendini engellemenin yordayıcıları olarak öz saygı, öz anlayış ve akademik özyeterlilik. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2), 676-701.
- Yıldız, D. (2014). Örgütlerde Öğrenilmiş Güçlülük Kavramı ve İnsan Kaynakları Departmanı Çalışanlarının Öğrenilmiş Güçlülük Düzeylerinin İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi].
- Yılmaz, Ö. (2019). Farklı okul türlerinde görev yapan öğretmenlerin spiritüel iyi oluş düzeyleri ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi].
- Yiğit, R., Dilmaç, B., & Deniz, M. E. (2011). İş ve yaşam doyumu: Konya Emniyet Müdürlüğü alan araştırması. *Polis Bilimleri Dergisi*, 13(3), 1-18.
- Yolcu, H., & Bakar, H. (2019). Okul yöneticilerinin öznel iyi oluş düzeylerinin farklı değişkenler bakımından incelenmesi: Kastamonu İli örneği. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(29), 275-295. DOI: 10.29329/mjer.2019.210.15
- Yoncalık, O. (2018). Lise öğrencilerinde azim, psikolojik iyi oluş ve umutsuzluğun yaşam doyumları ve akademik başarılarına etkisi, [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi].
- Yurcu, G. (2014). Konaklama işletmelerinde çalışanların örgütsel vatandaşlık davranışlarının iş doyumu ve öznel iyi oluşlarına etkisi, [Doktora Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi].
- Yurdugül, H. (2005) Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kapsam Geçerliği için Kapsam Geçerlik & İndekslerinin Kullanılması. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (28–30 Eylül 2005, Denizli), Kongre kitabı, 1-6.
- Yüksel, H., & Yüksel, M. (2014). İş doyumu ile işten ayrılma düzeyi arasındaki ilişki: İlköğretim öğretmenleri üzerinde bir uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(32), 559-572.

EKLER

Ek A. Etik Kurul Onay Belgesi

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	Tolgahan ÜNLÜ
ÖĞRENCİ NO	201810001
TEL. NO.	
E - MAİL ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	Psikoloji
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	TEZ
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	2020 / 2021 - Güz Dönemi Kaydını Yeniledim.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	Suriyeli Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Mutluluk, Umut Ve İş Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Mersin İli Örneği
TEZİN AMACI	Mersinde Suriyeli öğrencileri olan öğretmenlerin mutluluk, umut ve iş doyum düzeyleri arasındaki ilişki ve farklılaşmanın ortaya koyulması.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Çalışma Mersin ili Toroslar İlçesinde Suriyeli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin mutluluk, umut ve iş doyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyma amacıyla yapılacaktır.Çalışmanın örneklem grubunu Mersin Toroslar ilçesinde Suriyeli öğrencilerle çalışan öğretmenler oluşturacaktır.Çalışmada kişisel bilgi formu, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Sürekli Umut Ölçeği ve Minnesota İş Doyum Ölçeği kullanılacaktır.Pandemi sebebiyle online veri toplanması sağlanacaktır.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	Mersin/ Toroslar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet okulları
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI-ŞUBESİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	Mersin Valiliği- Mersin İl Milli Eğitim Müdürlüğü/Toroslar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

<p>YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER</p>	<p>Mersin İli Toroslar ilçesinde yer alan Suriyeli öğrencilerin bulunduğu tüm devlet okullarındaki öğretmenler.</p>
<p>UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇELERİN UYGULANACAĞI</p>	<p>Kişisel Bilgi Formu, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Sürekli Umut Ölçeği ve Minnesota İş Doyum Ölçeği</p>
<p>EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)</p>	<p>1) Kişisel Bilgi Formu (1) Sayfa (7 madde) 2) Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (1) Sayfa (8 madde) 3) Sürekli Umut Ölçeği (1) Sayfa (12 madde) 4) Minnesota İş Doyum Ölçeği (1) Sayfa (20 madde)</p>

ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: Tolgahan ÜNLÜ		ÖĞRENCİNİN İMZASI: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır TARİH: 04/ 03/ 2021		
TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU				
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.				
2. Anılan konu Psikoloji faaliyet alanı içerisine girmektedir.				
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI	A.B.D. BAŞKANININ ONAYI	
Adı - Soyadı: Khalladdin İBRAHİMLİ	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: Murat KOÇ	Adı - Soyadı: Şükrü OĞUZ	
Unvanı : Prof. Dr	Unvanı:	Unvanı:Doç. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	
İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır	İmzası: Evrak onayı e-posta ile alınmıştır	İmzası: Evrak onayı e-posta ile alınmıştır	İmzası: Evrak onayı e-posta ile alınmıştır	
/ / 20	/ / 20	/ / 20	/ / 20	
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER				
Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Ali Engin OBA	Adı - Soyadı: Mustafa Tevfik ODMAN
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.
İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır
/ / 20	/ / 20	/ / 20	/ / 20	/ / 20
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	<input checked="" type="radio"/>	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, 05/ 03/ 2021 - 07/ 03/ 2021 tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli izin verilmesi taraflarımızca uygundur.		
OY ÇOKLUĞU İLE	<input type="radio"/>			
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRÜNE ONAYLATILARAK ENSTİTÜ SEKRETERLİĞİNE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA YAZININ PUNTOSU İSE 12 (ON İKİ) PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILARAK ÇIKTI ALINACAKTIR.				

Ek B. Bilgilendirilme Formu

Tolgahan ÜNLÜ Tez

Bilgilendirme Formu

Bu çalışma Çağ Üniversitesi Psikoloji Yüksek Lisans tez çalışmasıdır. Danışmanlığını Prof. Dr. Khaladdin İbrahimli yürütmektedir. Çalışmada Mersin ili Toroslar İlçesinde Suriyeli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin mutluluk, umut ve iş doyumları arasındaki ilişki incelenmektedir. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esaslıdır. Verdiğiniz bilgiler araştırmada kullanılacak olup isim soyisim veya mail adresi gibi bilgiler istenmemektedir. Sorulara içten cevap vermeniz araştırmanın sağlıklı olabilmesi için oldukça önemlidir. Çalışmaya verdiğiniz destekten ötürü şimdiden teşekkür ederim. Çalışmaya katılmayı onaylıyorsanız onay kutusunu lütfen işaretleyiniz. Tolgahan Ünlü- Çağ Üniversitesi Psikoloji Yüksek Lisans.

İlerleme durumunu kaydetmek için [Google'da oturum açın](#) [Daha fazla bilgi](#)

* **Gerekli**

Yukarıdaki metni okudum ve anladım. *

Onay

Ek C. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu

Aşağıdaki sorulara vereceğiniz cevaplar ve kişisel bilgiler sadece araştırma amacıyla kullanılacak ve kesinlikle gizli tutulacaktır (Adınız-Soyadınız sorulmamaktadır). Formdaki tüm soruları eksiksiz olarak cevaplamanız çok önemlidir. Çalışmaya verdiğiniz cevaplarınız ve katkılarınızdan ötürü çok teşekkür ederim.

Cinsiyetiniz *

- Erkek
- Kadın

Yaşınız *

- 20-35
- 36-50
- 51 ve üzeri

Medeni durumunuz *

- Evli
- Bekar
- Dul/Boşanmış

Hangi Kademede Çalışıyorsunuz? *

- ilkokul
- Ortaokul
- Lise

Meslekteki Çalışma Yılıınız *

- 0-10 yıl arası
- 11-20 yıl arası
- 21 ve üzeri

Çalıştığınız alan? *

- Branş Öğretmenliği
- Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
- Sınıf Öğretmenliği

Suriyeli öğrencilerle ilgili bir eğitim aldınız mı? *

- Evet
- Hayır

Ek D. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği								
Aşağıda katıldığımız ya da katılmadığımız 8 ifade vardır. Her bir madde için size uygun olan cevabınızı belirtiniz.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Kararsızım	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1-	Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
2-	Sosyal ilişkilerim destekleyici ve tatmin edicidir.	1	2	3	4	5	6	7
3-	Günlük aktivitelere bağlı ve ilgiliyim.	1	2	3	4	5	6	7
4-	Başkalarının mutlu ve iyi olmasına aktif olarak katkıda bulunurum.	1	2	3	4	5	6	7
5-	Benim için önemli olan etkinliklerde yetenekli ve yeterliyim.	1	2	3	4	5	6	7
6-	Ben iyi bir insanım ve iyi bir hayat yaşıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
7-	Geleceğim hakkında iyimserim.	1	2	3	4	5	6	7
8-	İnsanlar bana saygı duyar.	1	2	3	4	5	6	7

Ek E Sürekli Umut Ölçeği

Sürekli Umut Ölçeği

	Kesinlikle yanlış (1)	Çoğunlukla yanlış (2)	Oldukça yanlış (3)	Biraz yanlış (4)	Biraz doğru (5)	Oldukça doğru (6)	Çoğunlukla doğru (7)	Kesinlikle doğru (8)
1. Sıkıntılı bir durumdan kurtulmak için pek çok yol düşünebilirim.	1	2	3	4	5	6	7	8
2. Enerjik bir biçimde amaçlarıma ulaşmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7	8
3. Çoğu zaman kendimi yorgun hissederim.*	1	2	3	4	5	6	7	8
4. Bir problemin birçok çözüm yolu vardır	1	2	3	4	5	6	7	8
5. Tartışmalarda kolayca yenik düşerim.*	1	2	3	4	5	6	7	8
6. Hayatta önem verdiğim şeylere ulaşmak için pek çok yol düşünebilirim.	1	2	3	4	5	6	7	8
7. Sağlığım için endişelenirim.*	1	2	3	4	5	6	7	8
8. Başkalarının ümitsizliğe kapıldığı durumlarda bile sorunu çözecek bir yol bulabileceğimi bilirim.	1	2	3	4	5	6	7	8
9. Geçmiş yaşantıları beni geleceğe iyi hazırladı.	1	2	3	4	5	6	7	8
10. Hayatta oldukça başarılıyım.	1	2	3	4	5	6	7	8
11. Genellikle endişelenecek bir şeyler bulurum.*	1	2	3	4	5	6	7	8
12. Kendim için koyduğum hedeflere ulaşırım	1	2	3	4	5	6	7	8

*3., 5., 7., 11. maddeler dolgu maddeleridir.

Alternatif Yollar Düşüncesi: 1-4-6-8

Eyleyici Düşünce Alt Boyutu: 2-9-10-12

Ek F. Minnesota İş Doyum Ölçeği

Minnesota İş Doyum Ölçeği

Aşağıda verilen maddeler işinizi farklı yönleriyle ele almaktadır. Kendinize “işimin bu yönünden ne kadar memnunuz?” sorusunu sorunuz ve cevabınızı 1=Hiç memnun değilim, 2=Biraz memnunuz, 3=Orta düzeyde memnunuz, 4=Memnunuz, 5=Çok memnunuz biçiminde belirtiniz.

		1	2	3	4	5
1	Sürekli bir şeylerle meşgul olabilme imkânı					
2	Tek başına çalışma imkânı					
3	Zaman zaman farklı şeyler yapabilme imkânı					
4	Toplumda bir yer edinme imkânı					
5	Yöneticimin elemanlarına karşı davranış tarzı					
6	Yöneticimin karar verme konusundaki yeterliliği					
7	Vicdanıma ters düşmeyen şeyleri yapabilme imkânı					
8	Sürekli bir işe sahip olma imkânı					
9	Başkaları için bir şeyler yapabilme imkânı					
10	Başkalarına ne yapacaklarını söyleme imkânı					
11	Yeteneklerimi kullanabilme imkânı					
12	Firma politikasını uygulama imkânı					
13	Aldığım ücret					
14	Bu işte ilerleme imkânım					
15	Kendi kararımı verme özgürlüğü					
16	İş yaparken kendi yöntemlerimi deneme imkânı					
17	Çalışma koşulları					
18	Çalışma arkadaşlarımla birbiriyle anlaşması					
19	Yaptığım iyi bir iş karşılığında aldığım övgü					
20	İşimden elde ettiğim başarı duygusu					

Ek G. Çağ Üniversitesi Tez Etik Kurul İzin İstek Yazısı



T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-044-2100001997
Konu : Tolgahan ÜNLÜ'ye Ait Tez Anket
İzni Hakkında

15.03.2021

DAĞITIM YERLERİNE

Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programında 201810001 numaralı **Tolgahan ÜNLÜ** isimli öğrencimizin “**Suriyeli Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Mutluluk, Umut ve İş Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Mersin İli Örneği**” konulu tez çalışması Üniversitemiz Fen-Edebiyat Fakültesi öğretim üyesi **Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ** danışmanlığında yürütülmektedir. Adı geçen öğrenci tez çalışması kapsamında **Mersin İli Toroslar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet okullarında halen Suriyeli öğrencilerle çalışan öğretmenleri** kapsamak üzere kopyası Ek’lerde sunulan anket uygulamasını yapmayı planlamaktadır. Üniversitemiz Etik Kurulunda yer alan üyelerin kurumsal mail adreslerinden onaylar online olarak alınmış olup, gerekli iznin verilmesini bilgilerinize sunarım.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör

Ek : 3 sayfa tez etik kurul izin formu, 4 sayfa Form, ölççekler, 8 sayfa tez etik kurul izin onay e-postaları.

Dağıtım:

Gereği:

Mersin İl Milli Eğitim Müdürlüğüne

Bilgi:

Mersin Valiliğine

E-Posta: aycankol@cag.edu.tr



Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama adresi: <https://ubs.cag.edu.tr/BelgeDogrulama> - Doğrulama kodu: 88B75DC

Ek H. Mersin İl Millî Eğitim Müdürlüğü Tez Anket Uygulama İzin Yazısı



T.C.
MERSİN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-34776202-605.01-24319681
Konu : Tolgahan ÜNLÜ'nün
Araştırma İzin Talebi

16.04.2021

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21.01.2020 tarihli ve 1563890 sayılı Araştırma Uygulama İzinleri' Konulu (2020/2 No.lu) Genelgesi.
b) Çağ Üniversitesi 15.03.2021 tarihli ve 2100001997 sayılı yazısı.
c) 15/04/2021 tarihli ve 24280724 sayılı Valilik Oluru.

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Tolgahan ÜNLÜ'nün "*Suriyeli Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Mutluluk, Umut ve İş Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Mersin İli Örneği*" konulu araştırma izin talebine ilişkin ilgi (b) yazı ve ekleri komisyonumuz tarafından incelenmiştir.

Araştırmanın, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Mersin İli Toroslar İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi eğitim korumalarda suriyeli öğrencilere eğitim veren öğretmenlere eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre ve uygulama sırasında mütürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının kullanılarak uygulanması, çalışmaya konu kişilerden, aile üyelerinden ad ve soyad, telefon, adres ile din, mezhep, etnik gruba mensubiyet gibi hassas bilgilerin istenmemesi ve uygulama sonucunda hazırlanacak raporun basılı ve dijital ortamda İl Millî Eğitim Müdürlüğümüze vermek şartı ile uygulanmasına ilgi (a) Genelge doğrultusunda ilgi (c) Valilik Oluru ile izin verilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Adem KOCA
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek :
1-Valilik Oluru (1 Sayfa)
2-Onaylı Veri Toplama Araçları (4 Sayfa)

Dağıtım :
Toroslar Kaymakamlığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)
Çağ Üniversitesi Rektörlüğüne

T.C. Çağ Üniversitesi Rektörlüğü	
Yenice / MERSİN	
GELEN EVRAK	
Kayıt Tarihi :	
Kayıt No :	
Gideceği Birim :	

Adres : Dumlupınar Mah. GMK Biv.
Yenişehir / Mersin
Telefon No : 0 (324) 329 14 81
E-Posta: istatistik33@meh.gov.tr
Kep Adresi : meb@ts01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Memur M.Faris ŞEN Dahili Tel: 120

Unvan : Memur
İnternet Adresi: <http://mersin.meb.gov.tr> Faks:3243273518

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 966e-5aef-33f1-97a9-11fe koda ile teyit edilebilir.





T.C.
MERSİN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-34776202-605.01-24280724
Konu : Tolgahan ÜNLÜ'nün
Araştırma İzin Talebi

15/04/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21.01.2020 tarihli ve 1563890 sayılı 'Araştırma Uygulama İzinleri' Konulu (2020/2 No.lu) Genelgesi.
b) Çağ Üniversitesi 15.03.2021 tarihli ve 2100001997 sayılı yazısı.

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Tolgahan ÜNLÜ'nün "Suriyeli Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Mutluluk, Umud ve İş Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Mersin İli Örneği" konulu araştırma izin talebine ilişkin 24.03.2021 tarihli komisyon görüşü ve çalışma programı ilişikte sunulmuştur.

Araştırmanın, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Mersin İli Toroslar İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi eğitim korumalarda Suriyeli öğrencilere eğitim veren öğretmenlere eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre ve uygulama sırasında mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının kullanılarak uygulanması, çalışmaya konu kişilerden, aile üyelerinden ad ve soyad, telefon, adres ile din, mezhep, etnik gruba mensubiyet gibi hassas bilgilerin istenmemesi ve uygulama sonucunda hazırlanacak raporun basılı ve dijital ortamda İl Millî Eğitim Müdürlüğüne vermek şartı ile uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Adem KOCA
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek :
1-Dilekçe ve Ekleri (62)
2-Komisyon Görüşü (2 Sayfa)

OLUR
İbrahim KÜÇÜK
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres : Dumlupınar Mah. GMK Biv.
Yenişehir / Mersin
Telefon No : 0 (324) 329 14 81
E-Posta: istatistik33@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Memur M.Faris ŞEN Dahili Tel: 120

Unvan : Memur

İnternet Adresi: <http://mersin.meb.gov.tr>

Faks:3243273518

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1e26-c259-33d2-b421-3b4a kodu ile teyit edilebilir.

